

Samrådsredogörelse för Haninge 2050 – Översiktsplan med utblick mot 2070

Granskningshandling

Innehåll

1. Inledning	3
2. Planförslagets övergripande revideringar efter samråd	3
3. Inkomna yttranden	5
4. Statliga myndigheter	6
5. Kommunala aktörer	37
6. Föreningar och politiska organisationer	46
7. Synpunkter från privatpersoner	61
8. Synpunkter via webbenkät	65

1. Inledning

Planförslaget, Haninge 2050 – översiktsplan med utblick mot 2070 ställdes ut på samråd under perioden 10 mars till 23 maj 2025. Planförslaget har skickats på remiss till bland annat myndigheter, föreningar och grannkommuner. Information om möjligheten att lämna synpunkter på planförslaget och delta i samrådsmöte har annonserats i lokaltidningen Mitt i Haninge och Dagens Nyheter samt Svenska Dagbladet. Ett webbformulär fanns tillgängligt på kommunens webbsida för att kunna lämna anonyma synpunkter digitalt. Ett digitalt planförslag, möjligt att ladda ned som PDF, har legat på kommunens hemsida.

I början av samrådet genomfördes ett fysiskt samrådsmöte, öppet för alla, i Haninge kommunhus. Drygt 60 synpunkter inkom från privatpersoner, markägare, grannkommuner, myndigheter och intresseorganisationer. Synpunkterna berörde bland annat infrastruktur, miljö, bebyggelse, regional samordning, social hållbarhet samt skärgårds- och landsbygdsutveckling.

Utöver samrådsmöten med allmänheten har en medborgardialog genomförts under Haningedagen hösten 2024. Enkät svar med cirka 300 synpunkter inkom om invånarnas nutida upplevelser och tankar om framtida utveckling av Haninge. Resultatet av medborgardialogen finns i rapporten [Medborgardialog för Översiktsplan 2050](#).¹

2. Planförslagets övergripande revideringar efter samråd

Enligt kap 3. 11 § i plan- och bygglagen ska alla inkomna synpunkter och formella yttranden under samrådstiden redovisas i en samrådsredogörelse tillsammans med kommunens bemötande. Samrådsredogörelsen beskriver hur kommunen har resonerat samt vilka som har, eller inte har, fått sina synpunkter tillgodosedda. Den som har valt att avstå från att lämna synpunkter på planförslaget inkluderas inte. Samtliga inkomna synpunkter och formella yttranden i sin helhet finns att ta del av via Haninge kommun.

Planförslaget har efter inkomna synpunkter från samråd och medborgardialog bearbetats inför granskning. Inkomna synpunkter och formella yttranden berör infrastruktur, miljö, bebyggelse, regional samordning, social hållbarhet samt skärgårds- och landsbygdsutveckling. Granskningsförslaget omfattar kommunens interna analys, bemötande av inkomna synpunkter samt beaktar åtgärdsförslag efter genomförd strategisk miljöbedömning.

Samrådsredogörelsen anger övergripande revideringar i text- och kartmaterial i granskningsversionen av planförslaget. Ändringarna syftar till att förtydliga och förbättra planförslaget inför fortsatt arbete under granskningsperioden, med målet att ny översiktsplan beslutas i kommunfullmäktige under våren 2026.

Sammanfattning av justerat innehåll i text

Utvecklingsinriktning och mellankommunala intressen har konkretiserats och tydliggjorts för att ge en mer sammanhållen strategisk inriktning, och underlätta förståelsen i den fortsatta samhällsplaneringen. Mark- och vattenanvändning har utvecklats med tydligare beskrivningar av utredningsområden, för att planeringsinriktningen ska möjliggöra bättre underlag för kommande beslut.

¹ <https://www.haninge.se/siteassets/bygga-bo-och-miljo/oversiktsplanering-och-detaljplaner/rapport-medborgardialog-op-2050.pdf>

- Text gällande ett nytt utredningsområde väster om Jordbro har lagts till för att markera kommunens avsikt att pröva möjlig utveckling av verksamhetsmark i området.
- Texter under kapitel 5 har utvecklats och vissa delar har flyttats till övriga planeringsförutsättningar för att tydliggöra kapitlens struktur och säkerställa att innehållet finns i det sammanhang där det bäst stödjer planens användning.
- Beskrivningar och riktlinjer har justerats för att spegla aktuella förhållanden och anpassa planen till pågående planprocesser.
- Trafikslagets utveckling och behov, med fokus på kollektivtrafik, gång och cykel, har förtydligats.
- Texter om vattenförvaltning, översvämning, våtmarker, vattenförsörjning och avloppshantering (kap. 5.12 och övriga planeringsförutsättningar) har utvecklats.
- Beskrivningarna för markanvändningen har förtydligats avseende grönområden, natur och friluftsliv.
- Övriga planeringsförutsättningar, som benämndes ”andra värden” i samrådet, har fått utökad och förtydligad information för att ge en mer heltäckande bild av de samlade planeringsförutsättningarna.
- Riksintressen har utvecklats med tydligare beskrivningar för att klargöra avvägningar och säkerställa förenlighet med nationella intressen.
- Redaktionella ändringar har gjorts av rubriksättningen för att skapa en tydligare koppling till textinnehållet och förbättra läsbarheten.

Sammanfattning av justeringar i karta för mark- och vattenanvändning

- Rubrikerna ”Funktionsblandad bebyggelse” och ”Bostadsbebyggelse” har tagits bort. Utredningsområde och Skärgård har lyfts upp en nivå i rubrikstrukturen. Detta leder till en konsekvent struktur i kapitel 5. I den digitala översiktsplanen kommer att framgå hur respektive kategori motsvarar Boverkets ÖP-modell 1.0.
- Rubriken ”Kust och skärgård” har ändrats till Skärgård, endast skärgården ingår i markanvändningen i mark- och vattenanvändningskartan.
- Revidering av gränsdragning mellan kategorierna Natur och friluftsliv, Landsbygd, Grönområde och Utredningsområde har gjorts för att vara konsekvent i kategorisering och gränsdragning av olika områdestyper.
- Utökning av Utredningsområde väster om Jordbro har gjorts.
- Revidering av stilsättning för kategorin Utredningsområde, till svarta diagonala linjer över en genomskinlig yta med svart kantlinje, har gjorts för att tydligare särskilja kategorin.
- Utökning av område reglerat som Verksamhet längs med väg 73, mellan södra Handen och Norrby gårde har gjorts för att tydliggöra lämplig markanvändning längsmed väg 73.
- Komplettering och revidering av kategorisering och stilsättning för kategori Vägtrafik har gjorts för att uppdatera kartunderlaget samt redovisa skillnad mellan beslutade insatser och de insatser som behöver utredas vidare.

Sammanfattning av justeringar karta för utvecklingsinriktning och övrigt

- Färgändring har gjorts i kommunens livsmiljö, till orange ton, för att särskilja utvecklingsinriktningens stilsättning från mark- och vattenanvändningskartan.
- Riksintressen och övriga planeringsförutsättningar har kompletterats med kartinformation och planeringsunderlag som bedöms vara av väsentlig betydelse för beslut gällande mark- och vattenanvändning. Dessa publiceras i digital översiktsplan inför granskningsperioden.

3. Inkomna yttranden

Under samrådsperioden inkom totalt 41 formella yttranden från myndigheter och andra organisationer. Av dessa valde Kungliga tekniska högskolan (KTH), Södertälje kommun och Nacka kommun att avstå från att yttra sig på planförslaget.

I denna samrådsredogörelse sammanfattas de formella yttrandena för att underlätta läsbarheten. Samtliga synpunkter och formella yttranden i sin helhet finns att ta del av via Haninge kommun.

Nedanstående lista är sorterad efter den ordning som yttrandena inkommit.

Myndigheter för samhällsskydd och beredskap (MSB)	Centerpartiet i Haninge kommun
Telia Skanova	Stockholms stad
Kungliga tekniska högskolan (KTH)	Länsstyrelsen i Stockholms län
Nacka kommun	Energimyndigheten
Statens geotekniska institut (SGI)	Post- och telestyrelsen (PTS)
Södertälje kommun	Tillväxtverket
Svenska kraftnät	Naturskyddsförening i Haninge
Jordbruksverket	Stockholms hamnar
Försvarsmakten	Byggnads socialdemokratiska förening
Skogsstyrelsen	Sjöfartsverket
Luftfartsverket (LFV)	Vänsterpartiet i Haninge
Skärgårdens trafikantförening	Sveriges geologiska undersökning (SGU)
Botkyrka kommun	Stadsbyggnadsnämnden, Haninge kommun
Sveriges Pensionärs Förbund Runstenen/PRO i Västerhaninge	Tyresö kommun
Tungelsta Socialdemokratiska förening	Huddinge kommun
Vattenfall eldistributioner AB	Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden, Haninge kommun
Föreningen Ornöborna	Idrotts-, kultur- och fritidsnämnden, Haninge kommun
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF)	Grundskolenämnden, Haninge kommun
Nynäshamns kommun	Barn- och förskolenämnden, Haninge kommun
Trafikverket	Region Stockholm
SRV Återvinning	

4. Statliga myndigheter

4.1 Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsen Stockholm anser att Haninge kommuns intentioner för översiktsplanen i grunden är bra och är positiva till det övergripande förslaget. Länsstyrelsen anser dock att om den ska bli vägledande för efterföljande planering behöver mark- och vattenanvändningen och kommunens intentioner över lag tydliggöras. Översiktsplanen följer till stor del den gällande Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050. Länsstyrelsen menar att mellankommunala frågor och gröna samband behöver förtydligas. För att vara vägledande för efterföljande planering gällande mark- och vattenanvändning i kommunen behöver översiktsplanen utvecklas gällande riksintressen, miljökvalitetsnormer för vatten samt hälsa och säkerhet, risk för olyckor, översvämning eller erosion. Till följd av den kortfattade karaktär som översiktsplanen har kan flera sakområden med fördel fördjupas.

Synpunkter på statliga och mellankommunala intressen

Riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § MB

Tydliggör vilka uttryck och värden som gäller för respektive riksintresse och redogör för dessa i sin helhet alternativt hänvisa till de beslutade [riksintressebeskrivningarna](#)² hos Riksantikvarieämbetet. Utveckla texten om riksintressena så att avsnittet även inkluderar påverkan på, och vägledning samt förhållningssätt till, hur riksintressena ska tillgodoses.

Riksintresse kommunikation enligt 3 kap. 8 § MB

Utifrån Trafikverkets och Sjöfartsverkets yttrande, förtydliga och komplettera översiktsplanen gällande riksintressen för kommunikation.

Riksintresse totalförsvarets anläggningar enligt 3 kap. 9 § MB

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har beslutat att mark- och vattenområden för samtliga befintliga ledningar och stationer i eltransmissionsnätet är av riksintresse för totalförsvarets civila anläggningar. Översiktsplanen redovisar detta felaktigt och behöver uppdateras med korrekt paragraf, geografisk avgränsning och kommunens ställningstagande.

Riksintresse kustområdet och skärgården, 4 kap. 1, 2 och 4 §§ MB

Stora delar av Haninge omfattas av riksintresset för kustområde och skärgård, där bebyggelse endast får ske utan hinder enligt 2–8 §§ och utan påtaglig skada på områdenas natur- och kulturvården. I nuvarande form går det inte att bedöma påverkan, och det kan inte uteslutas att den föreslagna utvecklingen medför påtaglig skada.

- Redovisa hur inriktning och utveckling påverkar riksintresset och hur skador kan undvikas, minskas eller avhjälpas.
- Resonera kring hur bebyggelse ska förhålla sig till riksintresset.

² <https://www.raa.se/samhallsutveckling/riksintresse-for-kulturmiljovarden/riksintressebeskrivningar/>

- Precisera riksintressets geografiska avgränsning i dialog med Länsstyrelsen i Stockholm och peka ut tätorter som ska omfattas av undantag enligt 4 kap. 1 § MB.
- Uppdatera information om Natura 2000 enligt 4 kap. 1 och 8 §§ MB.

Miljö kvalitetsnormer för vatten enligt 5 kap. MB

- Inför resonemanget från miljökonsekvensbeskrivningen om risk för negativ påverkan på yt- och grundvatten samt nödvändiga åtgärder.
- Knyt planens antaganden till relevanta strategier och dokument, till exempel dagvattenstrategi och vattenplan.
- Redovisa samtliga vattenförekomster, status och eventuella målkonflikter, gärna i karta eller tabell.
- Visa hur kommunen beaktar sjöar och vattendrag som ännu inte fått beslutade miljö kvalitetsnormer och är relevanta för fortsatt planering.

Mellankommunal samordning

I regionplanen, RUF5 2050, framgår att det finns två svaga gröna samband mellan Handen och Jordbro inom och mellan de gröna kilarna (Tyrestakilen och Hanvedenkilen) i den regionala grönstrukturen. Redovisa hur det gröna sambandet mellan Handen och Jordbro (Tyrestakilen) kan bibehållas trots planerad bebyggelse och infrastruktur. Bibehållande och förstärkning bör prioriteras och markeras i plankartan som förutsättning för fortsatt planering.

Hälsa, säkerhet och klimatrelaterade risker

- Redovisa använda klimatscenarier och återkomsttider vid översvämningskartering.
- Redovisa risker för byggd miljö från översvämnning, ras, skred och erosion, samt strategier för att hantera dessa.
- Inkludera hantering av utsatta områden vid skyfall, längs hav, sjöar och vattendrag, med prioriteringar och åtgärder.
- Redovisa betydelsen av framkomlighet vid översvämnning.
- Inkludera områden med risk för ras, skred och erosion, samt hantering.

Transporter av farligt gods och hantering av farliga ämnen

- Förtydliga ”acceptabel risknivå” och hur den ska uppnås.
- Beakta risker inom 150 m från transportleder för farligt gods, med hänvisning till länsstyrelsens riktlinjer.
- Redovisa förhållningssätt vid ny bebyggelse nära farliga verksamheter och drivmedelsstationer.
- Beakta förändrade risker vid elektrifiering och nya drivmedel, med lämpliga skyddsavstånd och åtgärder.

Förorenade områden

Komplettera vilka kända förorenade områden som finns inom kommunen samt riskerna med dessa.

Buller

I översiktsplanen behandlas bullerpåverkan främst under miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller, men för kommande bebyggelseutveckling krävs en tydligare redogörelse för hur bullerrisker ska hanteras och åtgärdas i enlighet med trafikbullerförordningen. Översiktsplanen bör belysa frågor om vibrationer och stomljud, där stomljud särskilt kan uppstå i områden med fast berggrund. Lågfrekvent buller från busstrafik, som kan påverka boendemiljön vid busshållplatser, bör beaktas vid planering, exempelvis genom att placera sovrum mot ljuddämpade sidor.

Allmänna intressen enligt 2 kap. PBL

Havsplanering

Haninge kommun har en central roll i havsplaneringen, kuststräckan mot Östersjön överlappar mellan kommunens planeringsansvar och den nationella havsplanen. Ta ställning till gällande havsplaner och kommande förslag.

Beredskapshänsyn

Utveckla tydligare vägledning kring totalförsvarets behov. Kommunen har flera samhällsviktiga anläggningar och transportinfrastruktur av betydelse för både lokalt och nationellt försvar, särskilt kopplat till världsstödet inom Nato. Visa hur intressena beaktas för att undvika målkonflikter i senare planeringsskedet. Ta hänsyn till samhällsviktig verksamhet och befolkningsskydd, exempelvis skyddsrum och trygghetspunkter, med stöd av MSB:s vägledningar.

Bostadsförsörjning

Kommunen har bra riktlinjer från 2022 gällande bostadsförsörjning, förtydliga hur planförslaget möter behovet av olika bostadsformer, storlekar och upplåtelseformer, samt visa hur det befintliga beståndet används.

Jordbruksmark

Kommunen strävar efter att bevara jordbruksmark men öppnar samtidigt för exploatering i vissa lägen. Om brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk krävs tydliga motiveringar och koppling till samhällsintressen, särskilt bostadsförsörjningen, samt att alternativa lokaliseringar prövats.

Klimat och energi

Samordna bättre med kommunens energiplanering, bland annat för elnätsutbyggnad, fjärrvärme, fjärrkyla och biogas.

Klimatanpassning

Klimatanpassningen behöver utvecklas med en mer utförlig redovisning av risker, till exempel översvämningar och skyfall, i enlighet med Boverkets och MSB:s vägledningar. Även samordning med angränsande kommuner är viktigt.

Vatten och avlopp

Harmonisera med kommande vattentjänstplan och beakta behov av nya verksamhetsområden, i relation till avtalet med Stockholm Vatten och Avfall.

Vattenskydd

Vid planering nära vattenskyddsområden bör kommunen redogöra för miljökonsekvenser och tillståndsbehov.

Masshantering

Stora exploateringar kräver strategier för masshantering, gärna kopplade till länets strategi för cirkulär hantering.

Miljömål

Redovisa förhållandet till nationella miljömål, med stöd i kommunens klimat- och miljöprogram.

Fornlämningar

Integrera beskrivningar av fornlämningar och kulturmiljöer samt förtydliga ställningstaganden inför kommande detaljplanering.

Natur

Komplettera med riktlinjer för bebyggelseutveckling som påverkar höga naturvärden, regional grönstruktur och våtmarker.

Strandskydd

Motivera avvägningarna kring bebyggelseutveckling i förhållande till strandskyddet, i enlighet med miljöbalken och plan- och bygglagen.

Sociala aspekter

Påvisa hur frågor om barn (barnkonventionen om barns bästa och delaktighet), äldre, funktionsnedsatta, jämställdhet, segregation och folkhälsa beaktas.

Friluftsliv

Förtydliga hur natur- och rekreationsområden samt skärgården ska utvecklas och bevaras, för vardagsnära natur i samarbete med angränsande kommuner.

Gestaltad livsmiljö

Ge tydligare vägledning kring arkitektonisk gestaltning och koppling till eventuella arkitekturprogram som strategiskt stöd i den fortsatta planeringen.

Övrigt

Tydligare koppling till kommunens mål och styrdokument, till exempel Agenda 2030 och miljömålen, där kulturmiljöfrågor är ett exempel på sådan koppling.

4.1.1 Kommunens bemötande

Synpunkter på statliga och mellankommunala intressen

Riksintresse för kulturmiljövård

I planhandlingarna hänvisar kommunen till beslutade riksintressebeskrivningar i enlighet länsstyrelsens förslag. Det förtydligas att ingen omfattande bebyggelse planeras inom riksintresset för kulturmiljövård, utöver det pågående detaljplanarbetet för Fors verksamhetsområde. Detta hanteras och utreds i separat planprocess.

Om viss förtätning prövas inom riksintresseområdet i form av detaljplan, bygglov, planbesked eller förhandsbesked ska de riktlinjer som anges för enskild markanvändning följas så att inga allmänna intressen, såsom riksintresset för kulturmiljö, påtagligt skadas.

Riksintresse för naturvård

Kommunen har förtydligat texten enligt länsstyrelsens yttrande.

Riksintresse kommunikation och totalförsvarets anläggningar

Kommunen har förtydligat texten enligt länsstyrelsens yttrande.

Riksintresse kustområdet och skärgården

Kommunen har förtydligat texten enligt länsstyrelsens yttrande. Planhandlingarna har kompletterats med tätorter som ska omfattas av undantag enligt 4 kap. 1 § MB.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Kommunen har förtydligat i planhandlingarna enligt länsstyrelsens yttrande.

Mellankommunal samordning

Kommunen har fördjupat beskrivningen av utvecklingsområdet mellan Handen, Jordbro, Albyberg och Brandbergen. Inom området är sambandet mellan Handen och Jordbro fortsatt svagt men av stor ekologisk betydelse, särskilt för fåglar och barrskogsarter. I fortsatt samhällsplanering ska kommunen utreda hur de strategiska sambanden mellan kommundelarna kan stärkas, samtidigt som området utvecklas till en knutpunkt för nya bostäder, arbetsplatser, service, utbildning och kommunikationer.

Planförslaget anger att ny bebyggelse inte ska ske i områden med de högsta naturvärdena och att befintliga ekologiska och rekreativa samband, framför allt det öst–västliga stråket mellan Handen och Jordbro, ska prioriteras och bibehållas i stor utsträckning.

Under avsnittet Övriga planeringsförutsättningar beskrivs det gröna sambandet och dess nuvarande status. Kommunen kommer i kommande samhällsplaneringsprocesser att analysera riskerna för kumulativa effekter av bebyggelse och infrastruktur på ekologiska spridningsvägar, rekreation, ekosystemtjänster och klimatanpassning, samt föreslå åtgärder för att minimera dessa effekter.

Kommunen avser att säkerställa mellankommunal samordning där åtgärder kan påverka grönstruktur i angränsande kommuner. Planering sker i linje med regionplanen RUF5 2050 och länsstyrelsens rekommendationer. Framtida detaljplaner ska markera prioriterade ekologiska samband och åtgärder för deras bibehållande och förstärkning.

Hälsa, säkerhet och klimatrelaterade risker

Kommunen har fördjupat avsnitten om risker och klimatanpassning. Planförslaget redovisar nu SGU:s kartunderlag för skredrisk, länsstyrelsens rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå samt kommunens arbete med skyfallskarteringar och avrinningsområden. Strategierna för att undvika ny bebyggelse i riskområden och för att stärka beredskapen har förtydligats.

Transporter av farligt gods och hantering av farliga ämnen

Haninge kommun säkerställer i fortsatt samhällsplanering att risker kopplade till transporter av farligt gods och andra farliga verksamheter hanteras utifrån områdets specifika förutsättningar. Begreppet ”acceptabel risknivå” kommer att definieras mer konkret i kommande detaljplaner och platsbeskrivningar, med tillämpning av MSB:s och Naturvårdsverkets riktlinjer för riskbedömning och säkerhetsavstånd. Risker inom 150 meter från transportleder för farligt gods kommer att utredas, särskild hänsyn tas till drivmedelsstationer och andra farliga verksamheter.

För varje planområde kommer platsspecifika åtgärder att utredas för att uppnå acceptabel risknivå, såsom säker lokalisering av byggnader, avstånds- och skydds-zoner, tekniska skyddsåtgärder samt samordning med berörda aktörer som Svenska Kraftnät och räddningstjänst. Bedömningen ska även beakta framtida risker som kan uppstå vid elektrifiering och införande av nya drivmedel, inklusive lämpliga skyddsavstånd och tekniska lösningar för att minimera exponering. Dessa principer kompletterar övergripande skrivningar i översiktsplanen och säkerställer att länsstyrelsens rekommendationer beaktas i detaljplanering och genomförandeskede.

Allmänna intressen enligt 2 kap. PBL

Havsplanering

Kommunen delar länsstyrelsens bedömning att havsplanen är en viktig utgångspunkt för planering och har förtydligat att kommunen till stor del består av kustvatten och skärgård. I planen redovisas kopplingen till gällande nationell havsplan från 2022, dess betydelse för kommunens samhällsplanering samt hur förslaget till ny översiktsplan överensstämmer med intentionerna i havsplanen. Både de riksintressen för totalförsvaret som berör Utö skjutfält och sjöövningssområde vid Nättarö, samt de höga naturvärdena i havsmiljön såsom revmiljöer och däggdjursområden beaktas.

Kommunen arbetar med länsstyrelsen i framtagandet av plan för marina områdesskydd i Egentliga Östersjön och följer de miljö kvalitetsnormer och indikatorer som finns tillgängliga via VISS-databasen. Kommunen kommer säkerställa att gällande havsplan beaktas i fortsatt planering samt eventuella förändringar som beslutas framöver.

Beredskapshänsyn

Kommunen delar länsstyrelsens bedömning om att totalförvarsfrågorna är en central del. I översiktsplanen redovisas hur planeringen ska bidra till att stärka det svenska totalförsvaret, säkerställa robusta tekniska försörjningssystem och transportsystem samt beakta risker kopplade till klimatförändringar och andra kriser. Planen lyfter också vikten av att säkerställa energiförsörjning, stärka livsmedelsförsörjningen och skydda samhällsviktiga funktioner.

Kommunen beaktar redan i dag riksintresseanspråken för totalförsvaret, men kommunen instämmer i att hänsyn även behöver tas till samhällsviktig infrastruktur och transporter till och från försvarsanläggningar. Dessa frågor beaktas i framtida samhällsplanering och infrastrukturinvesteringar, genom samverkan med Försvarmakten vid investeringsprojekt för

trafik och infrastruktur. Kommunen följer Trafikverkets Vägar och gators utformning. Projektering av gatuinfrastruktur sker enligt bland annat kommunens och Trafikförvaltningens styrande dokument, som RiGata-Buss, både inom och utanför detaljplanerat område.

Bostadsförsörjning

Översiktsplanen bidrar till bostadsförsörjningen genom att peka ut lägen för långsiktig utveckling av bostäder. Den anger även att en variation av upplåtelseformer och bostadstyper ska möjliggöras, för att möta behov hos olika grupper, inklusive unga och personer med funktionsnedsättning.

Jordbruksmark

Kommunen delar länsstyrelsens bedömning att jordbruksmark är en viktig resurs för livsmedelsförsörjning och biologisk mångfald. Som framgår av översiktsplanen är målsättningen att i första hand bevara jordbruksmark, särskilt de sammanhängande och högproduktiva markerna samt värdetrakter för ängs- och betesmarker.

Kommunen konstaterar, i enlighet med 3 kap. 4 § MB att ianspråktagande av jordbruksmark endast kan ske om det finns ett väsentligt samhällsintresse som inte kan tillgodoses på annan plats. I översiktsplanen framgår att utveckling föreslås i kollektivtrafiknära och infrastrukturellt välförsörjda lägen, i syfte att tillgodose regionens behov av bostäder och arbetsplatser – ett av regeringens utpekade samhällsintressen. Det totala ianspråktagandet understiger 0,5 procent av kommunens totala jordbruksmark och bedöms därför inte påtagligt minska möjligheten till en långsiktigt hållbar livsmedelsförsörjning.

I fortsatt planering kommer varje enskilt ianspråktagande av jordbruksmark att prövas mot markens brukningsvärde, bostadsförsörjningsbehov och möjliga alternativa lokaliseringar. Kommunen kommer beakta länsstyrelsens vägledning för jordbruksmark i den fysiska planeringen som stöd i dessa avvägningar.

Klimat och energi

Kommunen delar uppfattningen om vikten av samordning mellan översiktsplan och energiplan, men konstaterar att frågor om energiproduktion, energiförsörjning och elnätutbyggnad inte kommer att regleras i översiktsplanen. Frågorna behandlas mer ingående i en kommande energiplan, där förutsättningarna för exempelvis fjärrvärme, fjärrkyla, biogas, alternativa energisystem samt hantering av överskottsenergi analyseras och konkretiseras.

Översiktsplanen anger övergripande utvecklingsinriktning med fokus på kollektivtrafiknära lägen med god tillgång till service och teknisk försörjning, vilket skapar en grund för framtida energiförsörjning. Länsstyrelsens information om regeringens beslut att luftledning ska vara huvudregel för elledningar på 130 kV eller högre kommer att beaktas i den fortsatta planeringen i dialog med nätägare.

Klimatanpassning

Kommunen har utvecklat översiktsplanen med beskrivning av klimatrelaterade risker, skyfall, översvämningar och lokala värmeböljor, samt hur kommunen avser hantera dessa. Områden som riskerar översvämning av vattendrag, sjöar eller hav ska undvikas vid ny bebyggelse, befintliga översvämningssytor bevaras och dagvatten hanteras på ett långsiktigt hållbart sätt. Grönområden och naturliga rinnvägar används aktivt för att minska risker och skapa en god lokal miljö.

Kommunen följer MSB:s uppdaterade metod för skyfallskartering av tätorter med klimatscenariot RCP8,5 (klimatfaktor 1,4). Skyfallskarteringen ska vara klar i början av år 2026 och blir underlag för detaljplanering, beredningsplanering och åtgärder som skyddar både befintlig och ny bebyggelse. Strategier för att hantera värmeböljor omfattar bland annat skuggande vegetation, anpassad bebyggelse och tillgång till svalka. Samordning med angränsande kommuner och regionen för att hantera klimatrelaterade risker över kommungränser, säkerställs i enlighet med Boverkets vägledning och 3 kap. 5 § PBL. Planeringsunderlag som bidrar till översiktlig redovisning av risker, konsekvenser och åtgärder för klimatanpassning uppdateras löpande.

Vatten och avlopp

Kommunen antog en ny vattentjänstplan under år 2025 som omfattar både befintliga områden med enskilda lösningar och utredningsområden för framtida behov av allmänt vatten och avlopp. Översiktsplanen säkerställer att exploatering sker med hänsyn till grund- och ytvatten, strandskydd, ekologiska värden och biologisk mångfald. Dagvattenhantering planeras för hela avrinningsområden med åtgärder för flödesdämpning, rening och skydd av vattentäkter. Kommunal VA-infrastruktur beaktas i planeringen, med tillräckligt utrymme för ledningsstråk och skyddsavstånd till pumpstationer och reningsverk. Arbetet sker i samverkan med angränsande kommuner och regional vattenförvaltning för att långsiktigt trygga vattenförsörjning och uppnå miljö kvalitetsnormer.

Vattenskydd

Kommunen är medveten om den höga betydelsen av grund- och ytvattentäkter och har i översiktsplanen lyft att dessa ska skyddas från åtgärder som kan ha negativ påverkan på kvalitet eller kvantitet. Kommunen har fem fastställda vattenskyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter och arbetar aktivt med att utreda samt revidera skyddsområden för att säkerställa en långsiktig dricksvattenförsörjning. Vid framtida planering inom eller i anslutning till vattenskyddsområden redovisas eventuella miljökonsekvenser.

Gällande skyddsföreskrifter beaktas i samhällsplaneringen. I vissa fall kan tillstånd eller dispens krävas från skyddsföreskrifterna för respektive vattenskyddsområde vid exploatering, sådana prövningar kommer i förekommande fall initieras. Grund- och ytvatten skyddas i enlighet med miljö kvalitetsnormerna för vatten och kommunens vattenskyddsområden ges särskild hänsyn i översiktsplaneringen.

Masshantering

Kommunen delar bedömningen av behovet av en långsiktigt hållbar strategi för masshantering i samband med framtida utbyggnadsområden. I översiktsplanen betonas stöd till Stockholmsregionens strategier för återanvändning och återvinning av massor, med särskilt fokus på att minska behovet av deponi, begränsa transporter och därmed sänka koldioxidutsläpp. En mer cirkulär hantering av massor kan bäst uppnås genom samarbete mellan kommunerna på Södertörn och inom regionen.

Översiktsplanen är ett strategiskt dokument och pekar därför inte ut enskilda platser för mellanlagring eller deponi. Däremot kommer frågan att behandlas vidare i kommande planerings- och utredningsarbete.

Miljömål

Kommunen delar länsstyrelsens bedömning om vikten av att tydliggöra översiktsplanens förhållande till de nationella miljömålen enligt 3 kap. 5 § PBL. I översiktsplanen finns redan flera strategier och inriktningar som bidrar till att nå nationella och regionala miljömål, exempelvis inom klimatanpassning, vattenförvaltning, biologisk mångfald, resurseffektiv bebyggelse och hållbar mobilitet.

Kommunens klimat- och miljöprogram fungerar som styrande dokument och utgör en viktig grund för översiktsplanens strategier. Genom programmet säkerställs också kopplingen till de nationella och regionala miljömålen.

Fornlämningar

Kommunen delar uppfattningen att fornlämningar och fornlämningsmiljöer är en central del av kulturmiljöarbetet och lyfts övergripande i översiktsplanen. Kommunens kulturmiljöprogram fungerar tillsammans med kulturmiljöpolicy och övriga kulturhistoriska underlag som vägledning i planering, bygglov och utvecklingsfrågor.

I översiktsplanen framgår att kommunens obebyggda och bebyggda kulturmiljöer ska beaktas i den fortsatta samhällsplaneringen och att särskild hänsyn ska tas till kulturhistoriska värden. Vid behov genomförs arkeologiska utredningar, kulturmiljöinventeringar och konsekvensbeskrivningar för att säkerställa tillräcklig hänsyn, även till ännu oklassade kulturmiljöer. Detta gäller särskilt i förtätnings- och exploateringsområden där risk finns att fornlämningar kan påverkas. Kommunen bedömer att befintliga styrdokument och översiktsplanens inriktning ger tillräckligt stöd i fortsatt planering för att hantera fornlämningsmiljöer och kulturhistoriska värden.

Natur

Kommunen har förtydligat att översiktsplanen tar hänsyn till områden med högsta naturvärden, där ny bebyggelse ska undvikas, och äldre samt medelålders skog, framför allt frötallar, bevaras i möjligaste mån. Detta gäller särskilt utredningsområdena Handen–Jordbro–Albyberg–Brandbergen och Norrbyskogen. Planen innehåller riktlinjer för landskapsintegrerad bebyggelse där nya byggnader placeras i gröna strukturer med mellanrum som bevarar både ekologiska och rekreativa funktioner.

För att upprätthålla ekologiska samband prioriteras funktioner för fåglar och mindre barrskogsarter, samtidigt som områden med betydande rekreativa värden, som Slätmossens naturpark och Sörmlandsleden, säkerställs. Hänsyn tas även till artskydd, buller, luftföroreningar och kulturhistoriska miljöer vid planering av ny bebyggelse.

I dagsläget pågår inga utredningar gällande nya naturreservat inom kommunen. Norrbyskogen är identifierad som ett område mark med särskilt höga naturvärden. Planen föreslår att denna mark undantas från exploatering, vilket säkerställer bevarandet av regionalt betydelsefull skog och ekosystemtjänster.

Kartläggningen av kommunens ESKO-områden är inte färdigställd vid granskningstillfället, men kommer att vara del av översiktsplanens planeringsunderlag när den är klar. Kommunen har kompletterat översiktsplanen med ställningstagande och riktlinjer kring våtmarker.

Strandskydd

Kommunen är medveten om strandskyddets betydelse för att bevara allmänhetens tillgång till vatten och skydda växt- och djurliv vid sjöar, vattendrag och kust. I översiktsplanen framgår att ny bebyggelse endast kan etableras där det inte medför negativ påverkan på strandskyddade områden och ska ske i anslutning till befintlig bebyggelse samt ortstjänster. Vid utveckling nära vatten hanteras dagvattenåtgärder och utredning av eventuellt upphävande av strandskydd sker tidigt i planprocessen i enlighet med 7 kap. 18 c § MB. Intresset för att ta marken i anspråk vägs alltid mot strandskyddsintresset och åtgärder ska i första hand förbättra och i andra hand undvika försämring av vattenförekomster samt bevara livsmiljöer.

Sociala aspekter

Översiktsplanen lyfter sociala förutsättningar såsom barnperspektiv, äldre och personer med funktionsnedsättning, jämställdhet, segregation och folkhälsa. Planen tar sin utgångspunkt i de befintliga sociala förutsättningarna i kommunen och tydliggör dessa som viktiga planeringsförutsättningar för efterkommande detaljplanering. Barnperspektivet beaktas i planprocessen i enlighet med barnkonventionen. Kommunen strävar efter att barn och unga, liksom andra grupper, ska kunna vara delaktiga i planeringsprocesser. Strategier och ställningstaganden i översiktsplanen är samordnade med andra relevanta styrdokument.

Grön infrastruktur

Kommunen har tydliggjort att bevarande och förstärkning av grön infrastruktur är centralt för att säkra biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativa värden. De regionalt betydelsefulla gröna sambanden mellan Handen–Brandbergen och Jordbro–Albyberg samt mellan Jordbro och Västerhaninge kopplar samman stora skogsområden i Tyresta och Hanveden och är av stort landskapsekologiskt värde, särskilt för barrskogslevande arter och fåglar. Sörmlandsleden fungerar som en rekreativ länk i dessa samband och kommunen säkerställer fortsatt god framkomlighet och visuell kontakt med grönska längs leden.

I utredningsområdet Handen–Jordbro–Albyberg–Brandbergen beskrivs hur de svaga strategiska sambanden mellan kommundelarna kan stärkas, men behöver utredas vidare i en kommande samhällsplanering. Ny bebyggelse planeras fristående i en grön och öppen struktur, med bevarade och nyskapade mellanrum som upprätthåller ekologiska och rekreativa funktioner. Äldre och medelålders skog, särskilt frötallar, bevaras i möjligaste mån och Slätmossens naturpark skyddas som kommunal park. Vägar och trafiklösningar ges en grön karaktär och grönskan sköts enligt skötselplaner som stärker prioriterade ekologiska strukturer.

I Norrbyskogen planeras området utvecklas till en lokal nod mellan Norrby, Söderby och Vendelsömalm, samtidigt som mark med särskilt höga naturvärden undantas från exploatering och ett större sammanhängande skogsområde bevaras för att leverera ekosystemtjänster. Hänsyn tas till både tillgänglighet och bevarande, områdets natur- och rekreationsvärden säkerställs i planeringen. Kommunen utgår från att eventuell utveckling ska ske i samklang med de ekologiska sambanden och med respekt för artskydd, buller, luftkvalitet, kulturmiljöer och riksintressen.

För områden som regleras som natur och friluftsliv är kommunen restriktiv till ny bebyggelse, med undantag för anläggningar som stärker rekreativa värden eller nödvändiga ekonomibyggnader inom jordbruket. Befintlig bostadsbebyggelse kan kompletteras där vattenförsörjningen är långsiktigt hållbar och ingen betydande skada uppstår på riksintressen, skyddad natur. Genom dessa åtgärder kan utveckling och bevarande av grön infrastruktur säkerställas på ett långsiktigt

hållbart sätt och översiktsplanen tar hänsyn till både ekologiska och rekreativa värden, inklusive kumulativa effekter i de norra kommundelarna där främsta utvecklingen planeras.

Friluftsliv

Friluftslivets värden förtydligas genom att skydda och förstärka områden med höga natur- och rekreationsvärden som omhändertas. Utveckling sker i harmoni med ekologiska värden och anpassas efter platsens förutsättningar. Bostadsnära natur- och friluftsområden är särskilt viktiga för vardagsrekreation, och allmänhetens tillgång till stränder och sjöar ska förbättras där det är möjligt. Kommunen är restriktiv med ny bebyggelse i dessa områden, med undantag för anläggningar som stärker idrotts- och rekreationsvärden eller nödvändiga ekonomibyggnader inom jordbruket.

Grönområden och parker fungerar som grön infrastruktur som binder samman naturområden, stödjer friluftsliv och spridning för djur och växter samt mildrar buller och klimatpåverkan. Planering, skötsel och lokalisering styrs av långsiktiga mål och utveckling sker utan att skada natur- och kulturvärden. Vandringsleder och rekreativa länkar, som Sörmlandsleden och skärgårdens friluftsområden, ska fortsatt vara tillgängliga och planeras med angränsande kommuner.

Gestaltad livsmiljö

Kommunens fokuserar på att tillvarata och utveckla den lokal identiteten, att berika och tillföra nya värden, att utgå från människan, att främja liv mellan husen samt att tänka hållbart och utveckla blågrönt. Utifrån detta identifieras vad som är särskilt viktigt att analysera, diskutera och enas kring i varje enskilt projekt. Det handlar även om att skapa miljöer som främjar stadsliv och trygghet, liksom vikten av en långsiktigt hållbar stadsutveckling. Här ses Haninges naturliga element som attraktiva resurser och möjliggörare i stadsbyggandet.

Övrigt

Planen baseras på kommunens vision och mål, beslutade av kommunfullmäktige, och tar sin utgångspunkt i hållbar utveckling, goda levnads- och boendemiljöer samt robust samhällsplanering. Mål och strategier överensstämmer med nationella och regionala styrdokument, som Agenda 2030 och miljömål, och inkluderar särskilt bevarande och utveckling av kulturmiljöer.

Kommunen konstaterar att den digitala kartversionen i översiktsplanen redan redovisar föreslagen mark- och vattenanvändning i relation till riksintressen och övriga planeringsförutsättningar (benämndes i samrådet som "andra värden"). Under fliken "Karta" finns detaljerade lager som visar bland annat riksintressen. Kartorna är avsedda att fungera som ett dynamiskt planeringsunderlag och ger vägledning om markens framtida användning. Kommunen arbetar kontinuerligt med att förbättra kartmaterialet och säkerställa att det är tydligt och användbart för fysisk planering.

Kartan som redovisar utvecklingsinriktningen har en övergripande karaktär och är framtagen för att illustrera kommunens syn på förutsättningar för stadsutveckling i olika delar av kommunen. Syftet är inte att vara ett detaljerat jämförelseunderlag i förhållande till riksintressen och övriga planeringsunderlag, utan visar strategisk riktning för långsiktig utveckling.

4.2 Region Stockholm

Region Stockholm ser positivt på Haninge kommuns utvecklingsinriktning och ambitionen att stärka den regionala stadskärnan, är över lag positiv till de övergripande målen och ansatserna i förslaget till översiktsplan som är i linje med den gällande Regionala utvecklingsplanen för

Stockholmsregionen, RUF5 2050. Planförslaget lyfter flera viktiga mellankommunala frågor såsom den regionala stadskärnans utveckling, bostadsförsörjning, bebyggelseutveckling i anslutning till kollektivtrafik och regional grönstruktur, kulturmiljöer och hälso- och sjukvård. Med utgångspunkt från samrådsförslagets kortfattade karaktär anser Region Stockholm att frågor av regional relevans med fördel kan fördjupas inför att planförslaget är aktuellt för granskning för att översiktsplanen ska ge tydligare vägledning.

Bostäder och bebyggelseutveckling

Redogör för hur kommunens planering kan bostadsförsörja för fler grupper, både nu och i framtiden. Region Stockholm ser positivt på att kommunens bebyggelseutveckling ska koncentreras till den regionala stadskärnan i Haninge. Den regionala stadskärnans betydelse utifrån en regional samt delregional kontext kan med fördel lyftas fram tydligare i planförslaget. Förtydliga avvägningar i markanspråk för bebyggelseutveckling i relation till bevarande av jordbruksmark och säkerställ ökad självförsörjningsgrad av livsmedel.

Kollektivtrafik

Konkretisera hur kollektivtrafikens ytbehov ska säkerställas i takt med att kommunen utvecklas. Kommunens rådighet över kollektivtrafikens förutsättningar som väghållare och planupprättare behöver synliggöras. Betydelsen av stationslägenas fortsatta funktionalitet som bytespunkter bör lyftas fram i beskrivningar av bebyggelseutveckling intill kollektivtrafiknära lägen. Haninge kommun har två bussdepåer idag (Jordbro och Handen) beskriv hur kommunen ska säkerställa terminalernas utveckling för att möta såväl dagens som framtidens behov. En hänvisning till Region Stockholms riktlinjer för kollektivtrafik som säkerställer utformning för busstrafikens behov bör infogas. Stråk som är särskilt viktiga för kollektivtrafikförsörjning samt expressbusstråken bör även pekas ut i text och karta.

Grön- och blåstruktur

Den föreslagna bebyggelseutvecklingen i form av utredningsområde kan innebära att det gröna svaga sambandet byggs bort, även om kommunen i översiktsplanen påpekar att detta samband ska bibehållas. Ett bibehållande och stärkande av den regionala funktionen i form av det gröna svaga sambandet bör tydliggöras och synliggöras i plankartan som en förutsättning för fortsatt planering. Region Stockholm anser att det är viktigt att kommunen gör en konsekvensbedömning av utredningsområdets och det planerade verksamhetsområdets inverkan på kilens funktioner och värden. Planen bör även beakta hur lant- och skogsbruk påverkar biologisk mångfald.

Planförslaget innehåller flera övergripande riktlinjer för hantering av miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten, vattenskyddsområden och vattenförsörjning vilket är positivt. Ett avrinningsområdesperspektiv saknas i analysen av vattenrelaterade frågor. Underlag som redovisar statusen för olika vattenförekomster samt åtgärdsbehov för att säkerställa att den föreslagna bebyggelsen möjliggör uppfyllandet av MKN för vatten saknas.

Kulturmiljö

De beskrivningar av värden som kommunens kulturmiljöer bidrar med kan vidareutvecklas genomgående. Kommunens antikvariska kompetens samt aktuella kulturmiljöunderlag ger goda förutsättningar för att ta tillvara kulturmiljön som en resurs i samhällsutvecklingen.

Teknisk försörjning

Region Stockholm saknar tydliga ställningstaganden och vägledning kring hur energiförsörjning och de tekniska försörjningssystemen ska hanteras i den efterföljande planeringen med tydlig redovisning i kommunens mark- och vattenanvändningskarta. För att säkerställa en hållbar masshantering bör planen kompletteras med en översikt av befintliga och möjliga framtida masshanteringsplatser samt hur dessa kan samordnas med den planerade utvecklingen av kommunen. Det saknas en redovisning av vilka vattentäkter som kan vara aktuella för utvidgade vattenskyddsområden. Kommunen bör även redovisa hur vattenförsörjningen kan tryggas genom planering av reservvattentäkter och nödvattenlösningar, särskilt med hänsyn till krissituationer och höjd beredskap.

Klimat och risker

Övergripande målformulering i översiktsplanen lyfter vikten av att binda samman kommunen med välfungerande kommunikationer. Målformuleringen pekar inte uttryckligen ut hållbara transporter och prioritering av trafikslag för att främja hållbart resande för att skapa välfungerande kommunikation, vilket kan förtydligas i planförslaget. För att främja hållbara resvanor bör ett mål vara att öka användningen av kollektiva färdmedel samt gång- och cykelresor och därigenom även minska behovet av bilresor. Planen kan med fördel stärkas ytterligare genom att inkludera en kartläggning av värmeöar samt utveckla riktlinjerna för hur offentliga ytor, såsom torg och parker, ska utformas för att erbjuda skugga, grönska och tillgång till sval miljö. Komplettera med en övergripande analys av översvämningsrisker, inklusive identifiering av områden som är särskilt utsatta vid 100-årsregn och beräknat högsta flöde (BHF).

Hälso- och sjukvård

Stärk kopplingarna till nationella och internationella mål för hälsa, såsom Agenda 2030, de nationella folkhälsomålen, barnkonventionen och funktionshinderpolitiken. Det folkhälsopolitiska perspektivet kan stärkas ytterligare i översiktsplanen särskilt vad gäller utformningen av boende- och närmiljöer som främjar social hållbarhet, motverkar segregation och möter behoven hos olika åldersgrupper och personer med olika funktionsförmåga. Tillgången till grönska och offentliga miljöer för barn, äldre och personer med funktionsnedsättning bör tydliggöras.

I Handens sjukhus bedrivs samhällsviktig verksamhet som är ett angeläget allmänt intresse. I samrådshandlingen under avsnittet som beskriver Haninge i omvärlden anges vikten av att Region Stockholm bidrar till utveckling inom sina ansvarsområden, exempelvis genom att etablera ett nytt sjukhus i de centrala delarna av kärnan. Med ovanstående bakgrund anser Region Stockholm att meningen behöver justeras. Handens sjukhus behöver ges möjlighet att utvecklas men detta kan ske genom såväl nybyggnation som om- och utbyggnad, vilket bör framgå av översiktsplanen. Planeringen för vägnätet i anslutning till sjukhusområdet behöver ske i dialog med Region Stockholm.

Övrigt

Region Stockholm äger jordbruksfastigheten Stav 1:24. Fastigheten är, med dess strategiska läge, en av Region Stockholms utvecklingsfastigheter och det är av stor vikt att kommunen och Region Stockholm har en god dialog gällande dess framtida utveckling.

Särskilt yttrande – Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna ställer sig kritiska till att översiktsplanen i så hög grad anpassas till RUFSS 2050 och Agenda 2030. Haninges utveckling måste utgå från lokala behov, inte överstatliga mål och regional tillväxtpolitik. Partiet anger att det med oro ser på den höga byggtakten som föreslås. Bostadsutveckling måste ske med eftertanke, där trygghet, fungerande infrastruktur och naturvärden sätts främst. Det är inte rimligt att Haninge förväntas växa snabbare än vad samhällsservicen klarar av. Planen ger också ett alltför ensidigt fokus på kollektivtrafik. I en geografiskt utspridd kommun som Haninge måste bilens roll värnas. Partiet efterlyser en översiktsplan som sätter Haningebornas behov först, inte regionens eller statens.

Särskilt yttrande – Kristdemokraterna och Moderaterna

Bostadsförsörjningen är en av de främsta utmaningarna för Stockholmsregionen. Fler personer flyttar från regionen än till densamma Stockholms handelskammare har presenterat en undersökning som konstaterade att drygt var femte person har funderat att flytta från Stockholms län på grund av den dysfunktionella bostadsmarknaden. Därutöver byggs inte den typ av bostäder i länet som människor faktiskt vill bo i. Sju av tio stockholmare vill bo i småhus, men för majoriteten är det bara en dröm. Under de senaste åren har småhus utgjort mellan 10–20 procent av nybyggnationen. När efterfrågan är hög men utbudet lågt skjuter priset i höjden och människor tvingas lämna länet för att förverkliga sina bostadsdrömmar. Således krävs en blandning av typen bostäder som byggs i länet.

I en rapport från länsstyrelsen från 2024 konstaterades att regeringen och kommunerna måste se till nyttan av ett varierat bostadsbestånd som tar hänsyn till de lokala behoven. Ansvaret för bostadsförsörjningen är dock i huvudsak kommunernas. Översiktsplanerna är en indikation för hur de avser arbeta med detta under kommande år. Partierna önskar i sammanhanget framhålla att vi värnar det kommunala självbestämmandet och planmonopolet. Regionen ska inte verka för att inskränka detta, trots att det finns ett behov av fler småhus i regionen.

4.2.1 Kommunens bemötande

Bostäder och bebyggelseutveckling

Översiktsplanen pekar ut lägen för långsiktig utveckling av bostäder och anger att en variation av upplåtelseformer och bostadstyper ska möjliggöras för att möta behov hos olika grupper, inklusive unga vuxna och personer med funktionsnedsättning. I planhandlingarna förtydligas kommunens avvägningar och motivering om de förslag på ianspråktagande av jordbruksmark som markanvändningskartan föreslår.

Kollektivtrafik

Kommunen har i praktiken endast en bussterminal, i Handen, som utgör en strategisk nod för busstrafiken. Vega, Jordbro och Västerhaninge fungerar i huvudsak som bytespunkter i anslutning till pendeltågstationer. Handens bussdepå ligger inom områden som enligt översiktsplanen planeras för tät blandad stadsbebyggelse, där funktioner för kollektivtrafik fortsatt kommer att ingå och därmed beaktas i den fortsatta planeringen. Översiktsplanen pekar ut stråk med särskild betydelse för kollektivtrafikförsörjning, inklusive planerade expresslinjer längs Nynäsvägen och Gudöbroleden, men visar inte kollektivtrafikstamnät eller terminaler i kartan.

Planförslaget understryker kommunens roll som väghållare och planupprättare samt behovet av att säkerställa kollektivtrafikens funktionalitet i samband med bebyggelseutveckling intill kollektivtrafiknära lägen, i dialog med Trafikförvaltningen och Region Stockholm.

Grön- och blåstruktur

I den fortsatta samhällsplaneringen för utredningsområdet Handen–Jordbro–Albyberg–Brandbergen ska kommunen utreda hur befintliga ekologiska och rekreativa samband kan bibehållas och stärkas, framför allt i det öst–västliga stråket mellan Handen och Jordbro. Åtgärder kommer att fokusera på att gynna områdets funktioner för fåglar och mindre barrskogsarter, undvika ny bebyggelse i områden med högsta naturvärden och bevara äldre och medelålders skog, särskilt frötallar. Ett sammanhängande tallsamband bedöms särskilt värdefullt och ska integreras med ny bebyggelse där det är möjligt. Slätmosse naturpark bevaras som rekreativ yta och flödesdämpande våtmarker.

Kommunen är medveten om att delar av utredningsområdet och verksamhetsområdet öster om Jordbro ligger inom grönkilen och att området söder om Brandbergen är en grön värdekärna. Eventuell ny bebyggelse ska planeras med hänsyn till grönstrukturen. Konsekvenserna för ekologiska och rekreativa samband ska utredas och beaktas i fortsatt planering. Enligt granskningsversionen av RUFSS 2060 är området till stor del utpekade som ett strategiskt bebyggelseområde, utformade för att stärka en regionalt sammanhängande struktur, och möjliggöra bebyggelseutveckling med hög tillgänglighet till kollektivtrafik. Detta innebär att utveckling i området kan ske samtidigt som obebyggd mark bevaras i största möjliga utsträckning i andra delar av kommunen/regionen. Planeringen ska säkerställa att bebyggelsen anpassas till platsens karaktär, befintliga natur- och kulturvärden samt att arbetsplatsintensiva verksamheter, offentliga funktioner och handel lokaliseras nära kollektivtrafikstationer.

Granskningsversionen av RUFSS 2060 pekar också ut området som ett svagt grönt samband genom bebyggelse och/eller infrastruktur. Översiktsplanens förslag för Handen–Jordbro–Albyberg–Brandbergen bedöms ligga i linje med RUFSS 2060 genom att området planeras som en knutpunkt med bostäder, arbetsplatser, service, utbildning och kommunikationer samtidigt som befintliga ekologiska och rekreativa samband bibehålls och stärks. Planen säkerställer att områdets natur- och kulturvärden, inklusive svaga gröna samband, äldre skog och grundvattenförekomst Jordbromalm, tas tillvara. Den landskapsintegrerade bebyggelsen med gröna mellanrum och rekreativa kopplingar, såsom Slätmosse naturpark och Sörmlandsleden, stärker både lokala och regionala ekologiska och rekreativa funktioner, vilket motsvarar RUFSS 2060:s intentioner om hållbar stadsutveckling, bevarande av obebyggd mark och stärkt grönstruktur.

Vad gäller vattenfrågor lyfter översiktsplanen miljö kvalitetsnormer (MKN), vattenskyddsområden, grund- och ytvattenförekomster samt vattenförsörjning. Haninge kommun har totalt 26 ytvattenförekomster och 17 grundvattenförekomster, inklusive sjöar, vattendrag, kust- och havsvatten, som alla är registrerade i Vatteninformationssystem Sverige (VISS) med aktuella status och beslutade MKN. Kommunen säkerställer i fortsatt samhällsplanering att exploatering inte påverkar vattnets kvalitet eller kvantitet negativt, att livsmiljöer för växt- och djurliv bevaras och att dagvattenhantering integreras för flödesdämpning och rening. Särskild hänsyn tas till kust, skärgård och våtmarker, inklusive återvätning av torvmarker, som har betydelse för biologisk mångfald, rekreation, klimatåtgärder och vattnets funktioner. Kommunen arbetar även i samverkan med angränsande kommuner, Tyresåns vattenvårdsförbund och andra aktörer för att säkerställa vattenförekomsternas ekologiska och kemiska status samt uppfyllande av MKN i hela

avrinningsområden. Planhandlingarna gällande jord- och skogsbruk har förtydligats enligt regionens yttrande.

Kulturmiljö

Översiktsplanen redovisar kulturmiljöer på övergripande nivå och lyfter fram deras betydelse för identitet, rekreation och samhällsutveckling. I fortsatt planering kommer kommunens antikvariska kompetens och befintliga kulturmiljöunderlag användas för att säkerställa att kulturmiljöer bevaras och tas tillvara som en resurs vid detaljplanering och utveckling av nya områden.

Teknisk försörjning

Översiktsplanen anger övergripande riktlinjer för energiförsörjning och tekniska försörjningssystem. En mer detaljerad hantering kommer att tas fram bland annat i en separat energiplan. Detaljerade lösningar och kapacitetsbehov hanteras i efterföljande planering och detaljplaneprocesser, där kommunens roll som planupprättare och väghållare säkerställer försörjningssystemens funktionalitet i samband med mark- och vattenanvändning.

Vad gäller masshantering redovisar översiktsplanen inte enskilda platser, men kommunen säkerställer i fortsatt planering att befintliga och möjliga framtida masshanteringsplatser identifieras och samordnas med planerad utveckling, för en hållbar och resurseffektiv hantering.

Översiktsplanen redovisar övergripande principer för skydd av grund- och ytvatten. Utvidgande av vattenskyddsområden är i nuläget inte aktuellt, men inrättande av enskilda vattentäkter är aktuellt och grundas bland annat på kommunernas åtgärd 3 i åtgärdsprogrammet för Östersjön 2022–2027 samt beredskapssynpunkter. Befintliga reservvattentäkter vid Pålalm och Hanveden säkerställer i nuläget vattenförsörjningen, och vid behov av nödvattenlösningar hänvisas till Stockholm Vatten och Avfalls nödvattenplan.

Klimat och risker

Översiktsplanens mål om väl fungerande kommunikationer omfattar långsiktigt hållbara transporter, inklusive kollektivtrafik och gång- och cykeltrafik, som integreras i planeringen av kommunens transportsystem. Kartinformation från Klimat- och sårbarhetsanalysen kommer att göras tillgänglig i den digitala versionen av översiktsplanen. Kommunen har förtydligat kommunens klimatrelaterade risker, såsom skyfall, översvämningar och lokala värmeböljor. Vid ny bebyggelse ska områden med risk för översvämning från vattendrag, sjöar eller hav undvikas, befintliga översvämningssytor bevaras och dagvatten hanteras på ett långsiktigt hållbart sätt. Skyfallskartering enligt MSB:s metod med klimatscenariot RCP8,5 (klimatfaktor 1,4) pågår och beräknas vara klar i början av 2026. Resultatet kommer att användas som underlag för detaljplanering, beredskap och åtgärder för att skydda befintlig och ny bebyggelse.

Hälsa- och sjukvård

Översiktsplanen syftar till att främja social hållbarhet och välbefinnande genom att säkerställa tillgång till grönområden, offentliga miljöer och inkluderande boendemiljöer. Planen tar hänsyn till olika åldersgrupper och personer med varierande funktionsförmåga samt beaktar frågor om social sammanhållning och tillgänglighet. På detta sätt är planens inriktning förenlig med nationella och internationella mål för hälsa, inklusive Agenda 2030, de nationella folkhälsomålen, barnkonventionen och funktionshinderpolitiken. Handens sjukhus är en samhällsviktig verksamhet och ett angeläget allmänt intresse. Översiktsplanens markanvändningskarta möjliggör

utveckling av sjukhusets funktion genom nybyggnation samt om- och utbyggnad. Planering av vägnät i anslutning till sjukhusområdet ska ske i dialog med Region Stockholm.

Övrigt

Fastigheten Stav 1:24 är i översiktsplanen reglerad som landsbygd. Det innebär att utvecklingsmöjligheterna är begränsade till bebyggelse och verksamheter som kan prövas utifrån landsbygdens särskilda förutsättningar, exempelvis med hänsyn till jordbruksmark, naturvärden och vattenförsörjning. Kommunen ser dock vikten av fortsatt dialog med Region Stockholm kring fastighetens framtida användning, för att säkerställa att eventuella utvecklingsinitiativ sker i samklang med de riktlinjer som gäller för landsbygdsområden samt i balans mellan lokala och regionala intressen.

Kommunen har noterat inlämnade särskilda yttranden.

4.3 Trafikverket

När åtgärdsvalsstudien för väg 73 avslutades tecknades en avsiktsförklaring om fortsatt samverkan för effektiv användning av befintlig infrastruktur. Trafikverket vill att denna samverkan tydligare ska speglas i planförslaget. Större exploateringar vid Brandbergen och österut längs väg 73 kan orsaka trängsel på statliga vägar samt barriärer för gång- och cykeltrafik samt högre bullernivåer, sämre luftkvalitet med mera. Kommunen behöver därför redovisa dessa konsekvenser på de statliga vägar då kommunen föreslår större verksamhetsområden längs med väg 73.

Planen fokuserar främst på Handen och Brandbergen, med mindre fokus på stationer längre ut på Nynäsbanan. Trafikverket ser positivt på denna lägre ambitionsnivå jämfört med tidigare planer, då utbyggnad längre söder ut kräver stora väginvesteringar. Kommunen föreslår dubbelspårsutbyggnad på Nynäsbanan för ökad kapacitet, men Trafikverket anser att detta inte är motiverat enligt nuvarande trafikprognoser. Det är idag utbyggt dubbelspår till Hemfosa, som Trafikverket planerar att trimma med trafiksignaler mm. Det finns kapacitet för godståg på spåren i form av bland annat långa mötesspår. Trafikverket uppmanar till att verkligen nyttja de investeringar som redan är gjorda.

För att nå målbilden och utvecklingsstrategin har kommunen delat in sin geografi i tre områden: stadsutvecklingszon, karaktärsområde och natur- och kulturlandskap. Tydliggör skillnaden mellan befintlig bebyggelse, prognoser och nya arbetsplatser. Det bör framgå hur stor befolkningsökning som förväntas till år 2050 samt omfattningen av utbyggnadsförslag i respektive område. Transportplaneringen bör prioritera kollektivtrafik, gång, cykel och nyttotrafik i enlighet med Trafikverkets Framkomlighetsprogram. I centrala delar bör goda kopplingar mellan kollektivtrafik och lokala gång- och cykelstråk säkerställas.

Säkerställ ett vägnät med huvudsaklig lokal funktion, vilket kommunen är väghållare för, som utformas och dimensioneras för att omhänderta trafik av lokal karaktär. Trafikverket betonar vikten av att följa RUF 2050, där minst 95 procent av ny bebyggelse bör lokaliseras till kollektivtrafiknära lägen. Samordning mellan aktörer är avgörande för att begränsa biltrafikens påverkan och bevara framkomligheten på det statliga vägnätet.

Infrastrukturåtgärder och markanvändningens påverkan på väg- och järnvägssystemet

Trafikverket anser att kapitlet om nya trafikfunktioner är grunt och att motiven till vissa förslag saknar underbyggnad. Det vore tydligare om kartbilagan skiljde mellan kommunala och statliga åtaganden, samt mellan beslutade och föreslagna åtgärder. Exempelvis likställs ett nytt

trafikplatsförslag vid Torvalla med redan planerade Tvärförbindelse Södertörn, vilket försvårar tolkningen.

En ny trafikfunktion vid Torvalla

Den föreslagna trafikplatsen vid Torvalla, som ska avlasta lokala vägar, är otydligt beskriven. Trafikverket tolkar det som en ny trafikplats till väg 73, vilket man avstyrker. Nya trafikplatser på riksvägar ska inte byggas för att lösa lokal trafik. Ett sådant förslag riskerar ökad biltrafik och trängsel, i strid med avsiktsförklaringen om att främja hållbara transporter. Dessutom skulle avståndet mellan trafikplatser på väg 73 bli kortare än det rekommenderade minimiavståndet på 1 500 meter enligt VGU.

Ny koppling mellan Vallavägen och Dalarövägen

Trafikverket är positivt till den föreslagna öst-västliga kopplingen under väg 73, förutsatt att den är ett kommunalt ansvar.

Ny koppling mellan Dalarövägen och Dalarölnken (väg 227)

Förslaget att förbättra tillgängligheten till Albybergs företagsområde genom en ny koppling till väg 227 ses positivt. Inga invändningar så länge det inte orsakar kapacitetsproblem. Analysera förslaget vidare innan Trafikverket tar ställning.

Ny övergång mellan Handen och Brandbergen

Förslaget om en ny övergång för att minska väg 73:s barriäreffekt är oklart beskrivet och saknas i kartbilagan. Förtydliga syfte och utformning.

Ny väg vid Handen parallellt med Nynäsbanan

Kommunen lyfter planer på en ny väg parallellt med Nynäsbanan vid Handen. Trafikverket vill därför informera om att det ska finnas ett fritt utrymme mellan väg och järnväg. Det fria utrymmet som gäller framgår av publikation TRVINFRA-00398, som finns tillgänglig på Trafikverkets hemsida.

Markanvändningens påverkan på väg- och järnvägssystemet

Nynäsbanan

Kommunen anger att dubbelspårsutbyggnad pågår till Hemfosa, men Trafikverket klargör att arbetet redan är färdigt. En fortsatt utbyggnad motiveras inte enligt Trafikförvaltningens prognoser, eftersom kvartstrafik inte planeras. I dagsläget är ytterligare spårkapacitet inte aktuell, men en funktionsutredning för signalåtgärder planeras starta år 2025.

Väg 73

Analysera barriäreffekter för gång- och cykeltrafik vid etableringar nära väg 73. Dra gång- och cykelstråk genom trafikplatser bör undvikas. Funktionsblandad bebyggelse nära väg 73 riskerar att försämra tillgängligheten för oskyddade trafikanter. Väg 73 är av riksintresse och bör inte påverkas negativt av ny bebyggelse. Kapacitetsproblemen kan inte byggas bort, enligt åtgärdsvalsstudie.

Väg 260 – Gudöbroleden

Kommunens ambition att förbättra framkomligheten ses som positiv. Dock har leden redan god framkomlighet, med undantag vid Vendelsömalmsvägen i norrgående riktning. Ett nytt busskörfält planeras, vilket förbättrar restiderna.

Väg 556 – Stavsvägen

Trafikverket ser små möjligheter till statlig finansiering för förbättringar av väg 556, den tillhör inte det prioriterade vägnätet. Räkna med att eventuella utvecklingsinsatser sker med egna medel. Vägen kan även nedklassas till BK3 på grund av bärighetsbrister. En översyn av väghållarskapet föreslås.

Tvärförbindelse Södertörn

Det är positivt att vägen lyfts i planeringen, men Trafikverket efterlyser tydlighet i kartbilagan om dess statliga väghållarskap. Planerad bebyggelse nära väg 259 bör omprövas då vägen är en transportled för farligt gods, vilket kräver skyddsavstånd och bullerhänsyn. Tät blandstad vid framtida trafikplats Slätmossen är inte acceptabel. En transportkorridor genom området bör också markeras i kartan.

Kollektivtrafik och cykel

Trafikverket har inga planer på utbyggnad längs dessa stråk (som anges på sida 26 i planbeskrivning) och tolkar därmed skrivningen som kommunala åtaganden. Berörs statliga vägar under den successiva utbyggnaden vill Trafikverket uppmana till dialog med kommunen. Gång- och cykelvägen som planeras för i projekt Tvärförbindelse Södertörn är markerad som ett regionalt cykelstråk i kartbilagan. Målsättningen är att följa utformningskraven enligt den regionala cykelplanen, men cykelvägen kan komma att avvika något från regional cykelstråkstandard. I översiktsplanen nämns inte replipunkterna Årsta Havsbud, Dalarö. Detta kan lyftas in till kommande skede och förtydliga om någon utveckling förväntas kring dessa replipunkter.

Näringslivets transporter

Utpekade verksamhetsområden vid trafikplatserna Fors, Norrby gårde och Jordbro längs väg 73 bedöms logiska, förutsatt att kapaciteten räcker. Trafikplatsernas kapacitet utreder kommunen. Särskilt lämpligt är området vid Jordbro, utifrån närheten till Tvärförbindelse Södertörn och till befintligt verksamhetsområde. Förtydliga hur kommunen hanterar godstransporter, särskilt med tanke på tunga transporter till/från Jordbro och Norvik. Det saknas beskrivning av hur kommunen avser arbeta med effektiva näringslivstransporter (till exempel järnväg, BK4, 34,5 m fordonståg) och åtgärder för att minska kapacitetsbelastning och klimatpåverkan. Det bör tydliggöras för planerat verksamhetsområde öster om väg 73 vid Jordbro.

Transport av farligt gods

Väg 260 genom Tyresö är borttagen som sekundär transportled för farligt gods, vägen utpekas felaktigt i kartbilagan.

Riksintressen

Enligt 3 kap. 8 § MB ska mark- och vattenområden som är av riksintresse för kommunikationer skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Den planerade markanvändningen ska ta hänsyn till Trafikverkets riksintresseanspråk. Exploatering nära transportanläggningar får inte påverka möjligheterna till drift, underhåll och framtida utveckling av dessa anläggningar. Beskrivningen av riksintressen bör kompletteras med riksintresset för Arlanda flygplats och dess MSA ytor. Ett utredningsområde är utlagt i Tvärförbindelse Södertörns trafikplats Slätmossen. Utredningsområdet ska inte omfatta riksintresset.

Avstånd till statlig infrastruktur

För väg 73 har Länsstyrelsen föreskrivit ett utökat bebyggelsefritt avstånd om 50 meter från vägområdet. För vägarna 257, 227, 259 och 260 är bebyggelsefritt avstånd utökat till 30 meter. Bestämmelserna om krav på tillstånd av Länsstyrelsen gäller inte inom områden med detaljplan eller i åtgärder där bygglov krävs. Trafikverket som remissinstans prövar lämpligt avstånd till statliga vägar i varje enskilt fall utifrån risk, buller, luftkvalitet, trafikmängd, hastighet, terrängförhållanden samt drift- och underhåll.

Gällande järnväg anser Trafikverket generellt att ny bebyggelse inte ska tillåtas inom ett område på 30 meter från närmsta spårmit. Ett sådant avstånd ger utrymme för räddningsinsatser, minskar konsekvenserna av en olycka och möjliggör viss utveckling av järnvägsanläggningen. Annat avstånd kan bli aktuellt bland annat utifrån riskanalys och möjligheterna att uppnå riktvärden för buller och vibrationer.

Klimat

Samhällsplaneringen har en nyckelroll i att nå klimat- och miljömål, särskilt kopplat till transportsektorns påverkan. För att Sverige ska nå nettonollutsläpp till år 2045 krävs att all trafik blir utsläppsfri, och inrikes transporter ska minska sina utsläpp med minst 70 % till 2030 jämfört med år 2010. Exploatering av naturmark påverkar klimatet negativt – förlust av vegetation kan öka avrinning. Säkerställ att ökad vattenmängd kan hanteras, förlorade grönytor kompenseras.

Klimatanpassning

Planen behandlar främst skyfall, men saknar analys av stigande havsnivåer och översvämning från vattendrag. Exempelvis visar Trafikverkets underlag risk för översvämning vid väg 565 (Gålö) och väg 569 (Muskö). Det är positivt att skyfall beaktas, men anpassning av transportinfrastruktur saknas. Viktigt att planera utifrån ett helhetsperspektiv och beakta konsekvenser nedströms. Trafikverket arbetar med en regional klimat- och sårbarhetsanalys och samverkar gärna med kommunen.

Hälsa

Planförslaget riskerar ökad bullerexponering nära väg 73 och Nynäsbanan. Kommunen ansvarar för att nya bostäder uppfyller bullerkrav och ska använda beräkningsmodell Nord 2000 samt luft- och bullerberäkningar enligt Basprognos 2045. Trafikverket ser negativt på förtätning på naturmark som fungerar som bullerskydd. Det är positivt att verksamheter planeras nära infrastruktur – rätt typ av verksamhet kan bidra till att dämpa buller och minska spridning av luftföroreningar till bostäder. Kommunen ansvarar för att luftkvalitet och hälsa inte försämras av ny bebyggelse.

Miljö

Trafikverket ställer sig frågande gällande föreslagen exploatering inom det svaga gröna sambandet mellan Haninge och Jordbro, som innehåller våtmarker och värdefull natur. Bevarande av ekologiska spridningsvägar nämns, men kartbilagor tyder på utbyggnad inom hela området. Detta riskerar öka barriärverkan från statliga vägar, kan i framtiden leda till att det uppstår behov av åtgärder till följd av ökade barriäreffekter, vilket Trafikverket inte har medel för.

Exploatering planeras i känsliga grön- och jordbruksområden söder om Handen, Albyberg, Norrby och Jordbro. Det kan öka fragmenteringen och påverka viltrörelser längs väg 73 och Nynäsbanan negativt. I den viltutredning som Trafikverket tog fram år 2022 pekas Handen-

Nynäshamn (både Nynäsbanan och väg 73) ut som sträckor med sammanvägd medel barriärpåverkan. Det kan innebära ytterligare konsekvenser för vilt och spridningssamband som rör sig över Nynäsbanan och väg 73 och skapa nya, större barriärer eller flytta befintliga barriärer när ny bebyggelse nära Nynäsbanan och väg 73 tillkommer.

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhet är en central del av hållbar utveckling enligt Agenda 2030 och bör därför integreras i alla kommunala strategier. Nollvisionen och behovet av säkra transportsystem för alla – särskilt barn, äldre och personer i utsatta situationer – nämns inte i planen men bör lyftas in. Trafikverket välkomnar ambitionen att främja gång och cykling samt trygg tillgång till skolor och kollektivtrafik, men betonar att dessa stråk även måste vara trafiksäkra. Fotgängare och cyklister, särskilt äldre, är extra utsatta – många skadas allvarligt i singelolyckor på kommunala vägar. Olyckor påverkar folkhälsan, ett växande problem i ett åldrande samhälle. Strategier bör utformas med hänsyn till detta.

4.3.1 Kommunens bemötande

Kommunen delar grundsynen att samhällsplaneringen ska bidra till ett långsiktigt hållbart och transporteffektivt transportsystem, som ställer krav på statlig, kommunal och regional samverkan i planeringen. Kommunen vill särskilt betona vikten av att Trafikverket agerar som en aktiv samhällsbyggnadsaktör – inte enbart som väghållare och förvaltare av befintlig infrastruktur. Det statliga transportsystemets utveckling behöver i högre grad stödja de rumsliga målsättningar som formuleras i den regionala och kommunala planeringen. Detta kräver ett tidigt och lösningsinriktat samarbete där trafiksystemet är en möjliggörare för hållbar stadsutveckling.

I ett län där befolkningen ökar med över 35 000 personer per år är det avgörande att staten fullt ut tar sin del av ansvaret för att möjliggöra den kommunala planeringen. Haninge är en av de snabbast växande kommunerna i Stockholmsregionen och ett starkare statligt åtagande i Södertörn är en förutsättning för att den regionala utvecklingen ska bli långsiktigt hållbar.

Infrastrukturåtgärder och markanvändningens påverkan på väg- och järnvägssystemet

Ny trafikfunktion vid Torvalla

Föreslagen trafikfunktion vid Torvalla syftar till att förbättra den lokala tillgängligheten och avlasta centrala delar av Handen och Brandbergen, inte att generera mer genomfartstrafik. Den nya trafikplatsen ingår som en åtgärd i åtgärdsvalsstudie för väg 73, och ska avlasta trafiken till Handens industriområde och Brandbergens industriområde så att regional trafik inte belastar det lokala vägnätet. Den ska även avlasta Gudöbroleden (väg 260) som är en statlig genomfartsväg mellan Haninge och Tyresö.

I åtgärdsvalsstudien för väg 73 konstaterades att behovet av ett ökat resande inte enbart kan tillmötesgåas genom fysiska åtgärder som innebär ökad vägkapacitet. Fokus på åtgärder kommer omfatta satsningar på kollektivtrafik, gång- och cykel samt optimering av befintligt vägnät. Det finns även behov i vägnätet för Haninge som tillväxtkommun.

Kommunen noterar yttrandet gällande avstånd mellan trafikplatser och trafikgenerering och utreder vidare alternativ och genomförbarhet i kommande planeringsskeden. Det är 2,7 km mellan trafikplats Jordbro och trafikplats Handen. Det är 1,2 km mellan trafikplats Handen och det aktuella läget i Torvalla, respektive 1,5 km mellan Torvalla och trafikplats Jordbro. I ett scenario utan trafikplats vid Torvalla vill kommunen understryka att Tvärförbindelse Södertörn blir

avgörande som alternativ lösning för att säkerställa kapacitet i väg- och gatunätet. För att kompensera för att en trafikplats vid Torvalla eventuellt utgår, är det av stor betydelse att trafikplatserna längs Tvärförbindelsen, särskilt Slätmosse och Djupdalen, får tillräcklig funktion för att möjliggöra lokal tillgänglighet och stödja kommunens planerade utveckling.

Ny koppling mellan Vallavägen och Dalarövägen

Kommunen förtydligar att den nya kopplingen avses vara kommunal.

Ny koppling mellan Dalarövägen och Dalarölnäcken (väg 227)

I planhandlingarna framgår det att kopplingen behöver utredas vidare.

Ny övergång mellan Handen och Brandbergen

Förslaget om en ny övergång över väg 73 har tagits bort ur planförslaget. Kommunen har bedömt att åtgärden behöver utredas vidare innan eventuell fortsatt planering, exkluderas i kartbilagan. Syftet med åtgärden, om genomförs, är att minska barriäreffekterna mellan stadsdelarna.

Markanvändningens påverkan på väg- och järnvägssystemet Nynäsbanan

Kommunen anser att Nynäsbanan har en viktig roll för framtida resande och godstrafik. Även om nuvarande kapacitet är tillräcklig, bör långsiktig utveckling inte utesluta kapacitetshöjande åtgärder. Kommunen vill därför reservera möjligheter till sådan utbyggnad och emotser fortsatt samordning med Trafikverket. Kommunens planhandlingar om dubbelspårsutbyggnadens status uppdateras.

Utveckling i regional stadskärna och längs väg 73

Haninge kommun bedömer att utveckling av bostäder, arbetsplatser och service i Handen–Brandbergen samt i utvalda lägen längs väg 73 bidrar till målen i RUFS 2050. En starkt regional stadskärna i södra Stockholm med god kollektivtrafikförsörjning bidrar till att minska behovet av långa bilpendlingar till de centrala delarna. Det avlastar det statliga vägnätet på regional nivå och bidrar till en mer balanserad utveckling i länet. Utveckling sker i kollektivtrafiknära lägen och med strategisk lokalisering av arbetsplatser, vilket möjliggör omställning mot ett mer transporteffektivt samhälle. Förslaget är i linje med Trafikverkets mål om ökad andel hållbara resor.

Kommunen planerar verksamhetsområden i strategiska lägen för att öka antalet företagsetableringar och arbetstillfällen. Detta stärker möjligheten för invånare att både kunna bo och arbeta på Södertörn, vilket minskar bilberoendet och trängseln på det statliga vägnätet. Det är nödvändigt att utveckla näringslivet och möjligheten till arbete i södra Stockholmsregionen för att motverka de flaskhalsar i trafikinätet som ofta drabbar norra delen av väg 73, vilket även Trafikverket anger. För att förtydliga kommunens intentioner har marken närmast väg 73, mellan södra Handen och Norrby gårde, reglerats som verksamhetsmark i granskningsförslaget.

Stavsvägen (väg 556)

En åtgärdsvalsstudie för förbättrad tillgänglighet och trafiksäkerhet längs med del av väg 257 och Stavsvägen (väg 556) gjordes år 2015, en av åtgärderna som togs fram är att öka trafiksäkerhet för motortrafik genom lokal breddning och mötesplatser. Vad gäller väghållarskapet behöver Trafikverket initiera processen i samråd med kommunen och visa på en genomförandeplan samt finansiering. Kommunen tar i dagsläget inte ställning i frågan.

Gång-, cykel- och kollektivtrafikhåra utveckling

Haninge kommun arbetar aktivt med att förbättra kopplingarna mellan gång, cykel- och kollektivtrafik. Översiktsplanen syftar till att minska bilberoendet och främja trygga, tillgängliga och trafiksäkra alternativ. Kommunen följer den regionala cykelplanen och Trafikverkets framkomlighetsprogram.

Trafikverkets kommentar om att kommunen ensam ansvarar för cykelutbyggnad behöver dock nyanseras. Trafikverket har flera planerade och pågående investeringar i gång- och cykelvägar i Haninge, bland annat längs väg 560 (Vitsåvägen) och väg 260 (Gudöbroleden). Kommunen ser gärna att detta reflekteras i Trafikverkets framtida yttrande.

Digitalt plankarteförslag kompletteras med replipunkterna enligt Trafikverkets önskemål, fliken ”Karta” enligt underlag från gällande regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

Näringslivets transporter

Näringslivets transporter kommer fördjupas i kommunens trafikstrategi. Påverkan på trafikplatser vid utveckling av verksamhetsområden utreds i samband med detaljplaneläggning. Den andra etappen av Albyberg är en fortsättning på den första och dess effekter utreds inom pågående detaljplanearbete. En ekonomiskt hållbar utveckling förutsätter också långsiktighet och flexibilitet vad gäller typer av arbetstillfällen som kan bli aktuella i bland annat Albyberg men även i kommunens övriga verksamhetsområden.

Transport av farligt gods och avstånd till statlig infrastruktur

Markanvändningskartorna är på en schematisk nivå och lämpligt avstånd mellan bebyggelse och till exempelvis farligt godsled eller järnväg utreds närmare i kommande planeringsskeden. Kommunen kommer därmed inte tydliggöra till exempel länsstyrelsens rekommenderade skyddsavstånd intill farligt godsled eller statliga vägar i markanvändningskartan.

Kartbilaga som redovisar farligt godsleder uppdateras enligt Trafikverkets yttrande.

Riksintressen för väg, järnväg och flyg

Kommunen har kompletterat översiktsplanens texter gällande riksintresset för civil flygtrafik. Det har också tydliggjorts att markanvändningen i den fortsatta samhällsplaneringen kommer att anpassas så att hänsyn tas till riksintressena för både väg och järnväg. Riksintressenas markanspråk, funktion samt påverkansområden kommer att beaktas i planeringen för att undvika påtaglig skada. Kommunen ändrar inte i markanvändningskartans avgränsningar i planförslaget.

Miljö, hälsa, klimat, grönstruktur och trafiksäkerhet

Kommunen delar Trafikverkets syn på vikten av att skydda och utveckla grön infrastruktur. Exploatering sker med hänsyn till ekologiska spridningsvägar, klimatrisker och naturvärden. Kompensatoriska åtgärder planeras där påverkan sker. Trafikverket nämner ett svagt grönt samband mellan Handen och Jordbro, men Jordbro är en stadsdel inom Haninge kommun. Södra Handen och Albyberg är inte utpekade som grönområden eller jordbruksmark i gällande översiktsplan, varför Trafikverkets kommentar inte fullt ut speglar planförutsättningarna. Kartmaterialet i översiktsplanen bedöms som överskådligt.

Översvämning till följd av skyfall, stigande havsnivåer och höga flöden i vattendrag och sjöar behandlas i översiktsplanen, och texten kommer att kompletteras med kartmaterial från översvämningsskarteringar. Kommunen bedriver ett strategiskt skyfallsarbete enligt MSB:s

metodik, där risker analyseras i ett avrinningsområdesperspektiv och åtgärder utreds, inklusive framkomlighet på prioriterade vägar. Skyfallsrisker hanteras alltid i samhällsbyggnadsprojekt och hälsopåverkan beaktas inom detaljplaneringen. Kommunen välkomnar Trafikverkets data kring översvämningsrisker och ser fram emot fortsatt samverkan. Kommunen ser över om trafiksäkerhet bör lyftas mer tydligt i planbeskrivningarna. Detaljer om kommunens arbete med trafiksäkerhet finns i andra styrdokument, som exempelvis trafiksäkerhetsplan och trafikstrategi.

Fortsatt samverkan

Kommunen önskar fortsatt samverkan med Trafikverket i genomförandet av översiktsplanen – både vad gäller planering av infrastruktur och utveckling av hållbara transportlösningar, klimatanpassning och tillgänglighet i hela kommunen. Tvärförbindelse Södertörn är ett exempel där god samordning blir avgörande för planens genomförande. Om de gemensamma målen om hållbar tillväxt, stärkt regional struktur och transporteffektivitet ska kunna förverkligas, är det avgörande att Trafikverket aktivt stödjer och samverkar med kommunen i planerings- och genomförandeskedet. En framgångsrik samhällsplanering förutsätter att stat och kommun agerar i samma riktning – där infrastruktur och bebyggelse utvecklas samordnat och långsiktigt.

Kommunen vill framföra att staten i högre grad behöver agera möjliggörare för lokalt prioriterad utveckling, inte minst genom kapacitetshöjande infrastrukturåtgärder som understödjer den regionala stadskärnan i södra Stockholm. I ett område där mycket av tillväxten sker bör investeringarna spegla den framtida strukturen, inte enbart historiska flöden. För att samverkan ska nå resultat behöver också processerna för statliga beslut och investeringar påskyndas. Kommunerna behöver veta att staten inte bara ställer krav på långsiktig planering, utan också finansierar och tar beslut i takt med att nya bostäder, skolor och företag byggs.

4.4 Försvarsmakten

Försvarsmakten bedömer att planförslaget i sin nuvarande utformning kan innebära risk för påtaglig skada för riksintresse för totalförsvarets militära del.

Riksintressen

Riksintressen för totalförsvarets militära del är inte helt korrekt redovisade och beskrivna i text och karta. Försvarsmakten saknar en beskrivning av varje riksintresse där de redovisas vilken typ av riksintresse de är samt hur man avser tillgodose dem. Saknar även en karta över riksintressena. För att bedöma att översiktsplanen tillgodosett riksintressen för totalförsvarets militära del bör text om höga objekt och remisshantering tillföras planhandlingen.

På sida 5 och 7 i kartbilagor redovisas tillkommande bostadsbebyggelse inom påverkansområde för buller eller annan risk tillhörande Berga skjutfält och hamn. Detta område är bullerutsatt och Försvarsmakten motsätter sig störningskänslig bebyggelse inom detta område. Betona att det under vissa tider råder tillträdesförbud inom Berga och Utö övnings- och skjutfält.

Trafik och infrastruktur

Det är väsentligt att infrastrukturen möjliggör transporter på till- och frånfartsvägar och sekundära vägar som Försvarsmakten nyttjar eller kommer att behöva nyttja. Detta gäller i ännu högre grad i händelse av höjd beredskap. Försvarsmakten använder ofta specialtransporter som är mycket tunga och breda, framför allt transportvägar till och från Försvarsmaktens anläggningar.

Försvarmakten önskar att följande punkter beaktas i processen:

- Vägar, broar och cirkulationsplatser ska klara tunga transporter av upplastade stridsvagnar eller motsvarande (totalvikt 100 ton, axeltryck 12 ton, bredd 4,2 meter).
- Sidomarkeringsstolparna vid vägrenen ska anläggas minst 0,5 meter utanför asfaltsbeläggningen.
- Trafikmärkens placering vid och omkring cirkulationsplatser anläggs minst 1,5 meter från vägens kant.
- Fri höjd vid broar ska minst vara 4,50 meter.
- Övriga stolpar, gummipollare, avsmalningar eller sidoförskjutningar/förflyttningar på vägen bör undvikas.
- Höga kanter som försvårar framkomligheten för Försvarmaktens fordon, alternativt föredra ”målade refuger” i asfalten och på körbanan
- Cirkulationsplatsernas innerdiameter ska vara minst 20 meter och ytterdiametern minst 32 meter där körfältens minsta bredd är 6 meter. Alternativt är cirkulationsplatsens mittdel överkörningsbar med tillräckligt bärande lager för 100 ton.
- Om infart i rondell görs vinklad före infarten för att sänka personbilars hastighet, ska även den bromsande refugdelen före rondellen göras överkörningsbar, med tillräckligt bärande lager för 100 ton.
- Även om planförslaget inte innefattar cirkulationer eller farthinder behöver krav säkerställas på aktuell väg eller omledningsväg för att inte begränsa Försvarmaktens framkomlighet med fordon.

4.4.1 Kommunens bemötande

Riksintressen

Kommunen reviderar planhandlingar så att riksintressena för totalförsvarets militära del är korrekt redovisade och hänvisar till Försvarmaktens aktuella riksintressekatalog där områdenas beskrivning finns tillgängligt för att minska risken för att information i kommunens översiktsplan blir inaktuell.

Det område som Försvarmakten hänvisar till i sitt yttrande är redan detaljplanelagt för bostadsändamål. Planförslaget innebär därför ingen ny utveckling av bebyggelse inom påverkansområdet för buller eller annan risk från Berga skjutfält och hamn, utan bekräftar endast den markanvändning som redan medges i gällande detaljplaner. Mot denna bakgrund görs ingen justering av markanvändningskartan utifrån Försvarmaktens yttrande. Kommunen har förtydligat att det, under vissa tider, råder tillträdesförbud inom Berga och Utö övnings- och skjutfält.

Trafik och infrastruktur

Försvarmaktens samtliga punkter under ”Trafik och infrastruktur” beaktas i framtida samhällsplanering och infrastrukturinvesteringar.

4.5 Luftfartsverket (LFV)

I översiktsplanen nämns ingenting om flyghinder för den civila luftfarten, endast Försvarsmaktens regler nämns. Vad som gäller avseende civil luftfart bör nämnas i alla översiktsplaner för att säkerställa att Luftfartsverket (LFV) och Försvarsmakten remitteras i dessa ärenden. Alla byggnadsobjekt oavsett typ som master, torn, pyloner, vindkraftverk, skyltar, konstverk, byggnader etcetera som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan ska remitteras till LFV. Detta gäller oavsett position på svenskt territorium. Befinner sig objektet till havs eller i insjö ska även Kustbevakningen i Karlskrona remitteras.

4.5.1 Kommunens bemötande

Kommunen förtydligar planhandlingarna enligt LFV:s yttrande.

4.6 Jordbruksverket

Värna jordbruksmarken för Sveriges livsmedelsförsörjning, mot uppsatta miljömål, kommunen bör vara ytterst restriktiv med att ta jordbruksmark i anspråk för andra intressen och bör i första hand använda annan mark än jordbruksmark för dessa ändamål.

4.6.1 Kommunens bemötande

Kommunen är restriktiv med att ta jordbruksmark i anspråk för andra intressen och kommunen använder i första hand annan mark än jordbruksmark för dessa ändamål genom att skydda merparten av kommunens jordbruksmark mot exploatering.

Den jordbruksmark som kommunen gör anspråk på i mark- och vattenanvändningskartan understiger 0,5 procent av den totala jordbruksmarken. Marken tas i anspråk främst för bostadsutveckling i de centrala delarna av Västerhaninge, Tungelsta och Krigslida. Den används också för etablering eller utveckling av verksamheter i lägen med god tillgång till infrastruktur, främst kring kommunens trafikplatser längs väg 73. Denna jordbruksmark föreslås ianspråkta för att ytterligare stödja en långsiktigt hållbar utveckling i kommunen och regionen genom att dels förtäta och utveckla mark intill sammanhållna bebyggelse, där god tillgång till kollektivtrafik och infrastruktur råder. Utvecklingen sker i syfte av att tillgodose Stockholmsregionens bostadsförsörjningsbehov och behov av öka antalet arbetsplatser inom kommunen och regionen som enligt regeringen pekats ut som ett av de väsentliga samhällsintressena.

4.7 Skogsstyrelsen

Översiktsplanen ger en överblick över de riksintressen och formellt skyddade områden som förekommer i kommunen. Det finns även värdekärnor i skogsmark nära bebyggelse som hotas om exploatering sker. Ekosystemtjänster som grund för beslut är en viktig del i omställningen för ett ändrat klimat och fossilfritt samhälle. Det gagnar kommunens innevånare och det exporterar nyttor till andra delar av länet. I planer för byggnation anser Skogsstyrelsen att det är viktigt att man tar hänsyn så långt det är möjligt till pågående markanvändning vad gäller att förstärka de gröna samband som finns mellan de formellt skyddade områdena. Ta hänsyn till värdefulla natur- och kulturmiljöer, väv in hänsynen och bevara dessa i kommande bebyggelsemiljöer om möjligt.

Tänk på de regionala planerna för grön infrastruktur. Solcellsanläggningar är ytkrävande och skogsmark tenderar att utnyttjas för etableringar av anläggningarna. Ta höjd för att skogar och naturområden inte blir exploaterade för ändamålet. Om skogliga biotopskyddsområden beslutade av Skogsstyrelsen, berörs av åtgärder som riskerar att skada naturvärden inom dessa, ska en

ansökan om dispens skickas in till Skogsstyrelsen. Om naturvårdsavtal som tecknats med myndigheten berörs ska Skogsstyrelsen informeras om detta.

4.7.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar yttrandet.

4.8 Energimyndigheten

Beskrivningar gäller geografiska platser och områden på en övergripande nivå. Tydligare anvisning om markens framtida användning och villkoren för denna skulle förstärka planens strategiska syfte. Situationen och frågor om det framtida behovet gällande energiförsörjning får viss uppmärksamhet i avsnitten 3.1 samt 3.3 men känns ändå vag vad gäller framtida behov och villkor för kommunens framtida markanvändning och dess energiförsörjning. Bibehåll kontinuitet i arbetet med kommunens strategiska planering. Frågor med koppling till kommunens framtida energiförsörjning, som av tidsskäl inte kan bearbetas klart i denna planprocess, kan med fördel växlas över till processen för kommunens energiplanering. I det sammanhanget är enskilda samråd med nätägare samt energiproducenter och större konsumenter av stort dialogvärde.

4.8.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar Energimyndighetens yttrande gällande översiktsplanens uppbyggnad och nivå av reglering. Kommunen planerar att ta fram en energiplan som kommer att samordnas med översiktsplanen. I energiplanen kommer de frågor som Energimyndigheten lyfter, gällande framtida behov och villkor för energiförsörjningen, att utredas mer ingående. Kommunen ser även värdet av fortsatt dialog med nätägare, energiproducenter och större konsumenter i arbetet.

4.9 Post- och telestyrelsen (PTS)

PTS betonar vikten av att IT-infrastruktur integreras i kommunal och regional samhällsplanering. Elektronisk kommunikation är avgörande för samhällsfunktioner, totalförsvaret och krisberedskap. Det säkerhetspolitiska läget ökar kraven på robust infrastruktur. Detaljinformation saknas om operatörernas nät, men hänvisar till att kommunen kontaktar bredbandsaktörer och använder verktyget ledningskollen.se för att identifiera berörda ledningsägare. Vindkraft kan störa radiosignaler, särskilt radiolänkar, samråd mellan vindkraftsaktörer och berörda radiolänkoperatörer rekommenderas.

4.9.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar Post- och telestyrelsens yttrande.

4.10 Tillväxtverket

Tillväxtverket ansvarar för riksintresse industriell produktion enligt 3 kap. 8 § MB, främst kopplat till basindustrin. Inga sådana riksintresseområden finns i Haninge kommun, och det finns inget behov av nya utpekanden i Stockholms län utöver Norrtälje och Nynäshamn. Tillväxtverket ser positivt på att RUFSS 2050 och rollen som regional stadskärna lyfts i planförslaget, men saknar redovisning av nationella mål. Den nationella strategin för hållbar regional utveckling 2021–2030 bör ses som vägledande.

4.10.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar Tillväxtverkets yttrande.

4.11 Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har tagit del av planhandlingarna och ser positivt på planförslaget. Myndigheten vill dock förtydliga och korrigera några aspekter rörande riksintressen för kommunikation, sjöfart, enligt 3 kap. 8 § miljöbalken (1998:808). I planförslaget anges att den allmänna farleden Dalaröleden på sträckan Örngrund-Kanholmsfjärden, med farledsklass 1, är av riksintresse för sjöfarten. Kommunen kan med fördel komplettera att denna farled har farledsnummer 501 och farledens formella namn är Landsorts angöring – Kanholmsfjärden.

Kommunen anger att ”Kusttrafiken på sträckan Kalmarsund–Svenska Björn med farledsklass 2 är också av riksintresse för sjöfarten.” Här råder viss begreppsförvirring. Det som åsyftas är ingen farled utan ett s.k. sjötrafikstråk. Dess korrekta namn är vidare Ölands södra grund – Svenska Björn. Kommunen bör korrigera detta samt komplettera med sjötrafiksstråkets nummer som är 30. Det stämmer att farleden Baggensfjärden-Jungfrufjärden är av riksintresse, korrigera till det korrekta namnet Jungfrufjärden –Baggensfjärden (Ingaröleden) samt komplettera att dess farledsnummer är 529 och att farleden är av farledsklass 4.

Det är positivt att planförslaget anger att kommunen tar hänsyn till dessa riksintressen i sin planering. Sjöfartsverket anser dock att riksintressena för kommunikation, tillsammans med flertalet andra riksintressen, bör presenteras tydligt på en översiktlig karta. Sjöfartsverket tillhandahåller relevant geografisk information.

4.11.1 Kommunens bemötande

Kommunen förtydligar planhandlingar enligt Sjöfartsverkets yttrande vad gäller textjusteringarna. Riksintresset geografiska information redovisas i den digitala översiktsplanen under fliken ”Karta”.

4.12 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Den 25 oktober 2024 beslutade MSB att mark- och vattenområdena för samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el samt ledningarna i distributionsnätet för el mellan fastlandet och Gotland med tillhörande stationer, liksom områden för förnyelse och förstärkning av dessa, utgör områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar (TfC 0004–0024), den civila delen, enligt 3 kap. 9 § andra stycket MB. Haninge kommun berörs av riksintresseanspråket.

I planförslaget redovisas inte riksintresseanspråken på ett korrekt sätt. Detta på grund av att kommunen redovisar stamnätet samt stationer som riksintresse enligt 3 kap. 8 §, utpekade av länsstyrelsen, samt att riksintresseanspråket geografiska precisering med påverkansområde inte framgår. MSB har svårt att utläsa hur kommunen anser att riksintresset ska tillgodoses, bör tydliggöras.

Totalförsvvarshänsyn i samhällsplaneringen

MSB kan inte utläsa hur totalförsvarets civila intressen har tillgodosetts. Målet för det civila försvaret är att beakta som stöd och utgångspunkt i det arbetet. Slutsatser ur kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA) samt identifieringen av samhällsviktig verksamhet kan utgöra underlag till arbetet med att omhänderta totalförsvarets intressen. Även hänsyn till befolkningsskyddet (så som skyddsrum, skyddade utrymmen och trygghetspunkter) är exempel på andra relevanta aspekter att belysa och beakta i översiktsplanen.

4.12.1 Kommunens bemötande

Kommunen har reviderat den geografiska informationen kopplat till riksintresset enligt MSB:s yttrande.

Avsnittet om totalförsvarets civila och militära intressen har utvecklats sedan samrådet. Översiktsplanen redovisar nu hur kommunen beaktar totalförsvarets intressen, inklusive samhällsviktig infrastruktur, exempelvis Svenska Kraftnäts anläggningar, och befolkningsskydd. Kompletterande beskrivningar visar hur kommunen säkerställer robusthet i tekniska försörjningssystem och samhällsviktiga funktioner.

4.13 Sveriges geotekniska institut (SGI)

Sveriges geotekniska institut ser positivt på det arbete som gjorts för att identifiera eventuella skredrisker. Planen skulle gynnas av en allmän beskrivning av de geologiska och geotekniska förutsättningarna i kommunen.

Klimatförändring och tidsaspekter

Kommunen har identifierat att det finns risker för ras, skred och erosion, som är klimatrelaterade, för bebyggda områden inom kommunen. Underlättar i kommunens framtida arbete om områden med sådan risk tydligt redovisas.

Redovisning i karta

Kartlagret förutsättningar för skred i finkornig jordart är grovt och översiktligt. Kartunderlaget är en bra start i skredriskartering och lämpar sig för översiktsplaner, bör inte användas för att utesluta skredfara i andra områden.

Ställningstaganden

Klimatrelaterade risker avseende ras, skred och erosion uppges säkerställas inom den vidare samhällsplaneringen genom geotekniska utredningar i planskedet, SGI tolkar detta som detaljplaneskedet. Hur ser strategin ut för befintliga områden, som inte berörs av nya detaljplaner? Kommunen anger att en geoteknisk utredning ska genomföras inför planering där det finns risk för ras och skred och att geoteknik ska beaktas i all planering. SGI vill vara tydliga med att en geoteknisk utredning alltid ska vara en del av underlaget till en detaljplan. Omfattningen av en sådan utredning kan variera beroende på vilka risker som bedömts i tidigare skeden samt rådande geotekniska förutsättningar.

4.13.1 Kommunens bemötande

Kommunen lägger till den allmänna beskrivningen av de geologiska och geotekniska förutsättningarna i planhandlingarna.

Klimatförändring och tidsaspekter

Riskerna kopplade till ras, skred och erosion finns beskrivna i planförslaget under "Övriga planeringsförutsättningar". I markanvändningskartan redovisas inte dessa riskområden utan syns under fliken "Karta" i kommunens digitala översiktsplan. Kartunderlaget kommer från SGU och heter "Förutsättningar för skred i finkornig jordart". De är ett översiktligt underlag för planering i tidiga skeden och används för att identifiera områden där det kan finnas förutsättningar för skred. Under fliken "Karta" kommer kommunen hålla kunskapsunderlagen uppdaterade och tillgängliga.

Redovisning i karta

Kommunen tydliggör i planhandlingar att kartlagret Förutsättningar för skred i finkornig jordart är grovt och översiktligt samt att det inte bör användas för att utesluta skredfara i andra områden.

Kommunens ställningstaganden

För riskområden som är utpekade i SGU:s kartlager Förutsättningar för skred i finkornig jordart – strandnära områden och lutningsanalys bedömer kommunen att i de flesta områden som är detaljplanelagda frågan om ras, skred och erosion redan hanterats när markens lämplighet för bostäder med mera utreds i detaljplaneskedet. För äldre detaljplaner med outbyggda byggrätter finns en risk att dessa byggrätter har en delvis olämplig markanvändning och riskerna för ras, skred och erosion bör i dessa områden utredas vidare.

4.14 Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Som ett led i Sveriges geologiska undersöknings arbete med att effektivisera myndighetens remisshantering avger SGU generellt sett inga yttranden i denna typ av ärenden utan hänvisar till allmänna riktlinjer. För att uppfylla plan- och bygglagens intentioner om en hållbar mark- och vattenanvändning bör planen behandla frågor rörande risker, riksintressen, miljökvalitetsnorm, materialförsörjning med mera, enligt checklista gällande kommunala planer till hjälp för att hitta till relevant information på [SGU:s hemsida](#).³

- Materialförsörjning och masshantering är oftast till sin natur mellankommunala frågor.
- För kommuner i anslutning till tätbebyggda stadsregioner bör en diskussion om materialförsörjning föras inom samhällsplanering.
- Relevant planunderlag tillhandahålls lämpligen på övergripande nivå, exempelvis länsvis, tas förslagsvis fram av länsstyrelsen eller Regionen.
- Bergmaterial och andra massor som uppstår eller förbrukas vid samhällsbyggnad är tunga material och transportsträckor kan få stor påverkan på miljön. Ett samarbete med Stockholmsregionen rörande hållbar masshantering kan förtydligas avseende lämpliga upplagsplatser då förbrukning sällan kan möta momentan tillgång utan material ofta kan behöva mellanlagras.

4.14.1 Kommunens bemötande

Kommunen instämmer med yttrandet att materialförsörjning och masshantering är ett mellankommunalt intresse samt noterar i övrigt SGU:s yttrande.

4.15 Vattenfall eldistribution AB

Elnätanläggningar med beteckningen regional och lokalt elnät samt allmän information enligt nedan yttranden.

³ <https://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/kommunal-planering/>

Regionalt elnät

- Ombyggnad av linjekoncessionspliktiga ledningar kräver ofta ny koncession, vilket är tidskrävande.
- Byggnader ska placeras minst 10 meter från luftledning upp till 55 kV och minst 20 meter från ledningar över 55 kV, av elsäkerhets- och underhållsskäl.
- Vattenfall rekommenderar minst 50 meters avstånd till bostäder/kontor på grund av försiktighetsprincipen för EMF.
- Solcellsparker närmare än 300 meter från station eller kraftledningsgata kräver samråd enligt Elsäkerhetslagen §6 på grund av risk för farlig beröringsspänning.

Lokalt elnät

- Byggnader intill luftledning upp till 24 kV ska hålla minst 10 meters avstånd.
- Nya exploateringar kräver nya markförlagda ledningar och nätstationer, ibland även luftledningar i landsbygd.
- Avstånd till stadigvarande vistelse: minst 5 meter för att minska magnetfält och brandrisk.
- Max kabelväg från nätstation till anslutningspunkt: cirka 200 meter.

4.15.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar Vattenfall Eldistributions yttrande samt den information som lämnats i yttrandet.

4.16 Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har i dagsläget flera befintliga kraftledningar och transformatorstationer inom Haninge kommun. Några av dessa kommer i slutet av april 2025 att överlåtas till Vattenfall Eldistribution. Anläggningarna som förblir i Svenska Kraftnäts ägo bör synliggöras i översiktsplanens kartmaterial. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har i slutet av oktober 2024 beslutat att mark- och vattenområden som används för samtliga befintliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, enligt 3 kap. 9 § miljöbalken.

Kommunen bör i översiktsplanen redovisa och ta ställning till riksintresset. Vidare informerar Svenska Kraftnät om att kommunen vid placering av nya verksamheter och bostäder bland annat bör ta hänsyn till elsäkerhetsaspekter och elnätstrukturen i regionen. Kommunen kan dessutom med fördel peka ut lämpliga markområden för nya elproduktions-, -lagrings- och distributionsanläggningar.

4.16.1 Kommunens bemötande

Kommunen redovisar de anläggningar som Svenska Kraftnät ansvarar för i den digitala översiktsplanen under fliken ”Karta” under riksintresse – totalförsvarets anläggningar, civila del och redovisar kommunens ställningstagande under kapitlet om riksintressen. Kommunen förtydligar att planering av nya verksamheter eller bostäder ska ta hänsyn till elsäkerhetsaspekter och elnätstrukturen i regionen. Kommunen pekar fortsättningsvis inte ut markområden för nya elproduktions, lagrings-, och – distributionsanläggningar i mark- och vattenanvändningskartan.

4.17 Telia Skanova

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för en smidigare och snabbare planprocess. Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i DWG-format för att infogas på planeringsunderlaget.

4.17.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar Telia Skanovas yttrande.

5. Kommunala aktörer

5.1 Botkyrka kommun

Botkyrka ställer sig bakom de målsättningar som Haninge kommun formulerar i översiktsplanen och är positiv till den övergripande inriktningen i utvecklingsinriktning och strategier. Botkyrka upplever dock att utvecklingsinriktningens karta kan bli tydligare. Det kan här också vara fördelaktigt att visa särskilt viktiga målpunkter, svaga länkar och samband eller regionalt viktiga partier. Gällande utvecklingsinriktningen konstaterar Botkyrka dessutom att det skulle vara positivt om det gick att utläsa inriktning för transportkopplingar och infrastruktur. Det hade varit hjälpsamt om översiktsplanens utvecklingsinriktning visade de primära kopplingarna, inte minst mot omkringliggande kommuner för att skapa en bild av Haninge kommuns relation till regionen.

Botkyrka tycker det är positivt att natur och friluftsliv pekas ut och att Haninges ambition för dessa är att de fortsatt ska bevaras för att skapa en sammanhängande struktur. Botkyrka anser dock att översiktsplanens vägledning för natur och friluftslivs kan utvecklas och tydliggöras för de delar som angränsar Botkyrka kommun. Botkyrka bedömer det ur detta perspektiv som något svårt att tolka Haninge kommuns ambitioner med den fysiska utvecklingen. De områden som pekas ut som natur- och friluftsliv vid gränsen mot Botkyrka kommun är beskrivande och saknar vägledning för efterföljande planering.

Botkyrka vill även passa på att påpeka att vattenskyddsområdet vid Pålalm inom Botkyrka och Haninge kommuner är en viktig mellankommunal fråga som behöver hanteras inom ramen för båda kommuners översiktsplaner. Botkyrka är positiv till att vattenskyddsområdet vid Pålalm omnämns i Haninges nya översiktsplan och till vägledningen att gällande skyddsföreskrifter ska uppfyllas i den fortsatta samhällsplaneringen.

5.1.1 Kommunens bemötande

Den karta som redovisar utvecklingsinriktningen har en övergripande karaktär och avser att illustrera kommunens syn på förutsättningar för stadsutveckling i olika delar av kommunen. I planförslagets tryckta karta förklaras Natur- och kulturlandskapets färger i kartans tillhörande figurtext. I den digitala översiktsplanen, som publiceras i färdigställd version i samband med översiktsplanens antagande, kommer kommunen att tydliggöra hur kategorin för natur- och kulturlandskapets färger definieras. Med hänsyn till ambitionen om en övergripande och koncis översiktsplan redovisas de mellankommunala intressen som anses vara av väsentlig betydelse löpande genom planförslaget, i synnerhet i kapitel 5 och kapitel 6.

Kommunen ser positivt på fortsatt mellankommunal samverkan och avser att beakta frågor av mellankommunal karaktär i existerande samverkansforum, som exempelvis Södertörnssamarbetet. Vidare avser kommunen att publicera kompletterande kartunderlag med koppling till

mellankommunala intressen och övriga planeringsförutsättningar i den digitala översiktsplanen, under fliken "Karta". Kommunen har reviderat beskrivningen så att det tydligare framgår att befintliga miljöer och värden värnas och förstärks och att kommunen är restriktiv till ny bebyggelse inom den mark som regleras som natur och friluftsliv. Kommunen har lagt till att byggnader som syftar till att förstärka områdets rekreativa värden och ekonomibygnader som är nödvändiga för att bedriva jordbruk tillåts för att inte påverka friluftsliv och jordbruket negativt.

Kommunen har förtydligat i planförslaget att Pålalm är av hög regional prioritet och att påverkan kan uppstå från verksamheter i både Haninge och Botkyrka. Kommunen betonar behovet av mellankommunalt samarbete och hänvisar till åtgärder i kommunens vattentjänstplan.

5.2 Nynäshamns kommun

Nynäshamns kommun anser att Haninge kommuns samrådsförslag till ny översiktsplan i sin helhet är tydligt och lättförståeligt. Det yttrande som Nynäshamns kommun lyfter fokuserar på det mellankommunala perspektivet samt medskick för att göra översiktsplanen ännu tydligare gällande dessa frågor.

Mellankommunala frågor

Nynäshamns kommun efterlyser tydligare redovisning av mellankommunala frågor i Haninges översiktsplan. Viktiga gemensamma frågor, särskilt med geografisk och funktionell koppling, bör identifieras och konkretiseras – exempelvis inom transportinfrastruktur, grönstruktur, arbetsmarknad, bostadsförsörjning och miljöpåverkan.

Transportinfrastruktur och kollektivtrafik

Kommunerna är starkt sammankopplade genom pendling. Nynäshamns kommun stödjer Haninges fokus på kollektivtrafik med särskilt behov av kapacitetshöjning på Nynäsbanan. Nynäshamns kommun önskar att det mellankommunala perspektivet kring transportinfrastrukturen via väg samt vatten till Muskö och Nättarö lyfts in i Haninges kommuns översiktsplan, samt tydliggörande kring vilken utveckling som kan bli aktuell på dessa öar och kan påverka förutsättningarna i Nynäshamns kommun gällande väg 539 (Muskövägen) samt vid hamnläget för skärgårdstrafiken i Nynäshamns hamn.

Grön- och blåstruktur

Översiktsplanen bör tydligare visa regional grönstruktur i kartmaterialet. Samarbetet kring vattenförekomster som Horsfjärden är viktigt för att nå bättre ekologisk status. Planerna för kust och skärgård ses som positiva.

Jordbruksmark

Skyddet av jordbruksmark bör stärkas i linje med nationella livsmedelsstrategin. Jordbruk bör inte ses som en utmaning utan som en förutsättning för en levande landsbygd, säkrad livsmedelsförsörjning och förutsättning för flera av de nationella miljömålen.

Landsbygd och skärgård

Planförslagen kring gränsområden – Hemfosa, Runsten, Muskö är i linje med Nynäshamns egna mål. Den begränsade utvecklingen nära opåverkade områden välkomnas. På längre sikt bör utveckling längs Nynäsbanan stödjas för hållbar tillväxt.

5.2.1 Kommunens bemötande

Mellankommunala frågor

Kommunen instämmer med yttrandet om vikten av mellankommunala frågor. Översiktsplanen behandlar dessa löpande, särskilt i kapitel 5 och kapitel 6, med fokus på transportinfrastruktur, grön- och blåstruktur samt miljöpåverkan. Kapacitetshöjning på Nynäsbanan, vägförbindelser till Muskö och Nättarö samt skärgårdstrafiken planeras i dialog med berörda aktörer. Utveckling i skärgården styrs med hänsyn till grundvatten, natur- och kulturvärden. Planerna stödjer både lokal och regional samordning samt hållbar utveckling. Bostadsförsörjning och arbetsmarknad hanteras i andra kommunala styrdokument, men kopplingen till mellankommunala frågor beaktas i översiktsplanens övergripande utvecklingsinriktning.

Jordbruksmark

Kommunen bedömer att genom att förtäta och effektivisera markanvändningen runt kommunens regionala stadskärna och i de mest centrala delarna av kommunens övriga stadsdelar, där en mycket god tillgång till kollektivtrafik råder, minskar behovet av att exploatera jordbruksmark och värdefulla natur- och kulturmiljöer. Den jordbruksmark som föreslås utvecklas med bebyggelse är den jordbruksmark som ligger inom gångavstånd från stationsentré för stomtrafik eller i lägen intill trafikplatserna till väg 73 (Gryt och Fors). Utifrån Haninges kommuns nu gällande översiktsplan minskas andelen jordbruksmark som föreslås utvecklas med bebyggelse i planförslaget.

Landsbygd och skärgård

Kommunen noterar Nynäshamns yttrande.

5.3 Tyresö kommun

Tyresö kommun ser positivt på flera av de utvecklingsinriktningar som presenteras, särskilt på att översiktsplanen tydligt uttrycker en ambition att öka antalet arbetsplatser, vilket stärker den regionala balansen. Även satsningarna på förbättrad kollektivtrafik och väginfrastruktur bedöms som viktiga och välkomna.

Trafik och transportinfrastruktur

En starkt arbetsmarknad i Södertörn kräver goda transportmöjligheter och detta är en grundläggande förutsättning för en regional balans. Viktiga delar i detta är Tvärförbindelse Södertörn, ökad kapacitet på väg 73, det regionala cykelstråket längs med Gudöbroleden samt god kollektivtrafikförsörjning. De regionala cykelstråken binder ihop kommunerna och möjliggör för främst regional cykelpendling men även förbättrad lokal tillgänglighet, trafiksäkerhet och framkomlighet. Tyresö kommun instämmer i vikten av att införa nya expressbusslinjer för att stärka radiella kopplingar, samt kopplingar på tvären. Mellankommunal samverkan är angelägen och gemensamma utredningar och projekt, som exempelvis arbetet med genomförande av de kommande expressbusslinjerna eller samverkansforum för väg 73, är centrala för att säkerställa god framkomlighet och tillgänglighet för alla trafikslag. Tyresö kommun ser gärna en fortsatt dialog kring gemensamma trafik- och infrastrukturfrågor, tillsammans med Trafikverket och övriga berörda aktörer. Detta är särskilt angeläget med tanke på de föreslagna utvecklingsområdena vid Norrby gårde, Vendelsö och området norr om Brandbergen, som troligen påverkar trafikflöden och genererar resande genom Tyresö kommun.

Ekologi och grön infrastruktur

En av de större förändringarna i översiktsplanen är förslaget att binda samman Jordbro och Handen genom ny bebyggelse. Tillsammans med Tvärförbindelse Södertörn, som också planeras gå genom området, ökar detta tryck på det redan svaga ekologiska sambandet mellan Tyresta–Barnsjöskogen och Hanveden – en viktig del av den regionala grönstrukturen. Sambandet har tidigare pekats ut som svagt grönt i både Haninge kommuns översiktsplan 2030 och i samrådsförslaget till ny regional utvecklingsplan (RUFSS). Planförslaget innebär en risk för ökad fragmentering av större sammanhängande naturområden, vilket kan påverka känsliga arters möjlighet till genetiskt utbyte och deras långsiktiga överlevnad. Hanveden och Tyresta bör därför inte betraktas som två separata skogar, utan som delar av ett större ekologiskt sammanhang av betydelse för hela regionens naturvärden.

Tyresö kommun anser att översiktsplanen bör innehålla ett tydligare ställningstagande kring hur sambandet mellan Hanveden och Tyresta kan stärkas. Detta ligger också i linje med slutsatserna i miljökonsekvensbeskrivningen.

Vatten

Tyresö kommun ser positivt på att Haninge kommun lyfter frågor om vattenkvalitet och översvämningrisker på ett genomarbetat sätt i översiktsplanen. Det är särskilt positivt att Drevviken lyfts fram som ett prioriterat område, vilket också har stor betydelse för Tyresö.

Tyresö kommun vill samtidigt betona vikten av samarbete kring Långsjön, som ligger på gränsen mellan våra kommuner. Även om den inte lyfts fram specifikt i förslaget till översiktsplan, ser vi fram emot att fortsatt samverka inom Tyresås vattenvårdsförbund, där ett helhetsperspektiv på hela Tyresån, inklusive Långsjön, är centralt.

Masshantering

Tyresö kommun ser positivt på att Haninge kommun stödjer Stockholmsregionens strategier för hållbar masshantering genom att främja återanvändning och återvinning. Vi välkomnar fortsatt samarbete inom Södertörnsnätverket och med andra grannkommuner för att optimera logistiklösningar och skapa ett mer hållbart kretslopp.

5.3.1 Kommunens bemötande

Kommunen delar synen på vikten av Tvärförbindelse Södertörn, kapacitetshöjning på väg 73, utveckling av regionala cykelstråk och nya expressbusslinjer, och ser fortsatt samverkan kring dessa frågor som avgörande.

I den fortsatta planeringen för Handen–Jordbro–Albyberg–Brandbergen kommer kommunen att utreda hur de svaga strategiska sambanden kan stärkas, med fokus på att bevara funktioner för fåglar och mindre barrskogsarter, äldre skog och sammanhängande tallsamband.

Landskapsintegrerad bebyggelse, gröna mellanrum och rekreativa stråk som Slätmosse naturpark och Sörmlandsleden säkerställer att både ekologiska och rekreativa samband bibehålls.

Haninge instämmer i vikten av samarbete kring vattenfrågor, både för Drevviken och gemensamma vattenförekomster som Långsjön samt ser positivt på fortsatt samverkan inom Tyresås vattenvårdsförbund. När det gäller masshantering delar Haninge uppfattningen om betydelsen av regionalt samarbete och fortsatt samverkan inom Södertörnsnätverket.

5.4 Huddinge kommun

Regional balans och tillgänglighet mellan de regionala stadskärnorna

Huddinge kommun ser positivt på att planförslaget möjliggör etablering av nya arbetstillfällen i kommunen, både i blandade stadsmiljöer och i renodlade verksamhetsområden, vilket bidrar till att motverka den regionala obalansen där den norra regionhalvan har en övervikt av arbetsplatser i jämförelse med den södra. Det finns ett behov av förbättrad tillgänglighet med kollektivtrafik mellan de regionala stadskärnorna Handen i Haninge och Flemingsberg i Huddinge för att underlätta för invånarna att nå ett bredare utbud av arbetsplatser och service. Detta skulle tydligare kunna beskrivas i planförslaget som en fråga av mellankommunal och regional betydelse.

Regional grön och blåstruktur

Planförslaget anger att de svaga sambanden och viktiga spridningskorridorer i den regionala grönstrukturen ska beaktas i planläggningen. Samtidigt pekas ett utredningsområde för ny bebyggelse ut mellan Handen och Jordbro beläget i det svaga sambandet mellan Hanvedenkilen och Tyrestakilen. Huddinge anser att översiktsplanen med fördel kan beskriva hur det svaga sambandet ska tas om hand i samband med eventuell nyexploatering i området. Den regionala grönstrukturen inklusive de svaga sambanden skulle även kunna pekas ut i karta.

Huddinge och Haninge ingår i Tyresåns avrinningsområde och samverkar kring vattenfrågor genom Tyresåns vattenvårdsförbund. Vattenvårdsförbundet har tagit fram gemensamma mål och riktlinjer som syftar till att återställa sjösystemet till så naturliga förhållanden som möjligt. Även i avrinningsområdena för Kagghamraån, Vitsån och Husbyån är samverkan med mellan kommuner viktig för att uppnå en förbättrad vattenkvalitet. Samverkan inom gemensamma avrinningsområden är en mellankommunal fråga som kan lyftas i översiktsplanen.

Sociala samband över kommungränsen och social hållbarhet

Huddinges översiktsplan anger ett bristande socialt samband över kommungränsen mellan Länna i Huddinge och Vega i Haninge. Översiktsplanen pekar ut att detta stråk behöver stärkas med företrädesvis förbättrade gång- och cykelförbindelser eller utvecklade stråk för rekreation och mötesplatser. Huddinge anser att kopplingar och stråk för att öka tillgängligheten över kommungräns är en fråga som kan belysas i översiktsplanen. Strax söder om Länna i anslutning till kommungränsen mellan Huddinge och Haninge planerar Huddinge kommun för en utvidgning av verksamhetsområdet Gräsvreten.

I förslaget till detaljplan möjliggörs en gång- och cykelkoppling in i Haninge kommun, som även skulle kunna användas som sekundär räddningsväg ifall den huvudsakliga infarten till Gräsvreten inte går att använda. Huddinge kommun ser gärna en fortsatt dialog för att realisera kopplingen. Planförslaget innehåller inga beskrivningar kring hur planeringen ska bidra till att stärka den sociala hållbarheten i kommunen och konsekvensbedömningen innefattar inte sociala aspekter utan enbart miljöaspekter, vilket gör det svårt att bedöma hur Haninge avser bidra till att stärka planeringens sociala aspekter och utjämna de regionala skillnader som beskrivs i RUFS, den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen.

5.4.1 Kommunens bemötande

Kommunen delar bedömningen att det är viktigt att stärka den regionala balansen genom fler arbetsplatser i södra länsdelen. Planförslaget pekar ut både blandade stadsmiljöer och renodlade verksamhetsområden för att skapa fler arbetstillfällen och bättre möjligheter för invånarna att leva

och arbeta i södra Stockholm. Kommunen instämmer i behovet av förbättrad kollektivtrafik mellan de regionala stadskärnorna Handen och Flemingsberg och planförslaget lyfter betydelsen av stärkt tvärgående kollektivtrafik som en förutsättning för att utveckla regionens södra delar. Kommunen ser detta som en mellankommunal och regional fråga och välkomnar fortsatt dialog med Huddinge och regionala aktörer för att tydliggöra behovet.

Regional grön- och blåstruktur

Kommunen delar yttrandet om vikten av att bevara och förstärka den regionala grönstrukturen. I utredningsområdet mellan Handen och Jordbro anges i ÖP 2050 att utveckling ska ske med stor hänsyn till ekologiska och rekreativa samband, särskilt i öst–västlig riktning. Mark med höga naturvärden undantas från exploatering, och sammanhängande skogsstråk ska bevaras. Kommunen ser positivt på förslaget att tydligare visa sambanden i kartmaterialet i den fortsatta processen. När det gäller vattenfrågorna är kommunen redan aktiv i Tyresåns vattenvårdsförbund och samarbetar i avrinningsområden som Vitsån och Husbyån. ÖP 2050 framhåller vikten av att samverka kring vattenfrågor sker mellankommunalt och regionalt, för att långsiktigt säkra god vattenstatus och ekologiska samband.

Sociala samband och social hållbarhet

Kommunen ser behovet av att stärka sambanden mellan Haninge och Huddinge, bland annat mellan Vega och Länna. I ÖP 2050 betonas vikten av att utveckla stråk för gång, cykel och rekreation för att knyta samman kommundelar och stärka sociala samband över gränserna. Kommunen välkomnar fortsatt dialog om kopplingen vid Gräsvreten och ser positivt på en lösning som stärker gång- och cykelförbindelser och kan fungera som sekundär räddningsväg. ÖP 2050 anger att social hållbarhet ska integreras i planeringen genom att skapa blandade och trygga livsmiljöer med tillgång till rekreation, service och mötesplatser. Även om miljökonsekvensbeskrivningen huvudsakligen behandlar miljöaspekter, så är ambitionen i översiktsplanen att den ska bidra till jämlika och inkluderande miljöer i linje med RUFs inriktning.

5.5 Stockholms stad

Det är positivt att Haninge kommun är framåtblickande och har fina ambitioner att utveckla kommunen. Alla kommuner i regionen behöver vara med och bidra till bostadsförsörjningen för att vi ska kunna skapa en huvudstadsregion som bygger bort trångboddhet, möjliggör för växande företag och minskar klimatpåverkan. Det är bra att Haninge kommun är beredd att ta ett sådant ansvar.

5.5.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar Stockholms stads yttrande.

5.6 Stockholms hamnar

Bolagets hamnar i Nynäshamn är viktiga för Sverige och Östersjöregionen, med färjetrafik till Gotland, Polen och Lettland samt containerterminalen Stockholm Norvik Hamn. För att säkerställa effektiva transporter och långsiktig varuförsörjning är det viktigt att prioritera infrastruktur till hamnarna, inklusive dubbelspår på Nynäsbanan, Tvärförbindelse Södertörn och ökad kapacitet på väg 73. Bolaget uppskattar även att planen lyfter elförsörjningens betydelse för elektrifiering av fartyg och fordon. Strategiskt belägna terminal- och logistikområden är centrala för godstransporter, samverkan mellan trafikslag och ett miljöeffektivt transportsystem. För att säkra regionens varuförsörjning behöver både befintliga och nya terminaler och anläggningar,

särskilt söder om Stockholm, värnas och utvecklas. Bolaget välkomnar planens ambitioner att utveckla större verksamhetsområden som Jordbro och Albyberg, med god infrastruktur och närhet till hamnar.

5.6.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar yttrande från Stockholms hamnar.

5.7 Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF)

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund har lämnat följande yttrande

- Utifrån hur förslaget till översiktsplan är utformat ser förbundet att kommunen behöver uppdatera andra styrdokument såsom riktlinjer för vatten och avlopp, dagvattenhantering, klimatanpassning, energi- och klimatstrategi och länshållningsvatten för att säkerställa att kommunens samhällsplanering inte riskerar medföra negativ påverkan på människors hälsa och miljön.
- Översiktsplanen bör kompletteras med ett stycke i avsnitt 6.2 om att kommunen i den fortsatta samhällsplaneringen beaktar och utreder risken för buller även utanför områden med tät blandad stadsbebyggelse eller medeltät bostadsbebyggelse.
- Översiktsplanen bör kompletteras med ett stycke i avsnitt 6.2 om hur kommunen beaktar hälsorisker kopplat till olika strålningskällor som till exempel elektromagnetiska fält, kraftledningar, kraftstationer och telefonmaster.
- Förbundet har uppmärksammat att det inom några bostadsområden styckas ett fåtal nya fastigheter åt gången, men det sker regelbundet, så den totala mängden fastigheter ökar successivt inom det specifika området. I syfte att säkerställa god vattentillgång och vattenkvalitet bör det framgå i kommunens riktlinjer hur många fastighetsbildningar inom ett område som tillåts utan detaljplan.

5.7.1 Kommunens bemötande

Kommunen utvärderar strategier och riktlinjer kontinuerligt och uppdaterar dessa vid behov. Utöver styrdokument finns även aktuella planeringsunderlag som fungerar som stöd till fortsatt planering. Kommunen bedömer att det räcker att det under markanvändningen för sammanhållen bostadsbebyggelse framgår att buller beaktas och utreds, utöver att det även nämns under markanvändningen för utredningsområde samt tät blandad stadsbebyggelse och medeltät bostadsbebyggelse.

Kommunen har kompletterat avsnitt 6.2 enligt SMOHF yttrande. Kommunen bedömer att det är för detaljerat för planförslaget att reglera hur många fastighetsbildningar som är tillåtet inom ett område utan att detaljplanekravet träder in. Detta hanteras därför i samhällsplaneringsprocesser.

5.8 SRV Återvinning AB

SRV Återvinning har föreslagit en text till översiktsplanen som betonar klimatsmart avfallshantering, effektiv logistik och behovet av att reservera ytor för sortering och återvinning; ”Avfallshantering i Haninge kommun ska genomsyras av klimatsmarta val och effektiv logistik. Platser och ytor för avfallshantering inklusive förebyggande av avfall, för att nå önskad utveckling inom avfallsområdet reserveras i samhällsplaneringen. Dessa ytor, utrymmen och anläggningar för avfallshantering integreras och samsas med bostäder, verksamhetslokaler, skolor, vägar och annan

infrastruktur. Alla system för avfallshantering ska vara trygga, säkra och tillgängliga samtidigt som de uppmuntrar till återvinning och återanvändning. Cirkulär ekonomi får stort utrymme genom att förebygga uppkomsten av avfall och att främja återanvändning. Det avfall som ändå uppstår ska tas tillvara på bästa sätt. För att öka materialåtervinningen behövs möjligheter till sortering, vilket i sin tur förutsätter att mer utrymme avsätts för detta ändamål”. Texten kan användas i sin helhet under en egen rubrik eller uppdelad där olika delar där det passar. Förslagsvis under befintliga kapitel: 3.3 En trygg, robust och hållbar kommun och/eller 5.1 Funktionsblandad stadsbebyggelse

SRV Återvinning saknar vilka planeringsunderlag/referenser som använt vid framtagande av översiktsplanen. Internt planeringsunderlag/referenser bör vara kommunens Avfallsplan som bör nämnas i texten och/eller i en referenslista.

5.8.1 Kommunens bemötande

Kommunen har förtydligat i planhandlingarna enligt SRV:s förslag på texttillägg. Haninge kommun noterar synpunkter från SRV Återvinning gällande planeringsunderlag och referenser. Planeringen av översiktsplanen har tagit sin utgångspunkt i kommunens interna styrdokument och planeringsunderlag, inklusive Avfallsplanen, som hanteras och beaktas tillsammans med övriga dokument i den interna planeringsprocessen. Av praktiska skäl anges dessa inte löpande i översiktsplanens text.

5.9 Stadsbyggnadsnämnden, Haninge kommun

Stadsbyggnadsnämnden ställer sig positiv till föreslagna mål med tillhörande utvecklingsstrategier samt föreslagen utvecklingsinriktning. Den nya översiktsplanen ger goda förutsättningar att utveckla och förvalta kommunal infrastruktur samt myndighetsutövning inom nämndens ansvarsområde. Förvaltningen har deltagit i framtagande av översiktsplanen och ser utifrån sitt ansvar och uppdrag inte några ytterligare frågor som behöver beaktas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

5.9.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar stadsbyggnadsnämndens yttrande.

5.10 Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden, Haninge kommun

Översiktsplanen tar sikte på år 2050 med utblick mot 2070, det vill säga cirka 25–45 år framåt i tiden. Stora delar av det som redovisas i ”Haninge 2050 – Översiktsplan med utblick mot 2070” är generellt och övergripande och stämmer väl överens med nämndens ansvar och uppdrag.

5.10.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens yttrande.

5.11 Idrotts-, kultur- och fritidsnämnden, Haninge kommun

Idrotts-, kultur- och fritidsnämnden ställer sig övergripande positiv till förslaget och noterar att flera verksamhetsområden inom nämndens ansvarsområde beskrivs som resurser för kommunens utveckling, samt att riksintressen för friluftsliv och kulturmiljön tydligt framgår. Nämnden har lämnat yttrande där förslaget kan utvecklas.

Mål med utvecklingsstrategier samt utvecklingsinriktningen

Översiktsplanens mål och utvecklingsstrategier skulle kunna gynnas av att något tydligare inkludera kulturmiljön i den framtida utvecklingen.

Övriga synpunkter

Utpekat utvecklingsområde i anslutning till Torvalla IP

Torvalla IP utgör Haninges nav för idrott och Torvalla terrängspår och Jordbro elljusspår är två viktiga friluftslivsområden för kommunen. I förslaget ligger Torvalla IP inom område för bostadsbebyggelse där förtätningar kan förekomma och Torvalla terrängspår och Jordbro elljusspår inom utpekat utredningsområde för eventuell framtida funktionsblandad bebyggelse. Nämnden bedömer att kommande utredningar behöver beakta Torvalla IP, som inte kan byggas med bostäder, och terrängspårens värde för en attraktiv stadsmiljö, god livskvalitet samt hälsa och välbefinnande enligt målen i förslag till översiktsplan.

Markera ytkrävande anläggningar

Nämnden föreslår att idrottsanläggningar som kräver stora ytor, som exempelvis fotbollsplaner, idrottsplatser och terrängspår, markeras i den digitala kartan till översiktsplanen inom kategorin ”andra värden”. Syftet är att synliggöra dessa funktioner tidigare i planeringen och minska risken för mer kostnadsdrivande lösningar efter ett område utvecklats.

Kommande krav om att peka ut bland annat kulturhistoriska värden i översiktsplanen

Regeringen har i lagrådsremissen ”Ett nytt regelverk för bygglov” från februari 2025 aviserat att kommunens möjlighet att peka ut värdefulla byggnadsverk och områden i översiktsplan ska göras tvingande. Om regeringen väljer att gå vidare med förslaget medför det att inriktningen för den digitala översiktsplanen måste utvecklas och omfattning och utformningen av kommunens befintliga områdesvisa inventeringar bör utvecklas.

Särskilt yttrande – Socialdemokraterna

Stads- och samhällsbyggnad tar väldigt lång tid och planeringen sträcker sig över generationerna för att vi idag skall kunna vara säkra på att vi lämnar efter oss ett så livskraftigt samhälle som möjligt till våra efterkommande. Därför är det avgörande att översiktsplaner är väl förankrade i alla läger för att säkerställa kontinuitet och transparens. Socialdemokraterna kan konstatera att nuvarande kommunledning valt att frångå denna viktiga princip och att partiet inte har blivit inbjudna till samtal under arbetet med den plan som nu är föremål för samråd. Mot bakgrund av ovanstående samt för att säkerställa tydlighet och undvika misstag avstår Socialdemokraterna från att delta i beslut i nämnden och hänvisar till det fortsatta politiska arbetet inom samhällsbyggnadsutskottet. Inte desto mindre vill partiet lyfta fram några delar av förvaltningens svar som är särskilt beaktansvärda.

Kulturmiljöer utmärks av att vara oersättliga och oåterställbara vilket kräver att kommunen i arbetet med stadsutveckling tar särskild hänsyn till kulturmiljöer och inte lockas att betrakta sådana geografiska områden som vilka andra områden som helst. Inte minst visade den nuvarande kommunledningen prov på okänslighet när den försökte avhända sig Årsta Slott utan hänsyn till att området utgör ett kulturarv vars värde vida överstiger det tegel och puts som kommunledningen ville få det till att handla om. Behovet av sådana hänsyn formaliseras i den lagrådsremiss om ”Ett nytt regelverk för bygglov” vilket förvaltningen helt riktigt påpekar.

Vidare betonas att det måste finnas en plan för Torvalla IP om området skall ha förutsättningar för att fortsätta fylla funktionen som Haninges idrottsliga centrum. Partiet ser med besvikelse på att den borgerliga kommunledningen saknar visioner för Torvalla och skulle välkomna en diskussion om områdets syfte och uppgift.

5.11.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar idrotts-, kultur- och fritidsnämndens del av yttrandet gällande föreslagna mål med utvecklingsstrategier samt utvecklingsinriktningen

Övriga synpunkter

Kommunen instämmer med nämndens yttrande gällande Torvalla. I kommande samhällsplanering ska Torvalla IP och terrängspårens värde beaktas och redovisar idrottsanläggningar, som exempelvis fotbollsplaner, idrottsplatser och terrängspår i den digitala kartan till översiktsplanen enligt nämndens yttrande. Planförslaget undantas lagrådsremissen då planarbetet är påbörjat.

Särskilt yttrande – Socialdemokraterna

Kommunen noterar inlämnat särskilt yttrande.

5.12 Grundskolenämnden samt barn- och förskolenämnden, Haninge kommun

Grundskolenämnden samt barn- och förskolenämnden ser positivt på att det i översiktsplanen framgår att antalet förskolor och skolor planeras att byggas i takt med att befolkningen växer och betonar vikten av att skolenämnderna löpande och i ett tidigt skede är delaktiga i genomförandet av översiktsplanen. Detta för att över tid och med god framförhållning mer detaljerat kunna beskriva och redovisa behov och utformning av nya förskolor och skolor i de olika detaljplanerna som översiktsplanen förväntas leda fram till. Nämnderna vill också betona vikten av att det i planeringsarbetet reserveras erforderliga ytor i enlighet med kommunens riktlinjer/riktvärden vad gäller bland annat storlek och möjlighet till solljus och skugga samt att säkra trafikmiljöer runtom nya skolor och förskolor tillförsäkras i planeringen.

5.12.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar nämndernas yttrande.

6. Föreningar och politiska organisationer

6.1 Centerpartiet Haninge

Inledningsvis vill Centerpartiet framföra kritik kring den bristande politiska förankringen i framtagandet av förslaget till ny översiktsplan. Ett viktigt värde när en kommun tar fram en översiktsplan, ligger i att planen ger stadga över tid för alla de planeringsprocesser som kommunen råder över. En bärande del för att planer ska behålla aktualitet över längre tid, är att alla fullmäktiges partier får medverka i beredningsprocessen. Det hade varit en styrka för kommunen att ett så viktigt dokument som översiktsplanen bereddes brett, och därmed gavs förutsättningar att ha slutsatser som är välförankrade och långlivade, oavsett vilka partier som för stunden styr Haninge kommun.

Centerpartiets yttrande kan sammanfattas i dessa fem punkter:

- Bevarandet och skyddandet av naturmiljöer lyser med sin frånvaro i förslaget till ny översiktsplan. Effekterna av den nya översiktsplanen blir att de sista bitarna av vild natur i

centrala Haninge nu kommer att byggas bort. När detta sker bygger man också bort Haningebornas möjlighet till rekreation samt viktiga samband mellan de gröna kilarna på Södertörn. Utblicken mot 2070 ser inte så grön ut. Därför vill Centerpartiet att man bygger mer på höjden och sparar naturmark genom att bland annat inrätta två nya naturreservat.

- Den nya översiktsplanen fokuserar i överraskande hög grad på utveckling av endast en del av kommunen. Det är i förslaget nästan enbart den regionala stadskärnan med omnejd som ska utvecklas till stad medan andra delar av kommunen ska stå tillbaka. Likaså uteblir viktiga skärgårdssatsningar, såsom bostäder på skärgårdens kärnöar och andra öar med större fastboende befolkning som på Kymendö.
- Det behövs bättre planering för att fler ska kunna åka kollektivt. Effekterna av den nya översiktsplanen blir att bilismen får större plats. Det finns tydliga brister i planering och åtgärder för hur man har tänkt sig kollektivtrafikens utformning.
- Den nya översiktsplanen fokuserar på bostäder för de som redan är inne på bostadsmarknaden, medan unga och personer med funktionsnedsättning fortsatt kommer att ha svårt att få bostad. Det saknas koppling till Haninges egna riktlinjer för bostadsförsörjning.
- Den nya översiktsplanen bedöms inte bidra till att uppfylla de klimatmål som ställs i Sverige eller ens i kommunens styrdokument. Klimatpåverkan från trafik, transporter, bostäder och mat måste minska. Centerpartiet föreslår en rad åtgärder, däribland att två våtmarker återskapas.

6.1.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar Centerpartiets yttrande.

Naturmiljöer och grönstruktur

Översiktsplanen anger att utveckling ska ske med stor hänsyn till natur- och kulturvärden samt att grön- och blåstrukturer ska bevaras och utvecklas. Sambanden mellan de gröna kilarna på Södertörn är en central del av planeringen. Planförslaget möjliggör stadsutveckling i stationsnära lägen och tätortsnära miljöer för att minska exploateringsstrycket på känsliga naturområden. Förslag om nya naturreservat och restaurering av våtmarker noteras.

Utveckling i hela kommunen, inklusive skärgården

Översiktsplanen fokuserar på att utveckla den regionala stadskärnan, men det utesluter inte utveckling i övriga delar av kommunen. Skärgården har en viktig roll i Haninges långsiktiga utveckling. Ornö och Utö pekas i den regionala utvecklingsplanen ut som kärnöar och lyfts även i översiktsplanen som prioriterade för bebyggelse och verksamhetsutveckling i anslutning till befintliga samhällen. Ny bebyggelse kan även prövas på andra öar om tillgång till grundvatten och andra resurser kan säkerställas. På så sätt skapas förutsättningar för en levande skärgård året runt.

Kollektivtrafik, gång och cykel

Översiktsplanen betonar behovet av pendlingsanpassad kollektivtrafik och bättre kopplingar mellan skärgård, tätorter och regionen i stort. Samverkan med Region Stockholm och Trafikverket är avgörande för att kunna utveckla depåer, terminaler och kapacitetsstarka stråk. Förslaget om kapacitetsstark kollektivtrafik mellan Tyresö och Haninge noteras.

Bostadsförsörjning för alla grupper

Översiktsplanen bidrar till bostadsförsörjning genom att peka ut lägen för långsiktig utveckling av bostäder. Den anger även att en variation av upplåtelseformer och bostadstyper ska möjliggöras, för att möta behov hos olika grupper, inklusive unga och personer med funktionsnedsättning.

Klimat och hållbar stadsutveckling

Översiktsplanen utgår från ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv där klimatanpassning, biologisk mångfald och resurseeffektivitet är centrala delar. Att bygga nära kollektivtrafik, återställa våtmarker och skapa grönbå lösningar i stadsmiljö är viktiga åtgärder för att minska klimatpåverkan. Yttrandet om förnybar energiproduktion och restaurering av våtmarker noteras.

6.2 Vänsterpartiet i Haninge bostadsbyggande och förtätning

Översiktsplanen ÖP2050 pekar på att stora delar av kommunen ska förtätas, framför allt i anslutning till befintlig bebyggelse. Prioriteringen ligger på en- och tvåbostadshus, vilket kräver större markytor än flerbostadshus. Samtidigt råder det bostadsbrist och trångboddhet i Haninge, vilket gör det viktigt att bygga bostäder som motsvarar människors faktiska behov och efterfrågan. För att minska segregation och utanförskap behöver kommunen ha en tydlig plan för var och hur bebyggelse ska ske. Bebyggelsen bör vara blandad, med olika boendeformer i alla delar av kommunen. Villakvarter bör kopplas ihop med flerbostadsområden, och möjligheter till kollektiva boendeformer bör undersökas. Det är också viktigt att utvecklingen inte enbart koncentreras till centrala delar utan att hela kommunen, inklusive områden som Hemfosa, Muskö och skärgården, får ta del av utvecklingen. Skärgården, som klassas som landsbygd och glesbygd, behöver särskilda planer för att möjliggöra året-runt-boende med tillgång till arbete, pendling och samhällsservice.

Miljö, klimat och grönstruktur

Förtätningen medför flera utmaningar kopplade till klimatförändringarnas effekter. Mer hårdgjord mark riskerar att försvåra vattenavrinning och orsaka översvämningar vid kraftiga regn. Dessutom skapas värmeöar i tätbebyggda områden, vilket kan påverka invånarnas hälsa negativt och försvåra hanteringen av värmeböljor. För att motverka detta krävs en stadsplanering som integrerar gröna ytor, stadsparker, odlingar, gröna tak och träd. En balans måste hittas mellan förtätning och möjligheten att skapa ett trivsamt stadsklimat. ÖP2050 saknar dock tydliga riktlinjer för hur grönytefaktor, blågröna miljöer och dagvattenhantering ska hanteras. För att bevara naturvärden och spridningssamband bör planen uppdateras med sådana strategier, där även våtmarker pekas ut för skydd eller restaurering. Dessutom bör exploatering av jungfrulig mark undvikas till förmån för redan hårdgjorda ytor.

Skydd av natur- och kulturmiljöer

Planen visar en bristande ambition att skydda viktiga natur- och kulturmiljöer i kommunen. Norrbyskogen, som är en liten men värdefull skog med höga naturvärden och viktig för rekreation, är fortfarande utpekad som möjligt exploateringsområde. Tidigare planer att skydda denna skog som naturreservat eller biotopskyddsområde har försvunnit. Även andra skogar, såsom Högstaskogen och området runt Hemfosa-Träsksjön, som tidigare var skyddsvärda, saknar idag tydligt skydd. Det finns en oro för att utvecklingen i det svaga gröna sambandet mellan Handen och Jordbro kan bryta viktiga ekologiska spridningskorridorer och minska rekreativmöjligheterna. Kompensationsåtgärder ses som otillräckliga för att ersätta förlorad natur. Kulturmiljöer som Mellanbergs gård och Kulturparken i Handens stationsväg är värdefulla för kommunens historia och identitet, men riskerar att försvagas eller stå tomma om inte särskilda

åtgärder vidtas för att bevara och nyttja dem. Jordbruksmarken i kommunen riskerar också att försvagas i skyddet eftersom planen endast vill bevara brukningsvärd mark. Eftersom jordbruksmark är en resurs som minskar globalt är det viktigt att kommunen utvecklar strategier för att bevara den.

Infrastruktur och transporter

ÖP2050 innehåller en plan för Tvärförbindelsen Södertörn, något som Vänsterpartiet och Naturvårdsverket starkt motsätter sig. Den nya vägen riskerar att öka privatbilismen, motverka satsningar på kollektivtrafik och hållbara transportalternativ, samt leda till större klimatutsläpp. Dessutom skulle vägsträckningen gå genom delar av Rudans naturreservat, vilket hotar befintliga biotoper och ekosystem. Planen lägger stort fokus på bilen, något som bör ändras för att främja klimatsmarta transporter som kollektivtrafik, cykling och gång. Även om många i landsbygd, glesbygd och skärgård är beroende av bil, bör bilens roll inte framhävas i kommunens framtidsplanering.

Miljökonsekvenser och framtida ansvar

Miljökonsekvensbeskrivningen av ÖP2050 visar att planen kan få allvarliga negativa konsekvenser för natur, biologisk mångfald, våtmarker, dricksvattenförsörjning, kulturmiljöer samt för friluftsliv och rekreation. Detta är särskilt allvarligt då vi befinner oss i ett klimatnödläge och ett massutdöende av arter, vilket kräver att kommunen gör allt den kan för att mildra dessa effekter. Förlusten av natur och biologisk mångfald är ofta irreversibel. Därför bör försiktighetsprincipen råda vid alla beslut om kommunens framtid, eftersom dagens val påverkar livet för kommande generationer i Haninge.

6.2.1 Kommunens bemötande

Bostadsförsörjning och förtätning

ÖP 2050 pekar ut en långsiktig inriktning där förtätning prioriteras i stationsnära och centrumnära lägen för att stärka kollektivtrafiken och skapa blandade stadsmiljöer. Planförslaget ger även möjlighet att pröva olika upplåtelseformer och boendeformer i olika delar av kommunen.

Klimatanpassning och gröna ytor

ÖP 2050 lyfter vikten av gröna samband, parker och ekosystemtjänster och anger att nya bebyggelseområden ska utformas med blågröna lösningar. Att motverka värmeöar och minska hårdgörningsgraden av mark är en central del i detta arbete och här kommer också kommande samhällsplanering att vara viktiga verktyg.

Hemfosa, Muskö och skärgården

I översiktsplanen ligger huvudfokus på utveckling i stadsutvecklingszonen samt karaktärsområden. Detta innebär inte att andra delar av kommunen lämnas utan inriktning. Planförslaget reglerar särskilt utvecklingen i skärgården, på landsbygden och inom natur- och kulturlandskapet. I skärgården är tillgången till grundvatten generellt begränsad och områdets höga natur- och kulturvärden ställer särskilda krav. Därför ska ny bebyggelse undvikas i områden där en långsiktigt hållbar vattenförsörjning inte kan säkerställas. I anslutning till befintlig sammanhållen bebyggelse, där vattenförsörjningen kan lösas på ett hållbart sätt, finns dock möjligheter att pröva ny bostadsbebyggelse och verksamheter som stärker ortstjänster och besöksnäring. Detta bidrar till att fler kan bo, verka och leva i skärgården samtidigt som allmänna intressen som strandskydd, rörligt friluftsliv, natur- och kulturvärden värnas. På landsbygden är förutsättningarna liknande.

Ny bebyggelse och verksamheter kopplade till lokalt näringsliv och ortstjänster kan utgöra positiva tillskott. Däremot ska jordbruksmark som huvudregel undvikas för ny bebyggelse, men möjlighet finns att pröva lokalisering av verksamheter vid trafikplatser längs väg 73 där infrastrukturen är god och markens brukningsvärde tillåter det. Natur- och kulturlandskapet, där både skärgården och landsbygden ingår, pekas i planen ut som centralt för rekreation, livskvalitet, biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Här är inriktningen att utvecklingen ska stödja en långsiktigt hållbar utveckling genom att stärka ekologiska samband och kulturella kvaliteter. Tillgängligheten till dessa områden ska förbättras genom satsningar på kollektivtrafik, gång- och cykelstråk.

Sammanfattningsvis reglerar översiktsplanen utvecklingen i Hemfosa, Muskö, skärgården och landsbygden med inriktningen att undvika utglesning, möjliggöra boende och verksamheter där det är långsiktigt hållbart och samtidigt värna natur-, kultur- och rekreationsvärden.

Skydd av natur och kulturmiljöer

Översiktsplan 2050 anger att värdefulla naturområden, grönstrukturer och rekreativa samband ska bevaras och utvecklas som en del av kommunens långsiktiga struktur. Kommunen har förtydligat att Norrbyskogen både har höga natur- och rekreationsvärden och potential som lokal nod. I den fortsatta planeringen förutsätts därför att mark med särskilt höga naturvärden undantas från exploatering och att ett större sammanhängande skogsområde fortsatt bevaras för att leverera ekosystemtjänster och tillgodose invånarnas behov av rekreation. Även inom utredningsområdet mellan Handen och Jordbro har det förtydligats att nya bostäder och verksamheter ska integreras i en grön struktur. Befintliga ekologiska och rekreativa samband, särskilt i öst–västlig riktning, ska bibehållas.

Naturvärden av klass 1–2 ska undantas från exploatering och äldre skogsmiljöer med frötallar ska i möjligaste mån bevaras. Högstaskogen och skogarna kring Hemfosa–Träsksjön har en betydelse i grönstrukturen och Högstaskogen regleras därmed som natur och friluftsliv i granskningsförslaget såsom Hemfosa-Träsksjön. Det innebär att deras natur- och rekreationsvärden ska värnas och att kommunen är restriktiv till ny bebyggelse inom dessa områden. Mellanbergs kulturmiljö och kulturparken vid Handen är tydliga delar av Handens identitet.

ÖP 2050 anger att kulturmiljöer ska tas tillvara, utvecklas och berikas i samband med ny planering. Detta gäller särskilt områden där det finns K- och Q-märkta byggnader och kulturhistoriska miljöer som är viktiga för kommunens karaktär. Sammanfattningsvis är kommunens inriktning att utveckling ska ske med tydlig hänsyn till ekologiska samband, tätortsnära natur och kulturmiljöer.

Jordbruksmark

ÖP 2050 slår fast att brukningsvärd jordbruksmark som huvudregel inte ska tas i anspråk för exploatering. I planförslaget redovisas samtidigt att en liten andel av kommunens jordbruksmark (under 0,5 procent) föreslås tas i anspråk för bostäder och verksamheter, i huvudsak i kollektivtrafiknära och infrastrukturellt välförsörjda lägen som Västerhaninge, Tungelsta och Krigslida samt intill trafikplatser längs väg 73. Bedömningen av lämpliga områden bygger på en avvägning mellan markens egenskaper, närhet till kollektivtrafik och befintlig bebyggelse samt hänsyn till natur- och kulturvärden. Små ytor skogsmark med låga naturvärden prioriteras för utveckling före jordbruksmark när förutsättningarna är likvärdiga.

Jordbruksmarkens betydelse för framtida livsmedelsförsörjning och biologisk mångfald lyfts i planförslaget. Det framhålls att särskilt värdefulla gräsmarker, som i Stegsholm–Sandemar, på Muskö och Ornö, som områden där ingen omfattande bebyggelseutveckling föreslås.

Utgångspunkten är att fortsatt brukande ska stödjas, både för livsmedelsproduktion, biologisk mångfald och klimatnytta. Kommunen prövar varje enskilt fall av ianspråktagande mot markens brukningsvärde och med hänsyn till nationella, regionala och lokala behov. Ambitionen är att säkerställa ett starkt skydd för kvarvarande högproduktiva jordbruksmarker samtidigt som kommunen tar ansvar för Stockholmsregionens långsiktiga bostads- och arbetsplatsförsörjning.

Trafik och Tvärförbindelsen Södertörn

Vänsterpartiets yttrande kring Tvärförbindelsen Södertörn noteras.

Miljö, klimat och ekosystem

Inför granskningsskedet har förtydliganden gjorts, där det bland annat framgår att grund- och ytvatten ska skyddas, att exploatering i känsliga vattenmiljöer ska undvikas samt att åtgärder för dagvatten ska utredas tidigt i planeringsprocessen. Planen betonar också vikten av att bevara naturliga rinnvägar, hantera skyfall inom hela avrinningsområden och integrera blågröna lösningar i kommande detaljplaner. När det gäller våtmarker framhålls deras betydelse för biologisk mångfald, klimatanpassning och rekreation. Planförslaget anger att kommunen arbetar med att bevara, restaurera och utveckla våtmarker i olika delar av kommunen, bland annat genom lokala åtgärdsprogram och i samverkan med andra aktörer.

6.3 Tungelsta socialdemokratiska förening

En av Tungelstas största utmaningar är infrastrukturen. Tungelstavägen är hårt belastad med köer vid rusningstrafik på vardagar. Trots återkommande samråd har Trafikverket inte kunnat genomföra förbättringar, ofta på grund av. bristande finansiering trots att det nyligen skedde en olycka vid Tungelstaskolan. Den ökande trafiken, inklusive tung trafik från väg 257 (Södertäljevägen) och lastbilar från Riksten, innebär stora risker, särskilt för skolbarn då dessa passerar Tungelstaskolan. Söderbyvägen, som binder samman Tungelsta och väg 73, är smal, krokig och saknar gång- och cykelvägar trots många permanentboende längs vägen. Om utvecklingen i Tungelsta, Nedersta och Krigslida begränsas, riskerar även samhällsservicen att påverkas negativt. Det är viktigt att Krigslida station bevaras – så befolkningsökningen får inte avta där. Tungelsta Socialdemokratiska förening efterlyser en tydligare vision för Haninges långsiktiga utveckling. Översiktsplanen sträcker sig till 2050, med utblick mot 2070 – det kräver ambitioner som speglar hela kommunens behov och potential.

6.3.1 Kommunens bemötande

Tungelstavägen är föremål för ett pågående samarbete mellan kommunen och Trafikverket. En större ombyggnation planeras med byggstart i början av 2026. Syftet med projektet är att öka trafiksäkerheten, förbättra framkomligheten och stärka kollektivtrafikens förutsättningar. De planerade åtgärderna omfattar bland annat trafiksäkerhetshöjande insatser vid Tungelsta skola, signalreglering i korsningen Tungelstavägen/Parkvägen samt ombyggnad av korsningen vid Mulstavägen till en fyrvägs korsning. Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 30 oktober 2024 att godkänna genomförandebeslutet samt att teckna kommande avtal med Trafikverket. Utöver dessa planerade åtgärder har kommunen under våren 2025 genomfört mindre trafiksäkerhetshöjande insatser vid Tungelsta skola, bland annat i form av parkeringsregleringar.

Utvecklingsinriktningen och markanvändningskartan möjliggör för en fortsatt utveckling av Tungelsta-Västerhaninge även om de beskrivs som karaktärsområden. Detta innebär att

utvecklingen sker utan att de kvaliteter och värden som karaktäriserar respektive område skadas samtidigt som stadsutvecklingszonens kvaliteter länkas med kommunens rekreationsmiljöer.

6.4 Byggnads socialdemokratiska förening

Utvecklingsinriktning

Haninge stad bör utvecklas som en stark kärna för hela Södertörn, med förbättrade kopplingar till kommuner som Nynäshamn och Tyresö. För att Haninge ska fungera som en regional mötesplats krävs integration med grannkommunerna, inte konkurrens. Expansionen måste ske med fokus på ökad livskvalitet, trygghet, tillgång till service, grönområden och kultur – för alla åldrar. Utbyggda områden ska inte påverkas negativt av tillväxten, utan alla delar av kommunen – från stad till landsbygd och skärgård – ska omfattas av samma höga standard. Den regionala stadskärnan i Haninge ska vara ett attraktivt centrum för hela Södertörn, med offentliga verksamheter, kultur, handel, nöjen och många hyresrätter, och fungera som en naturlig mötesplats.

Utbyggnadsstrategier

Byggnads socialdemokratiska förening vill framhålla vikten av att Haninges stadsutveckling utgår från ”Bandstads-modellen” längs pendeltågssträckan Nynäsbanan, vilket möjliggör hållbar och sammanhållen bebyggelse med god kollektivtrafik och gångavstånd till kollektivtrafik och service. Maximal exploatering bör undvikas till förmån för långsiktigt hållbara och trygga stadsdelar.

Byggnads socialdemokratiska förening förespråkar utveckling av tätortsbandet från Hemfosa till Vega med stationerna som naturliga knutpunkter. För att säkerställa en levande landsbygd och stödja mindre tätorter förespråkas en generös tillämpning av bygglov för enskilda hushåll och rimligt prissatta tomter för egnahem. Flerfamiljshus med fokus på hyreslägenheter samt särskilda äldreboenden bör finnas även i glesbygdsområden för att tillgodose alla åldersgruppers behov. Storskalig bebyggelse och mindre gruppbebyggelse kan samexistera, där möjligheten att bo avskilt ska respekteras.

I skärgården ska helårsboende underlättas och skärgårdstrafiken utökas med förbättrad färjetrafik till Utö, Ornö och bättre kommunikationer till Dalarö, som ska utvecklas som port till skärgården. Varvsverksamheten på Kymmendö ska skyddas och havsbaden ges särskild prioritet. Kustnära byggande är positivt under förutsättning att strandskydd beaktas.

Jordbruksmark

Åkermark ska skyddas från nybebyggelse då den är en oersättlig resurs och ekologiskt viktig.

Trafik och kommunikationer

Kollektivtrafiken behöver förbättras med ökad turtäthet, bättre tvärförbindelser och genare kommunikationer till Haninge centrum. En framtida kollektivtrafiklinje parallell med järnvägen bör utredas, eventuellt spårbunden. Biltrafiken måste fortsatt tillgodoses, särskilt i glesbefolkade områden, och parkeringsbehov i centrum säkerställas. Stängda vägar bör öppnas och nya bostadsområden göras tillgängliga för biltrafik. Möjligheten för framtida bilcentraler bör beaktas. Pendeltågsstationen i Handenterminalen föreslås kulverteras för att minska störningar och förbättra tillgängligheten till Rudans friluftsområde.

Cykel och fotgängare

Gång- och cykelvägar bör breddas och trafiksäkras för att förebygga olyckor.

Knytning av centrala delar

Haninges gamla stadsplan har skapat isolerade och segregerade bostadsområden. Brandbergen bör integreras bättre med Handen genom fler passager, broar och tunnlar samt komplettering av industriområdet med bostäder och verksamheter.

Barriärer och överdäckning

Väg 73 utgör en barriär mellan Brandbergen och Handen. En överdäckning föreslås på sträckan Klockarleden–passagen under väg 73, med möjlighet till vidare utbyggnad norrut, vilket skapar ny mark och förbättrar kopplingen.

Söderport – nytt landmärke

Området vid väg 73, med handelscentra Västerport och Österport, bör bebyggas med höga bostadshus och kopplas samman med en överdäckad bro, vilket skapar ett landmärke för Södertörn. Trafiksituationen måste lösas för att undvika återkommande blockeringar.

Sjukhus

Akutsjukvård på Södertörn är prioriterad. Nuvarande närsjukhus i Handen ska byggas till och om för att möta behovet, med återanvändning av stomme och hantering av asbest på ett säkert sätt.

Handel, bostäder och industri

Centrumnära områden ska ha blandad bebyggelse med nya bostäder och icke störande verksamheter för trygghet och attraktivitet. Industri och handelsområden i Brandbergen och Handen ska bevaras och värnas.

Kultur och fritid

Folkets Hus och mötesplatser för ungdomar behövs. Biografer, restauranger och kulturvärden ska bevaras och utvecklas med respekt för äldre bebyggelse.

Söderleden och Stockholmsbågen

Tvärförbindelse och anknytning till E4 är viktig för utveckling och säkerhet. Tunga transporter bör i möjligaste mån ske på järnväg, men vägburen trafik kvarstår. Stockholmsbågen är en viktig kommunikationsåder för Södertörn.

Tyresta och naturområden

Tillgängligheten till Tyresta nationalpark ska öka med fler ingångar och parkeringsplatser. Kommunen ska verka för bevarande och utvidgning av Tyresta samt skydd av biologisk mångfald och gröna korridorer, särskilt Rudan–Tyresta. Vindkraft och solenergi. Kommunen behöver både havs- och landbaserad vindkraft. Solcellsparkar och solpaneler på nybyggnationer ska främjas, liksom gröna väggar.

Miljö och risk

Planering ska hantera klimatförändringar med återvätning av torvmarker och våtmarker. Skydd mot extrema väder behövs, inklusive snöröjningsytor och dagvattenhantering.

Hästnäring

Hästnäringen är en viktig resurs. Rid- och körvägar ska byggas ut och förbättras, med fler rastplatser för att stödja utveckling och rekreation.

Återvinning

Tillgängligheten och öppettider för återvinningsstationer ska ökas. Översiktsplanen ska främja kretsloppstänk och ökad återanvändning.

Kommundelar i Haninge

- Lillcentrum Handen: Bevara den naturanpassade bebyggelsen med kulturhistoriskt skydd, särskilt mellan Runstensvägen och Dalarövägen. Kvarteren mellan Eskilsvägen och Sleipnervägen ska inte exploateras för hårt. Kulturparken byggs ut till ett kulturcentrum med ny bebyggelse och bättre koppling till Rudan.
- Rudans friluftsområde: Bevara och tillgängliggör Rudan bättre, minska barriären från Handenterminalen för ökad kontakt med stadskärnan.
- Vendelsö: Behov av fler, kostnadsfria och säkra infartsparkeringar. Fler flerfamiljshus och ökad andel hyresrätter efterfrågas. Vårdcentralen ska få bättre kollektivtrafik och förbättrade vägförbindelser. Lekplatser och säkra gång- och cykelvägar behövs, särskilt för skolbarn.
- Lyckeby: Detaljplanen bör ändras för ökad byggrätt, så fastighetsägare inte missgynnas.
- Årsta Havsbad: Utökad byggrätt behövs för att möjliggöra bättre boende för barnfamiljer, trots militärt riksintresse.
- Tungelsta och Krigslida: Trafikproblemen med tung trafik i Tungelsta måste lösas, vägar breddas och trafiken minska. Idrottshall behövs för skolor och föreningsliv. Krigslida har potential att utvecklas som knutpunkt med ny bebyggelse och pendeltågsstation.
- Drevviken: Natur och rekreation värnas. Flerfamiljshus behövs för att komplettera enbostadshus nära vattnet, exempelvis i Norrby och Vega.
- Brandbergen: Utveckling av centrum och service ska säkras. Överdäckning av 73:an kan skapa plats för fler bostäder. Industri- och handelsområden värnas.
- Jordbro: Prioriteras med utlovat kulturhus och nytt centrum.
- Västerhaninge: Simhall för södra kommunen behövs. Åkermark vid Ribbyängar ska skyddas från bebyggelse. Nytt centrum bör byggas.
- Vega: Bra kollektivtrafik tack vare pendeltåg, men bebyggelsen är för tät med för få grönytor och lekplatser. Brist på våtmarker leder till problem med översvämningar.
- Dalarö: Fler flerfamiljshus behövs, samt full service och omsorg. Säker kommunikation och vägunderhåll är viktigt för att motverka isolering.

6.4.1 Kommunens bemötande

Utvecklingsinriktning

Översiktsplan 2050 betonar de mellankommunala sambanden samt Haninges roll som regional stadskärna. Barnkonventionen, livskvalitet och jämlik tillgång till service och kultur har varit utgångspunkter i planeringen.

Utbyggnadsstrategier

I översiktsplanen har kommunen valt att fortsatt prioritera stationsnära lägen, längs med pendeltågsstråket, för att stödja kollektivtrafiken och minska bilberoendet. Yttrande om ”Bandstaden” längs Nynäsbanan ligger i linje med denna inriktning. Kommunen ser samtidigt behov av att balansera exploatering med bevarade grönytor och respekt för befintliga kvaliteter.

Trafik och kommunikationer

Kommunen arbetar för att stärka tvärförbindelser inom kommunen, liksom för bättre cykel- och gångstråk. Frågan om väg 73:s barriäreffekter är viktig och översiktsplanen pekar på behov av att åtgärda dessa. Bilen kommer dock även fortsatt ha betydelse, särskilt i glesare delar av kommunen.

Kommundelarna i Haninge

I översiktsplanen redovisas utvecklingsinriktningen för flera av de områden som nämns i yttrandet där det framhålls att utveckling ska ske med hänsyn till lokala kvaliteter och identitet.

6.5 Naturskyddsföreningen i Haninge

Naturskyddsföreningen i Haninge stödjer ÖP:s inriktning att förtäta inom tätorter. Detta skyddar områden som Hemfosa och Hanveden. Dock uppstår målkonflikter med grönytor inom tätorten som kräver hänsyn. Planförslaget upplevs vara motsägelsefull – exempelvis främjas vägtrafik trots negativa effekter på biologisk mångfald. Miljöarbetet saknar koppling till nationella och internationella mål, vilket SWECO:s bedömning också påvisar.

Kommunekolog

Kommunen bör snarast anställa kommunekolog(er) för att säkerställa kompetens inom naturvård och biologisk mångfald.

Exploatering och naturvärden

För att den biologiska mångfalden i kommunen inte ska ta skada bör översiktsplanen klargöra att mark med höga naturvärden inte får exploateras. När exploateringar planeras ska alltid en naturvärdesinventering enligt svensk standard (SS 199000:2023) genomföras. Vårt förslag är att kommunen ska undvika att exploatera mark med påtagligt naturvärde (klass 3) och att exploatering av mark med högt naturvärde (klass 2) eller högsta naturvärde (klass 1) inte ska tillåtas över huvud taget.

Naturområden nära skolor

Skogar vid skolor och förskolor bör skyddas för undervisning.

Skärgården

Strandskyddet i skärgården måste bevaras för att skydda ekosystem och friluftsliv.

Våtmarker

Naturskyddsföreningen i Haninge stödjer återvätning men konkreta planer saknas. Kommunen bör aktivt skydda våtmarker som klimatanpassning och skydd mot extremväder.

Karttjänst

Det är positivt med en digital karttjänst. Naturskyddsföreningen i Haninge föreslår att följande lager inkluderas:

- Skogsstyrelsen nyckelbiotoper
- Skogsstyrelsens objekt med naturvärden
 - Skyddad natur Nationalparker
 - Naturreservat
 - Biotopskyddsområden
 - Naturvårdsavtal
- Naturvärdesklasser från genomförda naturvärdesinventeringar
- Kommunens markinnehav
- Kommunens karta över naturvärdesområden på land⁴
- Kommunens karta över naturvärdesområden i vatten⁵

30x30-målet

Kommunen bör redovisa en plan för att uppnå målet om 30 procent skyddad natur till 2030. Haninge ligger idag på 16 procent. För att nå målet krävs skydd av ytterligare ca 4 600 ha land och 26 000 ha vatten. Föreningen bistår gärna i arbetet.

Energiproduktion

Översiktsplanen bör tydligare peka ut områden för ny energiproduktion, särskilt solkraft, inklusive taktytor på kommunala och privata fastigheter.

Vägar och järnvägar

Vi motsätter oss fyrfilsutbyggnaden av väg 259. Järnvägar bör bevaras, även inaktiva, och ny bebyggelse planeras i anslutning till spår.

Specifika förslag – Naturreservat

- Tyrestaområdet: Kommunen bör utvidga Tyresta nationalpark och naturreservat.

Följande områden föreslås som nya reservat:

- Tutvikskogen (ca 200 ha): Gammal tallskog, många rödlistade arter, angränsar Tyresta.
- Ramsjöskogen (ca 300 ha): Barrskog med många hotade arter, rekreationsområde.
- Breviksnäs (Ornö) (ca 80 ha): Mycket varierad skog, rödlistade arter, tidigare reservatsplaner bör återupptas.
- Högstaskogen (ca 400 ha): Gammelskog, undervisningsmiljö, många sällsynta arter.
- Söderbyskogen (ca 18 ha): Kommunägd skog, viktig för rekreation och skola.

⁴ <https://www.haninge.se/siteassets/bygga-bo-och-miljo/naturvard-och-parker/naturvard/karta-over-naturvardesomraden-land.pdf>

⁵ <https://www.haninge.se/siteassets/bygga-bo-och-miljo/naturvard-och-parker/naturvard/karta-over-naturvardesomraden-vatten.pdf>

- Norrbyskogen (ca 80 ha): Hotad av avverkning, viktig spridningszon, bör skyddas i sin helhet.
- Slåtmossen–Skäggsmoskogen–Forsla kärr: Tätortsnära grönkorrider, nyckelbiotoper, mycket höga rekreations- och naturvärden, används av skolor och allmänhet.

6.5.1 Kommunens bemötande

I översiktsplanen framhålls att förtätning i första hand ska ske i kollektivtrafiknära lägen och i befintliga tätorter. Samtidigt betonas vikten av att värna gröna samband och ekosystemtjänster i stadsmiljöer, där parker, grönytor och dagvattenlösningar ska integreras i bebyggelseutvecklingen. Planförslaget syftar övergripande till att väga samman olika intressen och behov för kommunens långsiktiga utveckling. Utbyggnad av infrastruktur och vägtrafik kan påverka biologisk mångfald, men planen anger att natur- och rekreativa samband ska bevaras och att åtgärder för att minimera negativ påverkan ska beaktas i den fortsatta planeringen. Kommunens miljöarbete utgår från nationella och internationella mål samt regionala riktlinjer, vilka utgör en grund för översiktsplanens utvecklingsinriktning, även om de inte alltid redovisas explicit i planen. Kommunen bedömer därför att frågan är tillräckligt belyst och att ytterligare revidering inte är motiverad.

Kommunekolog

Kommunen noterar Naturskyddsföreningen i Haninges yttrande.

Exploatering och naturvärden

Inom mark som regleras som natur och friluftsliv i markanvändningskartan ska negativ påverkan på naturvärden enligt klass 1–4 undvikas. Om påverkan ändå sker ska kompensationsåtgärder, eller lämpliga åtgärder för att minimera skadan, vidtas. I den kommande samhällsplanering beställs, när så är motiverat, naturvärdesinventeringar som en del i att säkerställa en lämplig markanvändning. Därav lyfts inte den utredningen specifikt i planhandlingarna. Beskrivningarna gällande utredningsområdena har också fördjupats gällande utredningsområdet för Norrbyskogen och Handen–Jordbro–Albyberg–Brandbergen.

Naturområden nära skolor

Översiktsplanen betonar vikten av att värna gröna samband och att säkerställa tillgången till närnatur och rekreativa miljöer, särskilt i anslutning till skolor och förskolor. Dessa miljöer har stor betydelse för lek, lärande och undervisning utomhus. Kommunen kommer i den fortsatta planeringen att beakta behovet av att skydda och utveckla naturområden nära skolor och förskolor.

Skärgården

Som kommunen lyfter i beskrivningen för den mark som regleras som landsbygd och skärgården så kan utveckling av ny bostadsbebyggelse och verksamhet i kustdelen av landsbygden och skärgården begränsas till stor del av bristen på tillgången till grundvatten samt av områdets höga värden kopplade till allmänna intressen såsom strandskydd, riksintresse, kulturmiljö, jordbruksmark, naturreservat, Natura 2000-område och övriga naturområden med höga naturvärden. Kommunen föreslår därmed inte att strandskyddet ska påverkas eller ändras. Enskilda dispenser kan ansökas av privatperson, vilket hanteras av kommande samhällsplanering.

Våtmarker

I översiktsplanen framhålls våtmarker som viktiga både för ekosystemtjänster, rekreation och förmågan att binda kol och dämpa flöden. Kommunen arbetar redan aktivt med våtmarksfrågor, både på egen mark och i samverkan med andra markägare.

I den fortsatta samhällsplaneringen pekas våtmarker tidigt ut som områden som bör bevaras, och särskild hänsyn tas till de hydrologiska förutsättningar som ger dem sin funktion. Pågående arbete omfattar bland annat återvätning av torvmarker, kartering och projektering av nya våtmarker samt möjligheter att söka statliga bidrag för att genomföra åtgärder. Kommunen kan även stötta markägare och föreningar i deras arbete, exempelvis genom samarbete med Tyrestastiftelsen och Sportfiskarna. På detta sätt säkerställs att våtmarker både bevaras och utvecklas, i linje med kommunens miljömål och EU:s lagstiftning om naturrestaurering.

Karttjänst

Haninge kommun noterar Naturskyddsföreningens förslag på ytterligare digitala planeringsunderlag att publicera. Under det kommande arbetet med framtagandet av denna översiktsplan, och därefter successivt inom ramen för den rullande översiktsplaneringen, kommer kommunen att publicera fler relevanta planeringsunderlag i den digitala översiktsplanen. Bland dessa kommer att ingå delar av det som föreslås i yttrandet.

30x30-målet

Haninge är redan en av de kommuner i länet med störst andel skyddad natur, bland annat genom Tyresta nationalpark, naturreservat, Natura 2000-områden och marina skydd. Kommunen arbetar kontinuerligt med att utveckla skyddet av värdefull natur, i närasamverkan med bland annat Länsstyrelsen och markägare. Frågan om att nå de nationella och internationella målen om 30 procent skyddad natur till 2030 är i första hand en regional och nationell process, men Haninge bidrar genom sitt pågående naturvårdsarbete och genom att peka ut områden med höga naturvärden i översiktsplanen.

Energiproduktion

Kommunen planerar att ta fram en energiplan som samordnas med översiktsplanen. I den kommer frågor om framtida behov och villkor för energiförsörjningen att utredas mer ingående.

Vägar och järnvägar

Utbyggnad av väg 259, Tvärförbindelsen Södertörn, är en vägplan som vann laga kraft under januari 2024. Trafikverket är ansvarig för att ta fram vägplaner enligt väglagen.

Specifika förslag – Naturreservat

Kommunen noterar Naturskyddsföreningen i Haninges yttrande. Kommunen har inga planer på att utöka befintliga naturreservat eller till skapa nya.

6.6 Skärgårdens trafikantförening

Föreningen välkomnar Haninge kommuns ambitioner i den nya översiktsplanen, men konstaterar att skärgården behandlas bristfälligt. Trots att skärgården ofta lyfts som en unik tillgång saknas en tydlig målbild för dess långsiktiga utveckling. Skärgårdens särskilda förutsättningar kräver egna lösningar – ofta komplexa och kostsamma – vilket behöver beaktas i planeringen. Kommunikationer är avgörande för skärgårdens framtid men behandlas mycket översiktligt.

Viktiga replipunkter som Årsta och Dalarö har stora brister, vilket försvårar tillgängligheten. Infrastruktur och bytespunkter måste utvecklas för att stödja transporter av människor, gods, service, skolskjutsar och vård. Ornö och Utö pekas i den regionala utvecklingsplanen ut som kärnöar. Detta är positivt, men kräver uppföljning i form av konkreta åtgärder i översiktsplanen. Även deltidsboende och fritidsboende utgör viktiga målgrupper som påverkar lokal service och kommunikationsbehov, särskilt under sommarsäsongen.

Föreningen efterlyser att skärgårdens behov integreras tydligare i planeringen, särskilt vad gäller kommunikationer, service och helårsboende – viktiga för en levande och motståndskraftig skärgård.

6.6.1 Kommunens bemötande

Kommunen delar föreningens uppfattning om skärgårdens betydelse och ser den som en unik tillgång för Haninge. I översiktsplanen beaktas skärgårdens särskilda förutsättningar och det framgår att utveckling måste ske med hänsyn till utpekade riksintressen och befintliga natur- och kulturvärden. Kommunen delar föreningens syn på behovet av fungerande infrastruktur, och är positiv till att stärka kopplingen mellan skärgården, kommunens tätorter och regionen i stort.

Ny bebyggelse ska vara småskalig och i anslutning till befintlig bebyggelse, eftersom det i dagsläget saknas tekniska förutsättningar för större exploateringar. Vad gäller kommunikationer ser kommunen behov av fortsatt dialog med regionala trafikaktörer. Frågor om replipunkter och färjelägen, såsom Dalarö/Karlslund och Årsta, regleras inte på översiktsplannivå utan behöver prövas i samverkan med Trafikverket och andra berörda aktörer. När det gäller service och helårsboende konstaterar kommunen att både fastboende och deltidsboende påverkar behovet av kommunikationer och lokal service, särskilt under sommarsäsongen. Detta beaktas i översiktsplanen genom att betona vikten av småskalig utveckling av bebyggelse och verksamheter i anslutning till befintliga strukturer.

Sammanfattningsvis delar kommunen föreningens syn på att skärgården kräver särskild uppmärksamhet. Översiktsplanen tydliggör att utveckling ska ske varsamt i nära samverkan med berörda myndigheter och aktörer utifrån skärgårdens unika förutsättningar och behov.

6.7 Föreningen Ornöborna

Föreningen Ornöborna har i många år arbetat för en utveckling i Haninge kommuns skärgård. En utveckling som gör det möjligt att leva och verka i skärgården. I förslaget Översiktsplan 2050 – med utblick mot 2070 beskrivs skärgården endast som rekreationsområde för turister och det rörliga friluftslivet. Detta tycker de i föreningen Ornöborna är oroande för att det inte främjar en levande skärgård.

Kust och skärgård

Föreningen anser att översiktsplanen beskriver skärgården ensidigt som rekreationsområde, vilket riskerar att motverka en levande skärgård. Ornö har god tillgång till sötvatten och förtätning i befintliga områden bör vara möjlig. För att möta turismens behov krävs service från bofasta, vilket förutsätter hållbar befolkningstillväxt och förenklad tillståndshantering.

Krisberedskap

Planförslaget saknar beskrivning av krisberedskap. Skärgården har odlingsmark och tradition av jordbruk och djurhållning, vilket bidrar till självförsörjning och öppna landskap. Detta bör beaktas i planeringen.

Sammanfattning

Enligt definitionen av ”Kärnö” är Ornö lämplig för permanentboende, verksamheter och trafikinvesteringar. Föreningen vill att skärgården erkänns som bostads- och verksamhetsområde, inte enbart som rekreativmiljö.

6.7.1 Kommunens bemötande

Skärgården är en unik och viktig del av Haninge, inte bara som rekreativområde för turism och friluftsliv, utan också som en levande bostads- och verksamhetsmiljö. Mot denna bakgrund syftar översiktsplanen till att beskriva förutsättningarna för permanentboende, småskalig bebyggelseutveckling och lokalt näringsliv i skärgården. Översiktsplanen tydliggör att bebyggelseutveckling sker med hänsyn till utpekade riksintressen och befintliga natur- och kulturvärden, och att ny bebyggelse kan tillkomma i anslutning till befintliga bebyggelseområden under förutsättning av långsiktigt hållbar vattenförsörjning. Vidare anger planförslaget, i linje med den regionala utvecklingsplanen, att Ornö och Utö är kärnöar med särskilt goda förutsättningar för långsiktigt permanentboende, verksamheter och investeringar i kommunikationer.

Frågor gällande krisberedskap och livsmedelsproduktion kommer att beaktas vidare i den fortsatta planeringen och i kommunens arbete med beredskapsfrågor.

6.8 Sveriges pensionärsförbund runstenen/PRO i Västerhaninge

PRO och SPF i Västerhaninge inriktar sin granskning i huvudsak till att omfatta kommundelarna Västerhaninge och Tungelsta inklusive Krigslida.

Allmänt

Det är positivt att planförslaget lyfter behovet av att bebyggelse och stadsmiljö ska utgå från varje kommun dels karaktär, särskilt i kulturmiljöer som Västerhaninge och Tungelsta. Dock upplevs många formuleringar som allmänna självklarheter utan konkretion, exempelvis under rubriken Genomförande, där det mest handlar om allmänt hållna ambitioner kring samverkan. Den nya översiktsplanen är över lag mindre detaljerad än föregångaren (ÖP 2030). Bland annat redovisas Krigslida inte längre som egen enhet. Positivt är att bebyggelsen intill Krigslida station anpassats bättre till platsens karaktär, men detta kan samtidigt minska nyttjandet av stationsnära mark. En tätare bebyggelse sydväst om stationen kunde vara ett alternativ.

Trafik

Planen borde i högre grad hantera trafikfrågor, särskilt bristerna längs Tungelstavägen. Stavsvägen bör utvecklas, och en bättre anslutning till väg 73 är angelägen. Ett öppnande av Stabergsvägen mellan Nederstaleden och Mulstavägen kan också avlasta trafiken.

Samhällsservice och bostäder

Tillgång till service är särskilt viktig för äldre. Vi ser behov av ett bredare utbud av vardagsnära affärer i Västerhaninge och Tungelsta. Kommunen bör verka aktivt för detta i samband med utvecklingen av tät blandstad kring stationerna. Planens mål om variation i bostadsutbudet har inte uppnåtts, exempelvis i södra Nedersta där bostadsformerna är mycket enhetliga. Förslagsvis bör mindre enplansradhus byggas – särskilt attraktiva för äldre. Det finns också ett tydligt behov av bostäder anpassade för äldre, särskilt med hiss. Efterfrågan är hög, och det finns en betalningsvilja i målgruppen. Att utveckla nya bostäder för äldre i befintliga områden kan även bidra till att människor kan bo kvar i sin närmiljö. Ambitionsnivån för stadsdelsutveckling upplevs som låg.

Flera tidigare utpekade delområden finns inte längre med i planen, och inget nämns om planering för simhall.

Övrigt

Det anges att mark kan behöva tas i anspråk för vätgasanläggningar och solcellsparker – men det framgår inte vilka områden som kan vara aktuella.

6.8.1 Kommunens bemötande

Översiktsplan 2030 utgick bland annat utifrån kommunens pendeltågsstationer, medan planförslaget utgår ifrån geografiska delområden, där Krigslida är en del av Tungelsta. Området söder om järnvägen intill Krigslida pendeltågstation regleras i markanvändningskartan som landsbygd då det råder 100 meter strandskydd längs med Rocklösaån. Marken bedöms därför inte vara lämplig för en omvandling med bostadsbebyggelse trots den goda tillgången till kollektivtrafik. Kommunen noterar i övrigt vad som framgår av yttrandet.

Trafik

- Trafikverket kommer att utföra åtgärder på Tungelstavägen för att stärka kollektivtrafiken samt förbättra trafiksäkerheten och framkomligheten för både motorfordon och oskyddade trafikanter.
- Åtgärdsförslaget att öppna Stabergsvägen för allmän trafik skulle ge en ökad framkomlighet genom att Krigslida och Västerhaninge kopplas samman. Åtgärden är beskriven i trafikplanen att genomföras på medellång sikt, dvs. 10–15 år.
- Stavsvägen är en statlig väg som behöver utvecklas för att möta områdets nuvarande och framtida behov. Kommunen verkar för en ny sträckning som leder trafiken runt samhället.

Samhällsservice och bostäder

Kommunen ställer sig positiv till att möjliggöra ett brett serviceutbud och en variation av bostadstyper då markanvändningen i de centrala delarna av Tungelsta och Västerhaninge regleras som tät blandad stadsbebyggelse och medeltät bostadsbebyggelse. Inom dessa markanvändningar planeras en funktionsblandad bebyggelse där en variation av bostadstyper möjliggörs.

Övrigt

Kommunen kommer inte i planförslaget redovisa lämpliga områden eller placeringar för till exempel vätgasanläggningar, solcellsparker eller vindkraft. Detta utreds i kommande samhällsplaneringsprocesser.

7. Synpunkter från privatpersoner

Totalt 21 yttranden har inkommit från privatpersoner, varav 17 yttranden via kommunens digitala webbenkät och resterande via e-post. Samtliga yttranden har dokumenterats och redovisas nedan tillsammans med kommentarer om hur de beaktas i den fortsatta samhällsplaneringen.

7.1 Privatperson 1

Personen uttrycker uppskattning över att Vendelsöområdets utvecklingsmöjligheter lyfts i översiktsplanen, men är kritisk till att Källtorpsområdet inte nämns specifikt trots att kommunen under lång tid haft ambition att detaljplanera området. Ägaren framhåller att Källtorpsområdet har goda förutsättningar för utveckling, både som verksamhetsområde och för bostäder, men att

avsaknad av detaljplan skapar osäkerhet och begränsar investeringar. Detta upplevs leda till ojämlig behandling jämfört med grannfastigheter. Fastigheten Vendelsö 3:500 beskrivs som stor och lämplig för avstyckning och utveckling, exempelvis för bostäder eller växthusboende – ett hållbart koncept som anses kunna stärka kommunens profil.

Privatperson 1 föreslår att:

- Källtorpsområdet lyfts fram som ett prioriterat utvecklingsområde i översiktsplanen, med tydlig viljeinriktning att inleda detaljplanering inom en fastställd tidsram.
- Översiktsplanen öppnar för förändrad markanvändning, så att registrerade industritomter som Vendelsö 3:500 kan omvandlas till bostäder, odling eller växthusboende, eller ges flexibilitet för kombinerad användning.
- Möjligheten till avstyckning av större fastigheter tas upp i översiktsplanen, där det finns utrymme för förtätning utan att områdets karaktär påverkas negativt.
- Tidigare löften om planläggning av Källtorpsområdet konkretiseras i översiktsplanens riktlinjer för att stärka rättssäkerheten och förtroendet för kommunens planeringsarbete.
- Dagvattnet leds till ett infiltrationsområde sydost om tjärnen, som ligger vid den södra delen av Vendelsö 3:503, för att förbättra vattenkvaliteten och återställa biologisk mångfald, inklusive arter som sileshår och hjortron. Detta då orent och grumligt dagvatten och etablering av vass identifierats.

7.1.1 Kommunens bemötande

Kommunen lyfter inte ut specifika prioriterade utvecklingsområden utöver stadsutvecklingszonen. Stadsutvecklingszonen är navet för tillväxt på Södertörn och omfattar områden med god tillgång till kollektivtrafik, service och rekreation. Källtorpsområdet ingår i Vendelsö som ett av kommunens karaktärsområden, där utveckling kan prövas utan att skada områdets befintliga kvaliteter. Övrig bostadsutveckling inom karaktärsområden sker efter bedömning i varje enskilt fall, med hänsyn till lokala förutsättningar.

Planförslaget möjliggör redan bostadsutveckling och flexibilitet i markanvändningen inom Källtorpsområdet. Eventuell omvandling till bostäder behöver dock utredas vidare i kommande samhällsplanering. Vid prövning tas hänsyn till platsspecifika förutsättningar såsom markförhållanden, dagvatten, teknisk genomförbarhet och bevarande av områdets karaktär och identitet. Tidpunkt och detaljer för planläggning avgörs i dessa processer, vilket säkerställer rättssäkerhet och att utvecklingen sker på ett hållbart sätt.

Dagvattenhantering och biologisk mångfald är centrala frågor i planeringen. Förslag om infiltration och lokala åtgärder är i linje med översiktsplanens principer för hållbar vattenförsörjning, skydd av naturvärden och återställande av ekologiska funktioner och beaktas i fortsatt detaljplanering. Nämnd fastighet omfattas av avrinningsvägar och vattensjuka partier, vilket innebär att dess förutsättningar och möjligheter för bostadsutveckling behöver utredas vidare i kommande samhällsplanering utifrån faktiska markförhållanden

7.2 Privatperson 2

Personen lyfter övergripande oro kring hur Haninge kommuns planerade befolkningsökning kan mötas med fungerande kollektivtrafik, infrastruktur och samhällsservice.

- Pendeltågstrafiken fungerar bristfälligt (kapacitetsbrist, störningar och gammal räls) och anses inte klara en ökad belastning utan stora investeringar. Det finns behov av utökad kollektivtrafik med nya busslinjer samt fungerande och utökade pendeltåg.
- Parkeringssituationen ses som en utmaning – efterfrågar på fler platser eller tydlig planering för parkering.
- Efterfrågan på nya skyddsrum i samband med nybyggnation då befintliga är otillräckliga.
- Kritik mot förtätning som leder till förlust av grönområden och naturmiljöer, vilket anses försämra livsmiljön.

7.2.1 Kommunens bemötande

Kommunen arbetar för att kollektivtrafiken ska möta framtida behov genom utökad pendeltågstrafik, kapacitetsförbättringar och dubbelspårsutbyggnad mellan Hemfosa och Nynäshamn. Busslinjer, gång- och cykelinfrastruktur samt nya vägförbindelser utvecklas i takt med bostadsutvecklingen, i nära samarbete med Trafikverket och andra aktörer. Parkeringsbehovet hanteras inom samhällsbyggnadsprocesserna för respektive område. Behovet av skyddsrum och säkerhetsåtgärder beaktas enligt lagstiftning och MSB:s riktlinjer.

Översiktsplanens strategi är att koncentrera större bebyggelseutveckling till stadsutvecklingszonen och kompletteringsbebyggelse i befintliga bostadsområden, medan karaktärsområden och natur- och kulturlandskap bevaras och utvecklas med hänsyn till människors behov och naturens ekosystemtjänster. Grönområden och parker fungerar som viktig grön infrastruktur och ska bevaras och förstärkas i takt med att områdena utvecklas. Ny bebyggelse ska planeras i anslutning till befintlig struktur och utformas så att områdeskaraktären respekteras, med fokus på tillgängliga grönområden och rekreativvärden. Detta bidrar till en hållbar samhällsutveckling, god livskvalitet och bevarande av ekologiska och kulturella värden.

7.3 Privatperson 3

Personen är positiv till att flera skogsområden i östra delen av kommunen föreslås bevaras, men menar att flera områden med mycket höga naturvärden bör få starkare skydd i översiktsplanen.

- Utviksskogen (området mellan Tutviksvägen–Bondvägen–Tyresta naturreservat). Området innehåller mossar, kärr, hållmarker och äldre granskog samt används som rekreativområde. Flera rödlistade svampar har påträffats, bland annat goliatmusseron och lakritsmusseron, vilket indikerar mycket höga naturvärden. Området bör markeras mörkgrönt.
- Gubbkärr (väst–nordväst om Ramsjön). Ett välbesökt närskogsområde med höga naturvärden. Bör markeras mörkgrönt.
- Högstaskogen. Känt för sina höga naturvärden och många fridlysta och rödlistade arter. Här finns nyckelbiotoper, områden med biotopskydd, tjäderpopulation samt flera naturvärdesområden. Området lämpar sig inte för aktivitetsområden eller anläggande av nya stigar. Den nordvästra delen, som nu markerats ljusgrön i förslaget, bör i stället vara mörkgrön.
- Området söder om Brandbergen med Forsla kärr. Detta område är inte markerat som grönt i förslaget men bör ges skyddsstatus. Det består av varierad skog och terräng,

används för rekreation (bland annat motionsspår och orientering) och har höga naturvärden. Här finns en skogsbäck (nyckelbiotop), våtmark (Forsla kärr) och äldre skog. Området har i kommunens naturvärdesplan klassats med regionalt naturvärde och utgör dessutom en viktig ekologisk länk mellan Hanvedskilen och Tyrestakilen.

7.3.1 Kommunens bemötande

Kommunen har tagit del av yttranden rörande Utviksskogen, Gubbkärr, Högstaskogen och Forsla kärr. Utviksskogen pekas i granskningsförslaget ut som ”Natur och friluftsliv”, vilket motsvarar synpunkterna och säkerställer att området fortsatt värnas för rekreation och naturvärden. Gubbkärr pekas fortsatt ut som ett grönområde, vilket motiveras av att området är välbesökt och har ett behov av en högre skötselnivå för att säkerställa både naturvärden och trivsel för besökare. regleringen bidrar till att bevara dess höga naturvärden samt viktiga rekreativa funktioner. Eftersom Högstaskogen omfattas i planförslaget av både ”Utredningsområde” och ”Natur och friluftsliv”. Inom utredningsområdet kommer kommunen i den fortsatta samhällsplaneringen att analysera möjligheter till landskapsintegrerad utveckling av nya byggnader och aktiviteter, samtidigt som befintliga ekologiska samband, nyckelbiotoper och naturvärden, inklusive rödlistade arter, bevaras. Ny bebyggelse ska lokaliseras med hänsyn till naturvärdesklass 1–2, äldre och medelålders skog samt viktiga ekologiska strukturer.

Forsla kärr pekas ut som ”Utredningsområde”. Även här kommer planeringen att utreda förutsättningarna för bebyggelse och annan utveckling så att de ekologiska och rekreativa värdena, inklusive våtmarker och skogsbäckar, bevaras. Området utgör även en viktig ekologisk länk mellan Hanvedskilen och Tyrestakilen.

Generellt gäller att inom områden som regleras som ”Natur och friluftsliv” värnas befintliga miljöer och värden, och utveckling sker endast i harmoni med ekologiska och rekreativa funktioner. Bostadsnära områden är särskilt viktiga för ekosystemtjänster och vardagsrekreation. Ny bebyggelse och aktiviteter tillåts endast om de stärker områdets natur- och friluftsvärden, eller är nödvändiga för jordbruk och rekreation.

Eventuell påverkan på naturvärden ska i första hand undvikas, i andra hand minimeras och i sista hand kompenseras enligt skadelindringsprincipen. Sammanfattningsvis säkerställer översiktsplanen att Utviksskogen, Gubbkärr, Högstaskogen och Forsla kärr fortsatt skyddas och utvecklas med hänsyn till både ekologiska värden och rekreativa funktioner, medan utredningsområdena möjliggör en fortsatt planering som balanserar stadsutveckling med naturvårdens mål.

7.4 Privatperson 4

Privatperson 4 uttrycker oro över att det område mellan Dalarövägen, Dalarölänken och väg 73, som i det nya förslaget till översiktsplan är utpekad som utredningsområde, riskerar att förlora viktiga natur- och rekreationsvärden. Personen betonar att området är betydelsefullt för både närboende och biologisk mångfald, och lyfter följande yttranden.

- Området används flitigt av närboende för motion, rekreation, hundpromenader samt svamp- och bärplockning, och Sörmlandsleden passerar genom området och knyter samman riksintresseområden för friluftsliv.
- Det är en viktig grön spridningskorridor som bidrar till biologisk mångfald och ekologiska funktioner. Området innehåller bland annat registrerad nyckelbiotop, flera barrskogsobjekt med naturvärde och fridlysta arter som grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*).

- Att utpeka området som utredningsområde riskerar att försvaga ekologiska funktioner och begränsa rekreativvärden. Personen anser att kommunen bör vara mycket restriktiv mot ingrepp och ny bebyggelse i området.
- Den planerade väganknytningen från Dalarövägen mot Dalarölnäcken riskerar att skapa barriärer som försämrar biologisk mångfald, ekologiska spridningsfunktioner och rekreativvärden.
- Personen framhåller att översiktsplanen bör stärka svaga gröna/blå samband och långsiktigt värna områdets ekologiska och rekreativa funktioner, enligt intentionerna i både den gällande översiktsplanen och den strategiska miljöbedömningen.

7.4.1 Kommunens bemötande

Kommunen har tagit del av synpunkter rörande området mellan Dalarövägen, Dalarölnäcken och väg 73, som i förslaget till översiktsplan pekas ut som utredningsområde. Området ingår i kommunens strategi att utreda landskapsintegrerade utvecklingsmöjligheter där nya byggnader kan placeras fristående i en grön och öppen struktur. Samtidigt är det centralt att befintliga ekologiska och rekreativa värden bevaras.

Inom utredningsområdet ska åtgärder fokusera på att upprätthålla ekologiska samband och spridningsmöjligheter, särskilt för fåglar och mindre barrskogsarter, medan större marklevande arter och klövvilt är svåra att återskapa. Ny bebyggelse ska lokaliseras med stor hänsyn till naturvärden enligt klass 1–2, äldre och medelålders skog samt befintliga friluftsvärden. Sörmlandsleden och andra rekreativa stråk ska fortsatt vara framkomliga och tillgängliga, och planeringen ska stärka kopplingar mellan stadsutvecklingszonen och omkringliggande karaktärsområden.

Kommunen är restriktiv till ny bebyggelse i områden som regleras som natur och friluftsliv. Inom utredningsområdena görs noggranna bedömningar för att säkerställa att ekologiska och rekreativa funktioner inte försämras. Eventuell påverkan ska i första hand undvikas, i andra hand minimeras och i sista hand kompenseras enligt skadelindringsprincipen. Den planerade väganknytningen utreds därför med särskild hänsyn till ekologiska spridningskorridorer och rekreativvärden för att minimera barriäreffekter. Sammanfattningsvis möjliggör utredningsområdet fortsatt samhällsutveckling, men planeringen ska säkerställa att områdets ekologiska och rekreativa värden, spridningsfunktioner och friluftsstråk bevaras och stärks på lång sikt.

8. Synpunkter via webbenkät

Under samrådsperioden inkom totalt 17 synpunkter via kommunens digitala webbenkät, varav två utan innehåll. En förening har svarat via både webbenkät och e-post. Deras synpunkter redovisas och besvaras under rubriken Föreningar och politiska organisationer och räknas inte in i totalt antal yttranden inkomna via webbenkäten. Samtliga inkomna yttranden via webbenkäten har sammanställts nedan och grupperats utifrån teman för att ge en tydlig översikt över invånarnas och organisationernas åsikter och prioriteringar.

8.1 Synpunkter om kommundelar

8.2 Skärgård

- Flytt av replipunkt: Dalarö bedöms som olämplig replipunkt för Ornövägfärjan då både personbilstrafik och tung trafik påverkar kulturmiljön negativt. Ett förslag är att replipunkten flyttas till Karlslund, vilket bör beaktas i översiktsplanen.
- Utökad utveckling på fler öar: Fler öar med permanent bosättning, som Kymmendö, bör pekas ut som aktuella för ny bostadsbebyggelse och småskaliga verksamheter, inte enbart Kärnöarna Utö och Ornö.
- Bevarande av natur och friluftsvärden: Tidigare översiktsplan och utredningar (1998/1999) bör användas som underlag för att säkerställa hållbar utveckling och värna natur, landskap och rekreationsvärden.
- Proportionalitetsprincipen i strandskyddet: Kommunen bör tydligt tillämpa principen så att inskränkningar i markanvändning inte blir mer långtgående än nödvändigt, och intresseavvägningar ska beakta både enskilda och allmänna behov.
- Skärgårdstrafik och infrastruktur: Det behövs pendlingsanpassad och fungerande kollektivtrafik året runt, exempelvis mellan Kymendö och Dalarö, samt samordning mellan båt- och landbaserad trafik (till exempel buss till Haninge centrum, Globen och skolor).
- Båtplatser och infartsparkering: Fler båtplatser och infartsparkering för fastboende vid Dalarö bör etableras för att underlätta vardagslogistik och minska ojämlikhet mellan fastboende och fritidsboende.
- Hållbar utveckling: Ny bebyggelse och verksamheter på öarna bör ske i liten skala och spridd form, med respekt för naturens villkor och rekreativa värden, för att möjliggöra generationsväxling och långsiktig levande befolkning.
- Årsta Havsbud: Är inte ett riksintresse men omfattas av Försvarmaktens påverkansområde och kommunen bör fullfölja tidigare meddelade planer om att förhandla med Försvarmakten om ökade byggrätter. Planen saknar information om områdets utveckling, byggrätter och övergripande strategi.
- Samverkan med Försvarmakten: Kommunen bör påbörja ett avtal för att möjliggöra byggnation inom Försvarmaktens påverkansområden, vilket tidigare stoppat många bygglov.
 - Tydligare riktlinjer: Genom avtal och riktlinjer ska fastighetsägare få en förutsägbarhet kring bygglov inom påverkansområdet, i stället för att hanteras från fall till fall.
 - Områden som berörs: Primärt Utö, Ornö och Muskö, men även Årsta havsbud omfattas.
 - Bostads- och fritidsbebyggelse: Kommunen ska se över översiktsplanen för skärgården med fokus på ökad fast bebyggelse och fritidsbebyggelse, framför allt på kärnöarna Ornö och Utö.

- Hänsyn till militär verksamhet: Områdesbestämmelser kan komma att införas för att säkerställa att boende inom påverkansområdet är medvetna om och accepterar störningar från militär verksamhet, såsom skjutningar och övningar.

8.2.1 Kommunens bemötande

Kommunen noterar yttrandet om flytt av replipunkt men översiktsplanen reglerar inte replipunkter eller färjelägen på detaljnivå. Eventuella förändringar av färjeförbindelser behöver prövas i samråd med Trafikverket och andra berörda myndigheter. Översiktsplanen lyfter vikten av att utveckla kollektivtrafik och infrastruktur i skärgården för att stödja hållbara livsmiljöer.

Vad gäller utveckling på fler öar, exempelvis Kymendö, framgår i översiktsplanen att ny bebyggelse i skärgården endast kan ske i anslutning till befintlig sammanhållen bebyggelse och där tillgången till grundvatten är långsiktigt hållbar. Därmed utesluts inte utveckling på fler öar, men den är beroende av att natur- och kulturvärden samt resurstillgångar kan säkerställas. Fokus i planen är på kärnöarna Ornö och Utö, men andra öar kan prövas utifrån dessa kriterier.

Kommunen delar uppfattningen om vikten av att värna natur- och rekreationsvärden. Översiktsplanen utgår från ett långsiktigt bevarande av natur- och kulturlandskapet och anger tydligt att utveckling endast kan ske där det inte påverkar höga natur- eller kulturvärden negativt. Äldre utredningar kan fortsatt vara ett viktigt underlag i detta arbete.

Avseende proportionalitetsprincipen i strandskyddet tillämpar kommunen strandskyddsbestämmelser i enlighet med gällande lagstiftning. Översiktsplanen tydliggör att intresseavvägningar görs mellan enskilda och allmänna behov och att utveckling bara kan ske där viktiga allmänna intressen inte påverkas.

Vad gäller skärgårdstrafik och infrastruktur betonar översiktsplanen betydelsen av bättre kollektivtrafik och sammanhängande stråk för att stärka kopplingen mellan skärgården, kommunens tätorter och regionen i stort. Pendlingsanpassad trafik är en viktig del av detta och kommunen ser behov av fortsatt dialog med regionala trafikaktörer.

Kommunen delar uppfattningen om att tillgång till båtplatser och infartsparkering är en viktig förutsättning för att underlätta boende och resande i skärgården, särskilt för fastboende. Frågorna är dock av sådan karaktär att de behöver hanteras i mer detaljerad planering, exempelvis i samband med fördjupade utredningar, detaljplanering eller särskilda strategier för skärgårdens infrastruktur. Översiktsplanen anger inriktningen för kommunens långsiktiga utveckling men reglerar inte på den nivå som krävs för att precisera omfattning, lokalisering eller utformning av anläggningarna.

För hållbar utveckling av bebyggelse och verksamheter anges att ny bebyggelse i skärgården ska ske småskaligt, i anslutning till befintlig bebyggelse och med hänsyn till grundvattenförsörjning, natur- och kulturvärden samt rekreation. Detta är i linje med yttrande om småskalig och spridd utveckling som möjliggör generationsväxling och långsiktigt levande skärgårdssamhällen.

Årsta havsbad berörs av Försvarsmaktens påverkansområden, som är fastställt för att säkerställa områdets funktion som riksintresse för försvarsverksamhet. Syftet med påverkansområdet är att begränsa åtgärder som kan påverka verksamheten negativt. Inom påverkansområdet får inga åtgärder vidtas som påtagligt skadar riksintresset eller försämrar förutsättningarna för försvarsverksamheten. Marken regleras i översiktsplanen som landsbygd, vilket innebär att utveckling endast kan ske i enlighet med områdets naturvärden, jordbruksmark, kulturmiljöer, vattenförsörjning och övriga allmänna intressen, inklusive riksintressen. Ny bebyggelse eller andra

förändringar är därför begränsade, och ingen utveckling planeras inom överskådlig tid, varför specifika byggrätter eller utvecklingsplaner inte anges i översiktsplanen.

Kommunen delar uppfattningen om behovet av förutsägbarhet i bygglovsprocessen inom Försvarsmaktens påverkansområden. Översiktsplanen anger att hänsyn ska tas till militär verksamhet i de berörda områdena. Årsta havsbad ligger inom påverkansområdet och angränsar dessutom direkt till riksintresset för försvarsverksamhet, vilket innebär att utvecklingsmöjligheterna är begränsade och att åtgärder som kan påtagligt påverka riksintresset eller försvarsverksamheten inte får vidtas. Muskö belastas av både riksintresseområdet och påverkansområdet, men norra delen av ön ligger utanför påverkansområdet. Därmed kan viss utveckling ske, förutsatt att den följer översiktsplanens riktlinjer för landsbygd, med beaktande av naturvärden, jordbruksmark, vattenförsörjning och övriga allmänna intressen. Ornö påverkas varken av riksintresset eller påverkansområdet, vilket innebär att utvecklingsmöjligheterna där är större och främst styrs av landsbygdens övergripande principer. Kommunen bedömer att översiktsplanen, i kombination med gällande lagstiftning ger tydliga ramar för hur bebyggelse och verksamhet kan utvecklas inom dessa områden.

8.3 Västerhaninge

- Bevara skog och grönområden: Flera personer påpekar att små skogsområden i Ribby och Ribbyberg används av barn för lek och av vuxna för promenader samt bär- och svamplockning. Dessa områden bör bevaras som tillgänglig natur.
- Tillgängliga utemiljöer nära bostäder: Det har framhållits att Västerhaninge behöver både stora och små grönområden blandat med bebyggelse för att främja utevistelse, lek och social samvaro. Områden som Åbyparken, skogsdungen norr om Solhemsvägen och skogsområdet kring Huggarvägen bör fortsatt vara öppna och lättillgängliga.
- Service och tillgänglighet: Flera yttranden pekar på att med fler bostäder i Västerhaninge behöver lokal service som vård och tandvård säkerställas, så att äldre och småbarnsfamiljer inte tvingas resa till Handen för grundläggande behov.
- Trygghet och levande centrum: Några invånare framhåller att Västerhaninge centrum upplevs som otryggt med mörka och trånga utrymmen. Förslag har framförts om påbyggnad med bostäder och fler verksamheter för att skapa en levande miljö dygnet runt som är trygg, lekfull och inspirerande för både företag och boende.

8.3.1 Kommunens bemötande

Översiktsplanen lyfter fram vikten av att utvecklingen i kommunens karaktärsområden, inklusive Västerhaninge, sker på ett sätt som bevarar och förstärker befintliga värden, samtidigt som bostadsutveckling och service kan tillgodoses. Små skogsområden och parker används i dag flitigt för lek, promenader och rekreation, och planen föreskriver att dessa ska bevaras som tillgänglig natur och integreras i gröna samband som stärker både ekologi och social samvaro.

Planeringen betonar också att tillgången till lokala servicefunktioner ska beaktas i takt med att fler bostäder byggs, så att äldre, barnfamiljer och andra grupper får god tillgång till vård, skola och annan service i närområdet. För att skapa ett tryggt och levande centrum prioriteras planering som möjliggör fler verksamheter, bostäder och mötesplatser som bidrar till en attraktiv och säker stadsmiljö dygnet runt.

Grönområden och rekreativa miljöer planeras och utvecklas enligt principer om långsiktig hållbarhet, där hänsyn tas till natur- och kulturvärden, lokalklimat och biologisk mångfald. Nya bostadsområden ska integreras med befintliga grönytor, gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik, så att området blir lättillgängligt, socialt inkluderande och miljömässigt hållbart.

Sammanfattningsvis speglar översiktsplanens riktlinjer inkomna yttranden genom att kombinera behovet av bevarade och tillgängliga grönområden med möjligheten till ny bostadsutveckling och förbättrad service, trygghet och livskvalitet för alla invånare i Västerhaninge.

8.4 Synpunkter om transport och infrastruktur

- Utfarten vid Lidl och utfarten från Ica i Västerhaninge, som upplevs som dåligt planerade.
- Generellt påtalas att vägar i Haninge byggs behöver planeras bättre och förbättras.
- Området kring Ica Maxi har stora trafikproblem som riskerar att förvärras vid ny byggnation. Man kan med en tillfällig åtgärd, öppna den enkelriktade utfarten för både in- och utfart som avlastning eller genom en långsiktig lösning, bygga separat av- och påfart från väg 73 samt överväga ytterligare trafikåtgärder.
- Felaktig information under rubriken "Järnväg, MB 3 kap. 8 §" "Utbyggnad av dubbelspår till Hemfosa är färdig", då detta är genomfört.
- Behov av fungerande kollektivtrafik på Muskö:
 - Muskö upplevs som isolerat eftersom kollektivtrafiken inte fungerar, vilket gör att boende blir "fast" på ön.
 - Förslag om att bygga bro, tunnel eller väg från Årsta för att förbättra kopplingen och göra Muskö mer tillgängligt.

8.4.1 Kommunens bemötande

Kommunen delar uppfattningen om att det finns behov av förbättrad framkomlighet och ökad trafiksäkerhet. I översiktsplanen pekas därför flera strategiska åtgärder ut, bland annat nya lösningar kring väg 73, utveckling av Stavsvägen samt förbättrade kopplingar inom och mellan olika delar av kommunen. De yttranden som rör enskilda utfarter och trafikplatser tas med i det fortsatta arbetet i dialog med Trafikverket. Förslagen kring kollektivtrafik och förbindelser till Muskö hanteras i samverkan på regional nivå och med ansvariga sektorsmyndigheter. Den felaktiga skrivningen om dubbelspåret kommer att justeras, så att det tydligt framgår att den framtida utbyggnaden gäller sträckan Hemfosa –Nynäshamn.

8.5 Synpunkter om bebyggelse

- Ramsdalen 3:1 som i förslaget regleras som grönområde, bör pekas ut som lämpligt för bostadsutveckling och utifrån nedanstående motivering:
 - Fastigheten har ett strategiskt läge med god tillgång till natur, rekreation och närhet till befintlig infrastruktur.
 - Bolaget har erfarenhet av detaljplanering, vilket möjliggör effektiv och snabb planprocess.

- Området ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och infrastruktur, vilket möjliggör utveckling utan att fragmentera större sammanhängande grönsstrukturer, vilket är mer hållbart än expansion ut i nya områden.
- Utveckling av fastigheten bidrar till kommunens mål om ökad bostadsproduktion.

8.5.1 Kommunens bemötande

Ramsdalen 3:1 regleras fortsatt som grönområde eftersom fastigheten till största del omfattas av strandskydd och delvis hyser naturvärden av särskild betydelse.

8.6 Synpunkter om verksamhetsmark

- Förtydliga att etablering eller utveckling av verksamheter längs väg 73 gäller hela trafikplatserna, från trafikplats Fors till Gryt, och uppdatera kartbilagan så att text och karta överensstämmer.
- Etablering och utveckling av verksamheter föreslås längs delar av Väg 73; motsvarande möjligheter bör prövas längs Tvärförbindelsen med hänsyn till det strategiska läget.
- Den nordvästra delen söder om Rudan 1:2, som inkluderar en äldre kommunal deponi, samt områden längre sydväst mot Hanveden med befintlig hästverksamhet (övningsbana) bedöms ha goda utvecklingsmöjligheter. Tillfartsvägar från Jordbro arbetsområde behöver utredas och säkerställas.
- Det saknas ofta planerad mark för verksamheter i den glesta stadsbygden i Haninge, vilket gör att entreprenörer ibland använder bostadstomter för verksamhet och maskinförvaring. Detta stör grannarna och kommunen bör i översiktsplanen tydliggöra behovet av att skapa särskilda områden för verksamheter även i den glesta stadsbygden.

8.6.1 Kommunens bemötande

Kommunen har ändrat så att det tydligare framgår att marken i anslutning till trafikplatserna ingår. Kartan kommer inte uppdateras då det framgår under både Verksamhet och Landsbygd och under 5. Mark- och vattenanvändning att nyetablering eller utveckling av verksamheter prövas där så är lämpligt för att utnyttja områdenas strategiska läge, infrastruktur och potential.

Inga ändringar görs i planförslaget då etablering och utveckling av verksamheter redan möjliggörs längs med tvärförbindelsen vid befintligt verksamhetsområde i Jordbro och i utredningsområdena som föreslås längs med tvärförbindelsen. Delar av området pekas i granskningsversionen av planförslaget ut som utredningsområde för verksamheter. Deponin är i gällande översiktsplan och i samråd för översiktsplan 2050 redan reglerad som verksamhet.

Planförslaget medger nyetablering av verksamheter kopplat till skärgård och lokala näringslivetableringar som utgör ortstjänster eller stärker besöksnäringen inom de delar som regleras som landsbygd samt kust och skärgård. Inga justeringar görs i planförslaget.

8.7 Synpunkter om masshantering

- RUFSS-strategi för massor: Nya RUFSS-förslaget (2023) lyfter kommunerna som ansvariga för planering och genomförande av masshantering. Haninge uppmanas att konkretisera strategin och identifiera nya lämpliga områden för mellanlagring och deponi, exempelvis vid Tvärförbindelsen eller Väg 73.

- Rudan 1:2: Nuvarande masshanteringsområde begränsas av pågående detaljplanering och kommer inte att räcka på sikt. Nya områden behövs för att säkerställa långsiktig kapacitet, gärna inom de berörda kommunerna.
- Strategi för masshantering: Översiktsplanen saknar konkreta strategier för masshantering i regiondelen. Samverkan mellan Södertörnskommunerna bör förstärkas snarare än att hänskjutas till länsstyrelsen eller regionplaneorgan.

8.7.1 Kommunens bemötande

Kommunen delar uppfattningen om behovet av en långsiktigt hållbar strategi för masshantering. I översiktsplanen lyfts stöd till Stockholmsregionens strategier för återanvändning och återvinning, med fokus på att minska behovet av deponi, begränsa transporter och därmed sänka koldioxidutsläpp. Kommunen bedömer att detta bäst uppnås genom samarbete mellan kommunerna på Södertörn och i regionen som helhet. Översiktsplanen är strategisk och pekar därför inte ut enskilda platser för mellanlagring eller deponi, men kommunen kommer i kommande planerings- och utredningsarbete att pröva lokaliseringar utifrån behov.

8.8 Övriga synpunkter

- Har Haninge kommun en plan för miljökompensation för de träd som har tagits ner i samband med byggprojekt?

8.8.1 Kommunens bemötande

I PBL finns inte möjlighet att ställa krav på kompensation i till exempel en detaljplan. Krav på ekologisk kompensation kan däremot uppstå genom miljöbalken och om ett sådant krav skulle uppstå hanteras frågan i den berörda detaljplaneprocessen.

Kommunen arbetar inom ramen för gällande lagstiftning och miljömål med att säkerställa att naturvärden kan ersättas eller stärkas i samband med samhällsbyggnadsprojekt.